

ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 2020

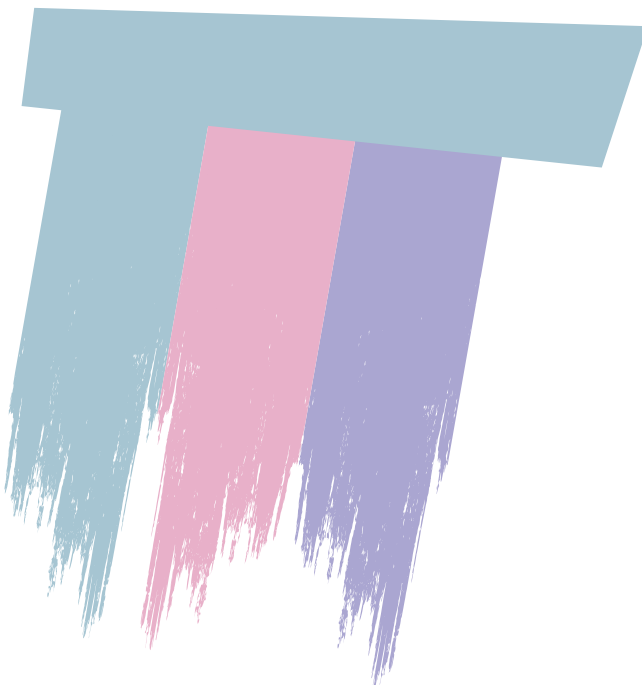

ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 2020

(άρθρο 25 παράγρ. 8 Ν. 3896/2010
και άρθρο 19 παράγρ. 6 Ν. 4443/2016)

Επιμέλεια Σύνταξης

Κεντρική Συντακτική Ομάδα

Κείμενα

Καλλιόπη Λυκοβαρδή

Αναστασία Ματανά

Δήμητρα Μυτιληναίου

Χριστίνα Αγγέλη

Μαρία Βουτσίνου

Ηλέκτρα Δεμοίρου

Αναστασία Ματανά

Κωνσταντίνος Μπαρτζελιώτης

Δήμητρα Μυτιληναίου

Ανδριανή Παπαδοπούλου

Ελένη Σταμπουλή

Ευάγγελος Τσακιράκης

Επεξεργασία Στατιστικών Στοιχείων

Συντονισμός Έκδοσης

Γλωσσική Επιμέλεια - Διορθώσεις

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Δήμητρα Μυτιληναίου

Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη

Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη

ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, Μάρθα Δελτούζου
info@kambili.gr

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό.

Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Συνηγόρου του Πολίτη και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για ερωτήματα σχετικά με την έκδοση παρακαλώ επικοινωνήστε στο press@synigoros.gr

Η Ειδική Έκθεση Ίσης Μεταχείρισης 2020 τυπώθηκε το 2021 σε 600 ελληνικά και 100 αγγλικά αντίτυπα από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και διατίθεται στην πλήρη της μορφή στην ιστοσελίδα της Αρχής: <https://www.synigoros.gr>

© **Συνήγορος του Πολίτη**

📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 – Αθήνα

☎ Τηλ.: (+30) 213 1306 600

🌐 www.synigoros.gr

📘 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ - THE GREEK OMBUDSMAN

🐦 @Synigoros

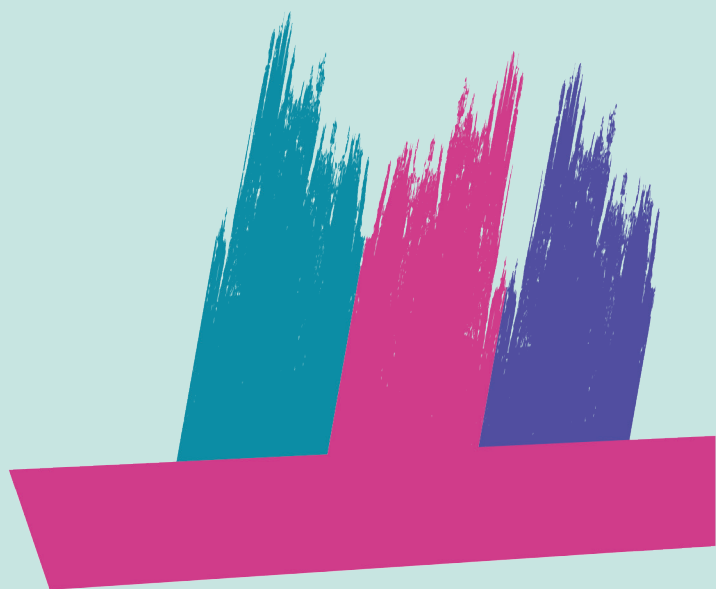
Διαστάσεις: 17X24

Σελίδες: 112

ISSN: 2623-4319

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Η ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ	15
Η ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	21
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΑΝΑ ΛΟΓΟ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ	43
Διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών	45
Διακρίσεις λόγω φυλετικής καταγωγής	54
Διακρίσεις λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής	56
Διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων	60
Διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης	63
Διακρίσεις λόγω ηλικίας	68
Διακρίσεις λόγω οικογενειακής και κοινωνικής κατάστασης	73
Διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού	78
Διακρίσεις λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου	82
Η ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ	85
Κεντρική παρέμβαση με την έναρξη του πρώτου κύματος	87
Παρεμβάσεις για διευκολύνσεις εργαζόμενων ευπαθών ομάδων και φροντιστών στο πλαίσιο ειδικών αδειών	89
Πρόσβαση σε υπηρεσίες εξυπηρέτησης παροχών μητρότητας	93
Μετακίνηση ατόμων με αναπηρία	94
COVID-19 και ενδοοικογενειακή βία	94
COVID-19 και επιπτώσεις στον πληθυσμό Ρομά	96
Περιορισμός κυκλοφορίας και μετακίνηση για σοβαρούς λόγους	96
Ενδεικτικές παρεμβάσεις του Συνηγόρου σε ατομικές υποθέσεις	98
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	101
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	109

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρόλογος

Η πανδημία του COVID-19 και τα έκτακτα μέτρα που ελήφθησαν στην εργασία, στη λειτουργία της οικονομίας, στην κοινωνική ζωή βρήκαν στη χώρα μας ένα αποδυναμωμένο κοινωνικό κράτος, με συρρικνωμένη παροχική διοίκηση και αποφιλωμένους ελεγκτικούς μηχανισμούς, συνέπεια της δεκαετούς διαδικασίας δημοσιονομικής προσαρμογής. Ήταν αναμενόμενο, άλλωστε, ότι οι επιπτώσεις της πολυετούς «μνημονιακής» εμπειρίας δεν θα μπορούσαν να αντισταθμιστούν πλήρως σε διάστημα ενός ή δύο ετών.

Οι νέοι, έκτακτοι όροι λειτουργίας της οικονομίας και της εργασίας, κοινωνικής δράσης και συμπεριφοράς επέδρασαν στο σύνολο της κοινωνίας, αναπόφευκτα, όμως, όξυναν τις προκλήσεις για τις πλέον ευάλωτες ομάδες των συμπολιτών μας. Για ίσες ευκαιρίες για όλες και όλους, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην καλλιέργεια και αξιοποίηση των ταλέντων και δεξιοτήτων, στην κοινωνική συμμετοχή, στην πρόσβαση στις υπηρεσίες, στην απόλαυση των αγαθών, στη διαφύλαξη τουλάχιστον ενός αποδεκτού βιοτικού επιπέδου, αν όχι στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Εκτιμάται ότι οι προκλήσεις θα ενταθούν έτι περαιτέρω όσο βαθύτερη θα είναι η οικονομική ύφεση που αναμένεται στη μετά-COVID εποχή και η πίεση που θα ασκηθεί τόσο στην παροχική διοίκηση όσο και στις εργασιακές σχέσεις. Απαιτείται συνεκτική πολιτική και συντονισμένες δράσεις, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, για την αναχαίτιση των δυσμενέστερων επιπτώσεων.

Καταλυτικό ρόλο για την υπέρβαση παρωχημένων και στερεοτυπικών αντιλήψεων που εμποδίζουν την ισότιμη πρόσβαση σε ευκαιρίες, αγαθά, δικαιώματα και υπηρεσίες αναμένεται να διαδραματίσουν οι εξαγγελλθείσες νομοθετικές πρωτοβουλίες για την εναρμόνιση της εργασιακής και οικογενειακής ζωής αλλά και την ουσιαστική αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης ισότιμου ρόλου για τους γονείς στην ανατροφή των παιδιών. Ήδη, θετικά βήματα για την εναρμόνιση της εργασιακής και οικογενειακής ζωής και την άμβλυνση ανισοτήτων μεταξύ των φύλων έλαβαν χώρα μέσα στο 2020, με επιμέρους ρυθμίσεις, ιδίως σε ό,τι αφορά στις γονικές παροχές και άδειες.

Κάθε ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το επίπεδο σεβασμού της αρχής της ίσης μεταχείρισης στη χώρα μας αναδεικνύει συστημικές στρεβλώσεις και αγκυλώσεις στη λειτουργία του δημόσιου τομέα και επίμονες εστίες αθέμιτων διακρίσεων στον ιδιωτικό τομέα. Και θέτει άβολα ερωτήματα για τις νοοτροπίες, τις πρακτικές και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις καθενός και καθεμίας μας. Και η παρούσα έκθεση, για το έτος 2020, δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση.

Διαρκής στόχευση της Ανεξάρτητης Αρχής αποτελεί η αναβάθμιση του ρόλου της ως εθνικού φορέα για τη προάσπιση και προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στη χώρα, με αξιοποίηση του συνόλου των δυνάμεών μας, και με διεκδίκηση και νέων εργαλείων ελέγχου και νέων δυνατοτήτων παρέμβασης, όπως αποτυπώνονται σε πρότυπα και αρχές από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προκειμένου να συμβάλλουμε ακόμη πιο αποφασιστικά στην άμβλυνση των διακρίσεων και την εξασφάλιση ίσως ευκαιριών για όλες και όλους.

Ανδρέας Ι. Ποττάκης

Συνήγορος του Πολίτη

Εισαγωγή

Η πανδημία και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας είχαν καθοριστικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή, αλλά και για τις ήδη υφιστάμενες κοινωνικές ανισότητες. Ήδη από τις αρχές του 2020 κατέστησαν εμφανείς οι δυσανάλογα επαχθείς επιπτώσεις που η πανδημία επιφέρει ή με τις οποίες απειλεί ευπαθείς κοινωνικά ομάδες ή ομάδες με ειδικά χαρακτηριστικά. Η έκτακτη αυτή κατάσταση έφερε στο προσκήνιο ως προτεραιότητα την υποχρέωση ευλόγως προσαρμοσμένης μέριμνας στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των πληττόμενων ομάδων ή προσώπων. Οι εργαζόμενες/οι που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, οι εργαζόμενες/οι γονείς, οι εργαζόμενες/οι με παιδιά ή σύζυγο με αναπηρία, οι διαβιούσες/ντες σε καταυλισμούς, σε κέντρα υποδοχής, σε μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, οι άστεγες/οι, οι ηλικιωμένες/οι, οι χρονίως πάσχουσες/οντες αποτελούν ενδεικτικές μόνο περιπτώσεις του πλήθους των κατηγοριών για τις οποίες χρειάστηκε, την περίοδο αυτή, ειδικός σχεδιασμός και μέριμνα.

Η παρούσα Έκθεση αποτυπώνει το έργο του Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τη δύσκολη αυτή χρονιά. Από το σύνολο των 951 αναφορών του έτους, μέρος αυτών συνδέεται ευθέως με τις επιπτώσεις της πανδημίας και τα μέτρα που ελήφθησαν (ειδικές άδειες, άδειες ειδικού σκοπού, αύξηση περιστατικών ενδο-οικογενειακής βίας, μέτρα πρόληψης της πανδημίας και συνθήκες διαβίωσης σε καταυλισμούς Ρομά, σε κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων κ.λπ.). Στις εργατικές διαφορές, που διαβιβάστηκαν από το ΣΕΠΕ, το νέο στοιχείο σχετίζεται με καταγγελίες και αφορούν καταχρηστικές απολύσεις ή μεταβολές που επήλθαν σε εργαζόμενες/ους που έλαβαν ειδικές άδειες. Σαφείς επιπτώσεις στις εργασιακές σχέσεις επέφερε, επίσης, η αναστολή διενέργειας των εργατικών διαφορών από τις αρμόδιες επιθεωρήσεις την πρώτη περίοδο της πανδημίας και, βεβαίως, η αιφνίδια διακοπή και αναστολή εργασιών πλήθους επιχειρήσεων.

Οι καταγγελίες για διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών που εξακολούθησαν και κατά την περίοδο της πανδημίας να αφορούν απολύσεις εγκύων ή προστατευόμενων μητέρων, δυσχέρειες στην επαγγελματική εξέλιξη ή στην κατάληψη ή διατήρηση θέσεων ευθύνης μητέρων ή γυναικών εργαζομένων, καθώς και βλαπτικές μεταβολές μετά την επιστροφή από άδεια μητρότητας. Το νέο στοιχείο που συνδέεται με την πανδημία αφορά την υποβολή καταγγελιών για δυσμενή μεταχείριση μητέρων μετά την επιστροφή από άδεια ειδικού σκοπού ή την καταχρηστική θέση σε αναστολή εγκύων, ιδίως κατά την πρώτη περίοδο της πανδημίας. Αυξημένες, πάντως, εμφανίζονται οι αναφορές που σχετίζονται με δυσχέρειες στη λήψη αδειών ή παροχών μητρότητας, σε συνάρτηση και με τις δυσκολίες ευχε-

ρους πρόσβασης σε υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της επιβολής των περιοριστικών μέτρων.

Οι καταγγελίες για παρενόχληση και σεξουαλική παρενόχληση που κατατέθηκαν αυτή τη χρονιά ανέδειξαν την ελάχιστη πρόοδο που έχει επέλθει στη διαμόρφωση και εμπέδωση μιας κουλτούρας μη ανοχής των οικείων προσβολών τόσο από εργαζόμενες/ους όσο και εργοδότες/ες, στο πλαίσιο της υποχρέωσης πρόνοιας του εργοδότη. Ευθέως συνδεδεμένες με το έλλειμμα αυτό είναι και οι δυσχέρειες που εξακολουθούν να διαπιστώνονται τόσο κατά την υποβολή της καταγγελίας (φόβος αντιποίνων, δυσμένεια, διακινδύνευση θέσης εργασίας) όσο και κατά την περαιτέρω διερεύνησή της (δυσχέρειες στην αποδεικτική διαδικασία, φόβος συναδέλφων να καταθέσουν κ.λπ.). Ο Συνήγορος ήδη επεξεργάζεται Ειδική Έκθεση για την παρενόχληση και τη σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, με αντικείμενο τη μελέτη και επεξεργασία του συνόλου των σχετικών υποθέσεων που έχουν κατατεθεί στην Αρχή την τελευταία δεκαετία.

Αντικείμενο ειδικής εστίασης το 2020 αποτέλεσαν ζητήματα σχετιζόμενα με την εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Στη συγκυρία της πανδημίας, μάλιστα, το αίτημα και η ανάγκη αυτή τέθηκαν με αιφνίδιο και πιεστικό τρόπο. Η εκ περιτροπής εργασία, η τηλεργασία, οι ειδικές άδειες αποτέλεσαν μέτρα για την εξισορρόπηση των έκτακτων οικογενειακών και εργασιακών συνθηκών, που διαμορφώθηκαν και δοκιμάστηκαν στην πράξη όλη αυτή την περίοδο, με προφανώς αξιοποιήσιμα αποτελέσματα για τον νομοθετικό σχεδιασμό που έχει εξαγγελθεί και αναμένεται. Επιδίωξη του οικείου πλαισίου, όπως τουλάχιστον αυτό διαμορφώνεται από την υπό ενσωμάτωση Οδηγία 2019/1158/ΕΚ, είναι η ενδυνάμωση και η νομική κατοχύρωση δικαιωμάτων που αποσκοπούν στην ουσιαστική και ισότιμη συμβολή και των δύο γονέων στην ανατροφή των παιδιών και η καταπολέμηση έμφυλων στερεοτυπικών ρόλων στο εργασιακό και οικογενειακό περιβάλλον.

Σε κάθε περίπτωση, η νομοθετική πρωτοβουλία που αναμένεται αποτελεί ευκαιρία για την άμβλυνση και τον εξορθολογισμό των μεγάλων και συχνά αδικαιολόγητων διαφοροποιήσεων, που υφίστανται κατηγορίες εργαζομένων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, σε θέματα αδειών μητρότητας, ανατροφής ή λοιπών διευκολύνσεων για οικογενειακούς λόγους και έχουν επισημανθεί επανειλημμένα από τον Συνήγορο. Πέρα από την ανάγκη διατήρησης ενός ειδικού καθεστώτος αδειών που σχετίζονται με την προστασία της μητρότητας, όταν αυτή συνδέεται με τη βιολογική κατάσταση της γυναίκας και την ειδική σχέση με το τέκνο της (προστασία εγκύων, τεκουσών και γαλουχουσών), ιδιαίτερη σημασία προσλαμβάνει η πρόβλεψη μιας ελάχιστης έστω, αλλά πάντως ενιαίας, παροχής μητρότητας για

όλες τις εργαζόμενες ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασης που έχουν ή την απασχόλησή τους σε δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Τέλος, η επιτυχία του όλου εγχειρήματος, σαφώς, συναρτάται με την πρόβλεψη δημιουργίας και ενίσχυσης των δομών φροντίδας και φύλαξης των τέκνων, προϋπόθεση που θα επιτρέψει εν τοις πράγμασι την ισότιμη συμμετοχή των γονέων στην επαγγελματική ζωή.

Στην πρώτη ενότητα της Έκθεσης παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία του έτους. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται υποθέσεις που εξετάστηκαν ανά λόγο διάκρισης και ανά πεδίο δραστηριότητας (εργασία, αγαθά και υπηρεσίες), με στόχο την εξοικείωση με το πρόβλημα που τέθηκε, τον τρόπο παρέμβασης και το αποτέλεσμα αυτής. Στην τρίτη ενότητα επιχειρείται περαιτέρω εμβάθυνση σε ζητήματα εφαρμογής και ερμηνείας του οικείου νομοθετικού πλαισίου ανά λόγο διάκρισης. Στην ενότητα με τίτλο «Η ίση μεταχείριση κατά την περίοδο της πανδημίας» περιέχονται οι δράσεις και οι παρεμβάσεις της Αρχής την έκτακτη αυτή περίοδο. Τέλος, η ενότητα «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις» περιλαμβάνει κατάλογο των προτάσεων του Συνηγόρου ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και των προτάσεων παλαιότερων ετών που έγιναν αποδεκτές το έτος 2020.

Καλλιόπη Λυκοβαρδή

Βοηθός Συνήγορος για την Ίση Μεταχείριση

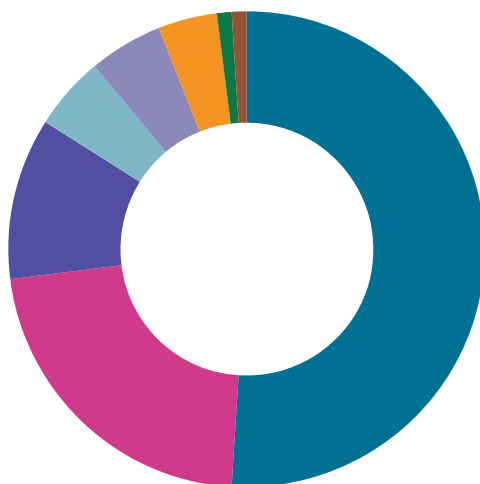
Η ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Η χρονιά σε αριθμούς

Θεματική κατανομή των νέων αναφορών

51% Διακρίσεις λόγω φύλου

22% Διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης

11% Διακρίσεις λόγω οικογενειακής κατάστασης

5% Διακρίσεις λόγω ηλικίας

5% Διακρίσεις λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής

4% Διακρίσεις λόγω φυλής ή χρώματος

1% Διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων

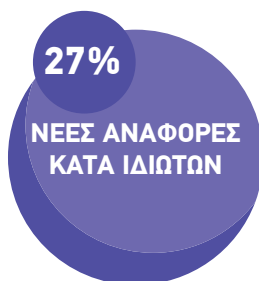
1% Διακρίσεις λόγω: κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου

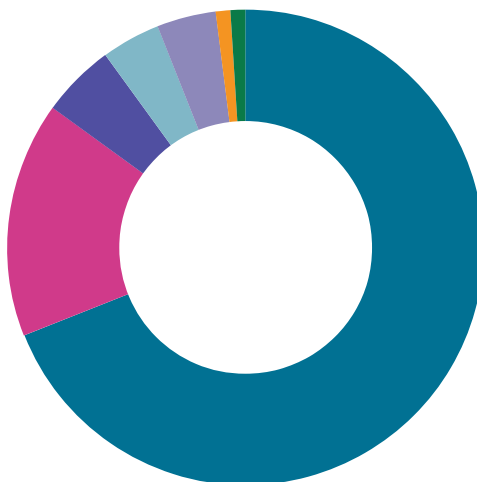
Κατανομή των αναφορών κατά του Δημοσίου ανά φορέα

26%	Ασφαλιστικά ταμεία και άλλοι οργανισμοί του Υπουργείου Εργασίας
20%	Νοσοκομεία και άλλα ΝΠΔΔ του Υπουργείου Υγείας
13%	Υπουργείο Παιδείας
12%	Τοπική Αυτοδιοίκηση (κυρίως δήμοι)
10%	Υπουργείο Εσωτερικών
4%	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
15%	Λοιποί φορείς

Θεματική κατανομή αναφορών κατά ιδιωτών

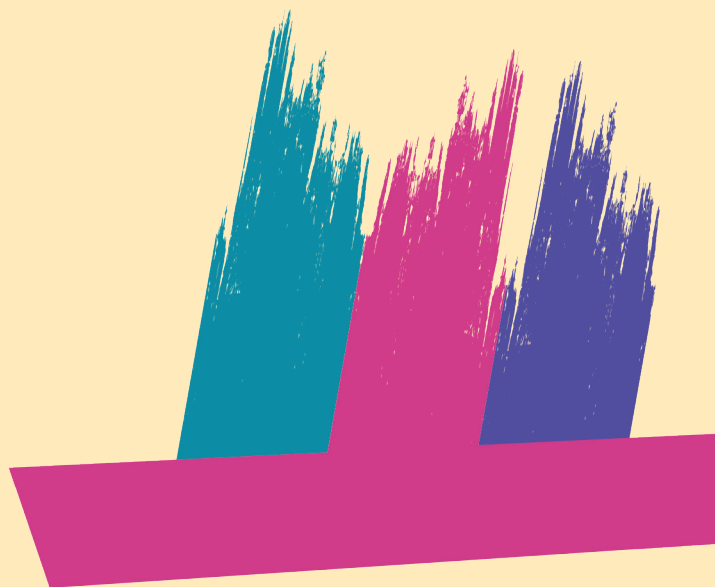
69%	Διακρίσεις λόγω φύλου
16%	Διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης
5%	Διακρίσεις λόγω οικογενειακής κατάστασης
4%	Διακρίσεις λόγω ηλικίας
4%	Διακρίσεις λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής
1%	Διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων
1%	Διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

Περατωθείσες υποθέσεις εντός του 2020

1. 581 του 2020 και 594 προηγούμενων ετών.

2. Επί των αναφορών που διαπιστώθηκε πρόβλημα.

Η ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Η ίση μεταχείριση στην πράξη

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται με ευσύνοπτο τρόπο ο χειρισμός ενδεικτικών υποθέσεων, το είδος και το εύρος που αυτές καλύπτουν. Αποτελεί ουσιαστικά ενδεικτική σύνοψη του παραγόμενου έργου της Αρχής.

ΛΟΓΟΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ	ΠΕΔΙΟ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ
ΦΥΛΟ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη ως μηχανικός σε δημόσια υπηρεσία διαμαρτυρήθηκε ότι μόνον εκείνη, μεταξύ των συναδέλφων της, που τυχάνουν όλοι άντρες, αποκλείεται από κενές θέσεις ευθύνης, ενώ υποχρεούται σε αλλεπάλληλες μετακινήσεις, με καθήκοντα που δεν άπτονται της ειδικότητάς της. Ο Συνήγορος σε πόρισμά του κατέδειξε ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις διάκρισης λόγω φύλου και υπέδειξε στην υπηρεσία να απασχολεί την εργαζόμενη με ίσους όρους με τους άνδρες υπαλλήλους του κλάδου της. Η εργαζόμενη τοποθετήθηκε τελικά στη θέση ευθύνης που διεκδικούσε (υπόθεση 249094).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εκπαιδευτικός απώλεσε θέση ευθύνης που κατείχε, επειδή δεν υπολογίστηκαν οι χρονικές περίοδοι των μηνών της άδειας επαπειλούμενης κύησης που είχε λάβει. Ο Συνήγορος τόνισε ότι η αναρρωτική άδεια απουσίας λόγω κύησης ή λοχείας λογίζεται ως πραγματικός χρόνος απασχόλησης και προσμετράται ως χρόνος διδακτικής υπηρεσίας, διαφορετικά τίθεται ζήτημα άμεσης διάκρισης λόγω φύλου. Οι θέσεις του Συνηγόρου έγιναν δεκτές και η εκπαιδευτικός επανήλθε στην πρότερη θέση της (υπόθεση 280475).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη προσελήφθη από βουλευτή του Ελληνικού Κοινοβουλίου ως επιστημονική συνεργάτιδα του πολιτικού του γραφείου τον Ιούλιο 2019 και η σύμβαση εργασίας της συνεχιζόταν αδιαλείπτως μέχρι τον Μάρτιο 2020, όταν της κοινοποιήθηκε αναγγελία διακοπής της εργασιακής της σχέσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η εργαζόμενη, ήταν έγκυος ήδη ένα μήνα πριν την καταγγελία της σύμβασης εργασίας της. Ο Συνήγορος με παρέμβασή του ζήτησε την επαναπρόσληψη της εργαζόμενης από τη Διεύθυνση Ανθρωπίνου Δυναμικού και Επιμόρφωσης της Βουλής και από τον βουλευτή. Η εργαζόμενη υπέβαλε παράλληλα προσφυγή για τη λήψη μέτρων προσωρινής δικαστικής προστασίας. Μετά την έκδοση δικαστικής απόφασης, η οποία διέταξε τον εργοδότη να συνεχίσει να την απασχολεί, ο Συνήγορος διέκοψε την περαιτέρω παρέμβασή του (υπόθεση 280422).

ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη απασχολούνταν επί τρία έτη σε επιχείρηση. Κατά τη διάρκεια απουσίας της με άδεια λόγω μητρότητας, διαπίστωσε ότι υποβλήθηκε στο πληροφορικό σύστημα “Εργάνη” συμπληρωματικός πίνακας ωραρίου. Σε αυτόν αναφερόταν ότι εκείνη μεταφέρεται από το υποκατάστημα όπου εργαζόταν ως τότε, στο κεντρικό κατάστημα της επιχείρησης, που έδρευε σε διαφορετικό νομό, «λόγω διακοπής εργασιών υποκαταστήματος». Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι το υποκατάστημα εξακολουθούσε να λειτουργεί, στο πλαίσιο λειτουργίας άλλης επιχείρησης του ίδιου εργοδότη, με ταυτόσημο αντικείμενο και ότι μόνον η προσφεύγουσα είχε μεταφερθεί στο κεντρικό κατάστημα. Ο Συνήγορος κάλεσε την επιχείρηση να συνεχίσει την εργασιακή σχέση με την προσφεύγουσα, με τους ίδιους ή ισοδύναμους όρους και συνθήκες εργασίας. Δεδομένου ότι δεν υπήρξε ανταπόκριση από την πλευρά της επιχείρησης, ο Συνήγορος εισηγήθηκε στο ΣΕΠΕ την επιβολή διοικητικών κυρώσεων (υπόθεση 260605).
	Όταν εργαζόμενη ΙΔΟΧ σε ΝΠΙΔ επέστρεψε στην εργασία της – αφού είχε λάβει σωρευτικά άδεια κύησης και λοχείας, ειδική παροχή προστασίας μητρότητας του ΟΑΕΔ, ετήσια άδεια και ισόχρονη προς μειωμένο ωράριο άδεια – διαπίστωσε ότι είχε αντικατασταθεί από συνάδελφό της στα καθήκοντα που ασκούσε πριν φύγει με άδεια μητρότητας. Κατήγγειλε στον Συνήγορο την απώλεια της θέσης ευθύνης της. Ο Συνήγορος ζήτησε από τον φορέα απασχόλησης την τοποθέτηση της εργαζόμενης στην ίδια ή σε άλλη ισοδύναμη θέση, υπό τους ίδιους τουλάχιστον όρους που είχε πριν τη λήψη των αδειών. Η πρόταση έγινε δεκτή και η εργαζόμενη επέστρεψε στα πρότερα καθήκοντά της (υπόθεση 269726).
	Ο Συνήγορος εξέτασε όρο προκήρυξης του Πυροσβεστικού Σώματος (ΠΣ) για πρόσληψη πυροσβεστών εποχικής απασχόλησης 2019, κατά τον οποίο μοριοδοτούνται με 50 επιπλέον μόρια όσοι υποψήφιοι έχουν υπηρετήσει ως έφεδροι αξιωματικοί στις Ειδικές Δυνάμεις των Ένοπλων Δυνάμεων ή στην Προεδρική Φρουρά. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο ΠΣ, ζητώντας στοιχεία για τις υποψηφιότητες και τις τελικές επιλογές ανδρών και γυναικών, καθώς και την ειδική αιτιολόγηση του παραπάνω όρου, καθώς στις ανωτέρω υπηρεσίες δύναται να ενταχθούν μόνον άνδρες, και επομένως, οι υποψήφιες γυναίκες τίθενται σε μειονεκτική θέση, εφόσον δεν είναι δυνατόν να πληρούν τη συγκεκριμένη προϋπόθεση. Από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι ο όρος αυτός εισάγει αθέμιτη διάκριση σε βάρος των γυναικών υποψηφίων και εισηγήθηκε την αφαίρεσή του (υπόθεση 261917).

ΦΥΛΟ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Κατά τη διάρκεια άδεια λοχείας εργαζομένης ΙΔΑΧ σε κομωτήριο, έγινε μεταβίβαση της επιχείρησης. Όταν η εργαζομένη ζήτησε από τη διάδοχο εταιρεία, η οποία είχε δηλώσει πρόσληψή της στο πληροφορικό σύστημα “Εργάνη”, να της υπογράψει τα απαραίτητα έγγραφα για να λάβει η ίδια την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας του ΟΑΕΔ, η εργοδότης υπέγραψε μεν, αλλά δεν της χορήγησε το σύνολο των απαιτούμενων εγγράφων. Επίσης, παρόλο που κλήθηκε στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, η εργοδότης δεν εμφανίστηκε. Ο Συνήγορος εισηγήθηκε στο ΣΕΠΕ την επιβολή προστίμου στην επιχείρηση. Παράλληλα, παρενέβη προς τον ΟΑΕΔ και τελικά κατέστη δυνατή η χορήγηση της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας στην εργαζομένη (υπόθεση 269883).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζομένη κατήγγειλε στο ΣΕΠΕ ότι η εργοδότης επιχείρηση, κατόπιν ελέγχου που πραγματοποιήθηκε από κοινωνικούς επιθεωρητές εργασίας, την έδωσε με βίαιο τρόπο παρόλο που γνώριζε ότι ήταν έγκυος. Η επιχείρηση υποστήριξε ότι δεν υφίστατο σύμβαση εργασίας και ότι η προσφεύγουσα ήταν ελεύθερη επαγγελματίας και είχε απλώς ζητήσει συνεργασία με την επιχείρηση. Κατά την αντιστροφή του βάρους απόδειξης, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι τα στοιχεία που επικαλέστηκε η επιχείρηση δεν ήταν επαρκή ώστε να αποδειχτεί ότι εργαζόταν ως αυτοαπασχολούμενη και εισηγήθηκε στο αρμόδιο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας την επιβολή προστίμου για άκυρη απόλυση εγκύου (υπόθεση 258044).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Αναπληρώτρια προϊσταμένη σε δημόσια υπηρεσία απουσίασε από την εργασία της με άδεια επαπειλούμενης κύησης. Όταν επέστρεψε στην εργασία της, πληροφορήθηκε ότι η εκδοθείσα από την υπηρεσία της απόφαση περί ορισμού άλλης αναπληρώτριας προϊσταμένης στη θέση που υπηρετούσε, αφορούσε το διάστημα έως την επιλογή προϊσταμένων οργανικών μονάδων (κατά τις διατάξεις του Ν. 4369/2016) και όχι το διάστημα ως την επιστροφή της ίδιας από την άδεια, όπως εκτιμούσε εκείνη ότι ήταν θεμιτό να γίνει. Ο Συνήγορος επισήμανε στην υπηρεσία ότι η εργαζομένη πρέπει να επιστρέψει στην ίδια ή σε άλλη ισοδύναμη θέση, πάντως υπό όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς έναντι εκείνων που κατείχε. Μετά από συνεχή αλληλογραφία από την πλευρά του Συνηγόρου, η αναφερόμενη ανέλαβε καθήκοντα αναπληρώτριας προϊσταμένης σε άλλη θέση εργασίας (υπόθεση 270991).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Ο Συνήγορος εξέτασε όρο προκήρυξης της ΕΛΑΣ του 2019 για πρόσληψη ειδικών φρουρών, κατά τον οποίο μοριοδοτούνται με επιπλέον μόρια όσοι υποψήφιοι έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ως έφεδροι αξιωματικοί ή στις Ειδικές Δυνάμεις ή στην Προεδρική Φρουρά ή ως ΕΠΥ ή ΕΠΟΠ. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στην ΕΛΑΣ ζητώντας

ΦΥΛΟ	ΕΡΓΑΣΙΑ	συγκεκριμένα στοιχεία. Το Αρχηγείο απέστειλε τις απόψεις του και τη σχετική νομολογία, αρχικά όμως αρνήθηκε να ενημερώσει για το πόσες γυναίκες υπηρετούν στο σώμα των Ειδικών Φρουρών, θεωρώντας το στοιχείο αυτό απόρρητο. Όταν ο Συνήγορος επισήμανε ότι είναι αβάσιμη η επίκληση απορρήτου εν προκειμένω, η ΕΛΑΣ χορήγησε τα αιτηθέντα στοιχεία, από τα οποία προέκυπτε ότι στους Ειδικούς Φρουρούς υπηρετεί ένα ελάχιστο ποσοστό γυναικών (2,2%). Εκκρεμεί η έκδοση του τελικού πορίσματος του Συνηγόρου (υπόθεση 267428).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη σε εμπορική επιχείρηση κατήγγειλε στο ΣΕΠΕ ότι απασχολούνταν χωρίς να έχει γίνει πρόσληψη και λίγο καιρό αφού ανακοίνωσε στην εργοδότη ότι ήταν έγκυος, έπαψαν να γίνονται δεκτές οι υπηρεσίες της. Ως αιτιολογία προβλήθηκε από την εργοδότη η απρεπής συμπεριφορά της εργαζόμενης απέναντι σε τρίτο πρόσωπο, μη απασχολούμενο στην επιχείρηση. Στη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο ΣΕΠΕ τα μέρη συμφώνησαν ότι το περιστατικό έλαβε χώρα, αλλά υπήρχε διάσταση απόψεων ως προς την εμπλοκή της εργαζόμενης σε αυτό. Ο Συνήγορος ζήτησε από την επιχείρηση συγκεκριμένα στοιχεία, επισημαίνοντας ότι επί μήνες απασχολούσε την εργαζόμενη χωρίς να έχει γίνει πρόσληψη και η απουσία τυπικής σχέσης της εγκύου με την επιχείρηση της στερεί τη δυνατότητα άσκησης νόμιμων δικαιωμάτων της. Η επιχείρηση δεν ανταποκρίθηκε και ο Συνήγορος εισηγήθηκε στο ΣΕΠΕ την επιβολή διοικητικού προστίμου για τη διακοπή της εργασιακής σχέσης της εγκύου (υπόθεση 268408).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Έγκυος εργαζόμενη απευθύνθηκε στο ΣΕΠΕ και στον Συνήγορο διότι απολύθηκε. Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας, ο Συνήγορος διαπίστωσε παραβίαση της νομοθεσίας για την προστασία μητρότητας και ζήτησε την επαναπρόσληψη της εργαζόμενης. Τελικά, η εργοδότη εταιρεία δεσμεύτηκε να την επαναπροσλάβει και ο Συνήγορος ολοκλήρωσε την εξέταση της υπόθεσης (υπόθεση 280344).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου ώστε να εξεταστεί από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή αίτημά της για αναρρωτικές άδειες, που είχε λάβει κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της, και στη συνέχεια να αποζημιωθεί όπως προβλέπεται. Η καθυστέρηση εξέτασης του αιτήματος οφειλόταν στην εν γένει προβληματική λειτουργία των εν λόγω επιτροπών, ορισμένες εκ των οποίων από διάφορες περιοχές συγχωνεύτηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο, καθώς και στην αδυναμία της δικαιούχου να επικοινωνήσει με τον αρμόδιο φορέα για να λάβει ενημέρωση για την περίπτωση της.

ΦΥΛΟ		Το ζήτημα επιλύθηκε μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου (υπόθεση 279801).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Θετή μητέρα, εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα, διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο ότι ο ΟΑΕΔ δεν χορηγεί την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας στις θετές μητέρες. Πράγματι, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι στη σχετική νομοθεσία προβλέπεται η χορήγηση της παροχής μόνον στις φυσικές και τεκμαιρόμενες μητέρες. Ωστόσο, κατά τις διατάξεις του ΑΚ δεν υφίσταται διάκριση μεταξύ φυσικής και θετής μητέρας. Ο Συνήγορος ζήτησε από το Υπουργείο Εργασίας και τον ΟΑΕΔ να τροποποιηθεί το νομοθετικό πλαίσιο προς την κατεύθυνση χορήγησης της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας και στις θετές μητέρες, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες και των παιδιών από υιοθεσία κατά την πρώτη βρεφική ηλικία (υπόθεση 288256).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ	Εργαζόμενη σε νοσοκομείο ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου διότι εκκρεμούσε η διενέργεια πειθαρχικού ελέγχου σε άνδρα συνάδελφό της, για περιστατικό χειροδικίας εις βάρος της. Ο Συνήγορος τόνισε στη διοίκηση του νοσοκομείου ότι η παρενόχληση ή η άσκηση βίας σε βάρος εργαζόμενων γυναικών πρέπει να εξετάζεται και ως προς το ενδεχόμενο να έχουν υποστεί διάκριση λόγω του φύλου τους. Το αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο ολοκλήρωσε τη διερεύνηση, καταλογίζοντας στον υπάλληλο που κρίθηκε υπαίτιος του περιστατικού, το αδίκημα της απαράδεκτης απρεπούς συμπεριφοράς προς συνάδελφο, με τρόπο που προσβάλλει την προσωπικότητά της. Επίσης, επέβαλε πρόστιμο στον υπάλληλο, ύψους 1/5 των μηνιαίων αποδοχών του εφάπαξ και έγγραφη βαριά επίπληξη (υπόθεση 253933).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ > ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ	Γυναίκα ασθενής, η οποία υπέστη σεξουαλική παρενόχληση από ιατρό σε ιδιωτικό διαγνωστικό κέντρο, διαμαρτυρήθηκε ότι της ζητήθηκε από τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών, όπου υπέβαλε καταγγελία, παράβολο ύψους 50 ευρώ. Ο Συνήγορος εισηγήθηκε στον Σύλλογο την κατάργηση του παραβόλου, κατά τη διερεύνηση πειθαρχικών παραπτώματων μελών του, όταν υποβάλλονται καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση εις βάρος ασθενών. Η πρόταση έγινε δεκτή από τον Ιατρικό Σύλλογο, που διαβίβασε σχετική θετική εισήγηση στον Υπουργό Υγείας, προτείνοντας την κατάργηση του παραβόλου (υπόθεση 266932).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Λόγω μη δυνατότητας κλεισίματος ραντεβού (τηλεφωνικώς ή μέσω e-mail), έγκυος αδυνατούσε να υποβάλει στο Κέντρο Υγείας της περιοχής της απαραίτητο δικαιολογητικό για ασθένειά της κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της. Το ζήτημα διευθετήθηκε μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου (υπόθεση 278939).

ΦΥΛ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΑΡΟΧΕΣ	Ο Συνήγορος δέχθηκε αναφορά για την καθυστέρηση καταβολής επιδομάτων κυοφορίας και λοχείας, καθώς και για την καθυστέρηση μείωσης, όπως ορίζεται στον νόμο, ασφαλιστικών εισφορών λόγω γέννησης τέκνου. Μετά την παρέμβασή του, μειώθηκαν άμεσα οι ασφαλιστικές εισφορές της αναφερόμενης και παράλληλα της δόθηκαν πληροφορίες για τις ενέργειες στις οποίες έπρεπε να προβεί ώστε να διαπιστωθεί από τον ΕΦΚΑ αν κατά την ημερομηνία γέννησης του τέκνου της πληρούσε την προϋπόθεση της ύπαρξης ασφαλιστικής ικανότητας, ώστε να λάβει τα επιδόματα κύησης και λοχείας (υπόθεση 276032).
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΑΡΟΧΕΣ	Μπτέρα ανηλίκου προσέφυγε στην Αρχή λόγω της υπέρμετρης (πέραν των δύο ετών) καθυστέρησης επιστροφής εισφορών κύριου κλάδου ασφάλισης από τον ΕΦΚΑ και της μη ενημέρωσής της (τηλεφωνικά, με e-mail ή και αυτοπροσώπως) για την πορεία του αιτήματός της. Η υπηρεσία επικαλέστηκε την έλλειψη προσωπικού ως την κύρια αιτία για την καθυστέρηση και την αδυναμία επικοινωνίας με τους αιτούντες. Την αδυναμία αυτή της επικοινωνίας, με διάφορα υποκαταστήματα του ΕΦΚΑ, όπως αυτό που αφορούσε στη συγκεκριμένη υπόθεση, αντιμετώπισε πολλές φορές και ο ίδιος ο Συνήγορος. Η συγκεκριμένη υπόθεση επιλύθηκε μετά από έγγραφη παρέμβαση της Αρχής (υπόθεση 279142).
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΑΡΟΧΕΣ	Στον Συνήγορο προσέφυγε πολίτης, η οποία είχε υποβάλει αίτημα για τη χορήγηση συμπληρωματικού επιδόματος μητρότητας στον τοπικό ΟΑΕΔ, αλλά καθυστέρησε η εξέταση του αιτήματος. Η αναφερόμενη αντιμετώπιζε σοβαρό οικονομικό πρόβλημα για την επιβίωση της οικογένειάς της και ζήτησε από την Αρχή να παρέμβει ώστε να εξεταστεί το αίτημα το συντομότερο δυνατόν. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στην υπηρεσία και το αίτημα ικανοποιήθηκε άμεσα, ενώ η καθυστέρηση αποδόθηκε στην έλλειψη προσωπικού και την πληθώρα των αιτημάτων που δέχεται (υπόθεση 279925).
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΑΡΟΧΕΣ	Εξετάζοντας την απόρριψη αιτήματος για επίδομα μητρότητας, λόγω προηγούμενης οφειλής της αιτούσας κατά την ημερομηνία γέννησης του τέκνου της – η οποία στο μεταξύ είχε εξοφληθεί – ο Συνήγορος επισήμανε στον ΕΦΚΑ, για όλες τις αντίστοιχες περιπτώσεις, αφενός ότι το επίδομα μητρότητας αποτελεί αυτοτελή παροχή και αφετέρου ότι υπάρχει διαδικασία ρύθμισης οφειλών των χρηστών στον φορέα κύριας ασφάλισής τους. Συνεπώς, η διοίκηση οφείλει να λαμβάνει υπόψη την υπαγωγή σε διαδικασία ρύθμισης, πολλώ μάλλον την πλήρη εξόφληση της οφειλής, εν προκειμένω. Βάσει σχετικής σύστασης του ΕΦΚΑ, η αναφερόμενη υπέβαλε ένσταση στην αρμόδια τοπική διοικητική επιτροπή του ΕΦΚΑ και το αποτέλεσμα ήταν θετικό. Ο Συνήγορος πρότεινε την ενιαία,

ΦΥΛΟ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΑΡΟΧΕΣ	μέσω εγκυκλίου, ρύθμιση για όλες τις ασφαλισμένες που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα (υπόθεση 279134). Ασφαλισμένη στον πρώην ΟΓΑ απευθύνθηκε στον Συνήγορο για την υπέρμετρη καθυστέρηση (από το έτος 2018) χορήγησης επιδόματος τοκετού, καθώς και την αδυναμία της να πληροφορηθεί από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες σε ποιο στάδιο βρίσκεται η εξέταση του αιτήματός της. Από την εξέταση της υπόθεσης προέκυψε ότι το πρόβλημα σχετίζεται με δυσλειτουργίες που ανέκυψαν με τη συγχώνευση του ΟΓΑ στον ΕΦΚΑ και ιδίως με καθυστερήσεις στην καταχώριση ασφαλισμένων του ΟΓΑ στο σύστημα του ΕΦΚΑ. Αποτέλεσμα αυτών είναι να μην μπορούν να εκδοθούν αποφάσεις για χορήγηση επιδόματος τοκετού, αν δεν έχει επέλθει η οικεία καταχώριση. Ο Συνήγορος ενημερώθηκε από τον ΕΦΚΑ ότι έχουν δοθεί οδηγίες ώστε για περιπτώσεις όπως η συγκεκριμένη, να διευθετείται το πρόβλημα προσωρινά, σε τοπικό επίπεδο, μέχρις ότου επιλυθεί το γενικότερο πρόβλημα της καταχώρισης στο σύστημα του ΕΦΚΑ όλων των ασφαλισμένων του πρώην ΟΓΑ (υπόθεση 279671).
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Έγκυος, διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο ότι λόγω της μη έγκαιρης, σε πραγματικό χρόνο, ενεργοποίησης στο σύστημα του ΕΦΚΑ της ασφαλιστικής της ικανότητας, δεν μπορούσε να έχει πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας αλλά και σε άλλες διαδικασίες (π.χ. συμμετοχή σε διαγωνισμό), όπου η βεβαίωση ασφαλιστικής ικανότητας, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ενσήμων, αποτελεί προϋπόθεση. Ο Συνήγορος παρενέβη στον ΕΦΚΑ και η συγκεκριμένη περίπτωση διευθετήθηκε. Παράλληλα, με αφορμή τη συγκεκριμένη υπόθεση επίκειται κεντρικότερη παρέμβαση για τη συνολική διευθέτηση του προβλήματος (υπόθεση 278666).
ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορά δικηγόρου πωλήτριας οικίας καθώς και της αγοράστριας της πωλούμενης οικίας, με αντικείμενο τη σιωπηρή άρνηση του Δήμου Φυλής να χορηγήσει στην πωλήτρια βεβαίωση Τέλους Ακίνητης Περιουσίας, όπως οφείλει όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις. Μολονότι οι αναφερόμενες έχουν καταθέσει όλα τα δικαιολογητικά που τους ζητήθηκαν, ο δήμος δεν χορηγεί τη βεβαίωση και ως εκ τούτου δεν μπορεί να προχωρήσει η αγοροπωλησία. Σύμφωνα με την καταγγελία, η άρνηση του δήμου να χορηγήσει την βεβαίωση ΤΑΠ οφείλεται στο γεγονός ότι η αγοράστρια ανήκει στην κοινωνική ομάδα των Ρομά, γεγονός που συνιστά διάκριση για λόγους φυλετικής καταγωγής. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε κατ' επανάληψη εγγράφως στον δήμο, υπογραμμίζοντας τα ισχύοντα στη νομοθεσία τόσο για τη χορήγηση της βεβαίωσης ΤΑΠ όσο και για την απαγόρευση των διακρίσεων

ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ		με βάση την φυλή. Αναμένεται η ανταπόκριση του δήμου (υπόθεση 273377).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Ο Συνήγορος παρενέβη σε υπηρεσίες της διοίκησης, κατόπιν αναφοράς κατοίκου για σοβαρά προβλήματα ρύπανσης από την εγκατάσταση, εντός του 2017, πολυμελών οικογενειών Ρομά σε πρόχειρα κτίσματα εντός οικοπέδου ιδιοκτησίας Ρομά κατοίκου στις Αχαρνές, χωρίς να πληρούνται βασικές υγειονομικές προϋποθέσεις διαβίωσης. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, έγινε καθαρισμός του οικοπέδου, απομακρύνθηκε ο όγκος συσσωρευμένων απορριμμάτων, συνδέθηκαν τα ενεργά αποχωρητήρια με την κεντρική αποχέτευση και διακόπηκε η παράνομη εκτροφή ζώων. Η Αρχή ζήτησε από τον δήμο τη συνεπή παροχή υπηρεσιών καθαριότητας, την τοποθέτηση επαρκών κάδων απορριμμάτων και τη μέριμνα για την απορροή των υδάτων στο οικόπεδο (υπόθεση 238490).
ΕΘΝΙΚΗ/ΕΘΝΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι σε αρκετές προκηρύξεις του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα, εμφανίζεται συχνά ως όρος συμμετοχής για υποψηφίους που έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση, η παρέλευση χρονικού διαστήματος τουλάχιστον ενός έτους από την ημερομηνία απόκτησής της. Μάλιστα, ενώ η προϋπόθεση αυτή συνιστούσε κώλυμα διορισμού στο Δημόσιο, έχει ήδη καταργηθεί με το άρ. 47 παράγρ. 1 του Ν. 4604/2019. Ο Συνήγορος ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών να αποσταλεί διευκρινιστική εγκύκλιος προς όλους τους φορείς του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα, ώστε να μην εισάγεται σε προκηρύξεις τους για πλήρωση θέσεων προσωπικού η ανωτέρω προϋπόθεση (υπόθεση 277103).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Έλληνας ομογενής είχε απευθύνει επανειλημμένα αιτήματα για διευκρινίσεις επί στοιχείων που αναγράφονταν στη νέα άδεια οδήγησης, που του είχε εκδώσει η αρμόδια υπηρεσία, χωρίς όμως να λάβει απάντηση. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι στην άδεια οδήγησης δεν αναγραφόταν ο τόπος γέννησης, αλλά λέξη που υποδήλωνε αλλοδαπή ιθαγένεια. Γι' αυτό παρενέβη στην υπηρεσία, η οποία εξέδωσε νέα άδεια με ορθή αναγραφή του τόπου γέννησης (υπόθεση 269575).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Υπηρεσία του ΕΦΚΑ αρνήθηκε τη χορήγηση ΑΜΚΑ σε πολίτες τρίτης χώρας που διαμένουν στην Ελλάδα με μόνιμο τίτλο διαμονής και είναι ενήλικα μέλη οικογένειας έλληνα πολίτη, επειδή δεν αποδεικνύουν εργασία στη χώρα. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι αυτή η προϋπόθεση απόδειξης εργασίας προβλέπεται σε εγκύκλιο του ΕΦΚΑ του 2019, όχι όμως και στις σχετικές με την απόδοση ΑΜΚΑ διατάξεις. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο Υπουργείο Εργασίας υπογραμμίζοντας ότι

ΕΘΝΙΚΗ/ ΕΘΝΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	τίθεται ζήτημα ορθής εφαρμογής της νομοθεσίας στη χορήγηση ΑΜΚΑ σε πολίτες τρίτης χώρας, που διαθέτουν νόμιμο τίτλο διαμονής στη χώρα και ζήτησε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα και να καλυφθούν τα κενά στη διαδικασία (υπόθεση 284016).
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Ο Συνήγορος έλαβε αναφορά κατά την οποία, σε ηλεκτρονικές αιτήσεις για θέσεις εργασίας σε επιχείρηση πολυκαταστημάτων ζητούνταν δήλωση θρησκειότητας. Ζήτησε από την επιχείρηση αιτιολόγηση της πρακτικής αυτής, ειδικά, να μεριμνήσει για τη διαγραφή του σχετικού πεδίου από την φόρμα ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης. Η επιχείρηση απάντησε ότι το πεδίο του θρησκειότητας είχε παραμείνει εκ παραδρομής στην φόρμα των ηλεκτρονικών αιτήσεων της εταιρείας, από παλαιότερη εκδοχή της φόρμας, η οποία δεν είχε επικαιροποιηθεί. Επίσης, ενημέρωσε ότι το εν λόγω πεδίο αφαιρέθηκε άμεσα από την φόρμα ηλεκτρονικών αιτήσεων (υπόθεση 272923).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Δήμος απέρριψε αίτημα της τοπικής εκκλησίας των Μαρτύρων του Ιεχωβά για χορήγηση άδειας για χρήση φορητού εξοπλισμού (stand) με σκοπό την έκθεση και δωρεάν διάθεση εντύπων θρησκευτικού περιεχομένου, με την αιτιολογία ότι η διανομή τέτοιων εντύπων αποτελεί πράξη θρησκευτικού προσπλυτισμού. Ο Συνήγορος, επικαλούμενος τη συναφή νομοθεσία και νομολογία ιδίως του ΕΔΔΑ, επισήμανε στον δήμο, με έγγραφά του ήδη από το 2018, ότι δεν είναι νόμιμη η απόρριψη του αιτήματος στη βάση αυτή καθώς, για να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα του προσπλυτισμού, πρέπει να έχουν χρησιμοποιηθεί αθέμιτα μέσα προς επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται. Η Αρχή ζήτησε την επαναζήτηση του αιτήματος. Ο δήμος συνέχισε να αναβάλλει τη λήψη απόφασης για το ζήτημα, επικαλούμενος λόγους δημόσιας ασφάλειας στην παραχώρηση κοινόχρηστων χώρων, εξαιτίας των ζημιών που είχε προκαλέσει η σεισμική δραστηριότητα το 2017 στην περιοχή. Ο Συνήγορος ολοκλήρωσε την παρέμβασή του, καλώντας το Υπουργείο Εσωτερικών να μεριμνήσει για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας από τους ΟΤΑ όσον αφορά στο ζήτημα χορήγησης των ανωτέρω αδειών (υπόθεση 247838).
ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΘΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Διοικητικός υπάλληλος ΑΕΙ, που πάσχει από δυσίατο νόσημα, ζήτησε να λάβει αναρρωτική άδεια η οποία δεν εγκρίθηκε στο σύνολό της από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή, με συνέπεια να του ζητηθεί η επιστροφή των μισθών που είχαν καταβληθεί για το υπόλοιπο διάστημα απουσίας από την εργασία. Η υπηρεσία του υπαλλήλου, υποστήριξε ότι του είχε δοθεί το μέγιστο διάστημα άδειας που δικαιούνταν με βάση την προϋπηρεσία του και ότι ο ίδιος δεν άσκησε εμπρόθεσμα

ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΘΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	προσφυγή, όπως είχε τη δυνατότητα. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η υγειονομική επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ότι το νόσημα του αναφερόμενου ως δυσίατο δικαιολογεί διπλάσια της κανονικής αναρρωτική άδεια και ζήτησε την εκ νέου παραπομπή του, επικαλούμενος την ευχέρεια της διοίκησης για ανάκληση των παράνομων δυσμενών διοικητικών πράξεων (υπόθεση 279902).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Εργαζόμενη διαγνώστηκε ότι πάσχει από καρκίνο και έλαβε αναρρωτική άδεια προκειμένου να υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση και, ακολούθως, σε θεραπεία. Η εργοδότης κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας της, θεωρώντας ότι υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην προσκόμιση των εγγράφων που σχετίζονταν με την παράταση της αναρρωτικής άδειας της εργαζόμενης. Κατά τη συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στα γραφεία του ΣΕΠΕ, αποσαφηνίστηκαν οι λόγοι για τους οποίους υπήρξε καθυστέρηση στην κατάθεση των εγγράφων και, επίσης, η πλευρά της επιχείρησης ενημερώθηκε ότι ο εργοδότης υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα προκειμένου τα άτομα με χρόνια πάθηση να έχουν τη δυνατότητα να ασκούν την εργασία τους και να εξελίσσονται, εφόσον τα μέτρα αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη. Τελικά, ανακλήθηκε η καταγγελία της σύμβασης εργασίας και συμφωνήθηκε η εργαζόμενη να συνεχίσει την εργασία της, μετά το πέρας των θεραπειών (υπόθεση 285500).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Εργαζόμενη κατήγγειλε στο ΣΕΠΕ ότι απολύθηκε έναν μήνα αφού επέστρεψε στην εργασία της, έχοντας υποβληθεί σε ολική μαστεκτομή. Εργαζόταν σε εταιρεία που προσλαμβάνει και διατηρεί εργατικό δυναμικό με σκοπό την παραχώρησή του σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Παρείχε δε τις υπηρεσίες της, στο πλαίσιο σύμβασης έργου που είχε υπογράψει η εργοδότης με τρίτη εταιρεία. Η εργοδότης υποστήριξε ότι η απόλυση οφειλόταν στο ότι καταργήθηκε το τμήμα μάρκετινγκ της τρίτης εταιρείας. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε και στις δύο εταιρείες και εν συνεχεία διαπίστωσε ότι η εργοδότης δεν ανταποκρίθηκε στην υποχρέωση πρόνοιας, ούτε στην υποχρέωση λήψης εύλογων προσαρμογών απέναντι στην εργαζόμενη. Εισηγήθηκε στο αρμόδιο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας την επιβολή προστίμου, αλλά τα μέρη συμβιβάστηκαν και οι κυρώσεις τελικά δεν επιβλήθηκαν (υπόθεση 262683).

ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΘΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Εργαζόμενη με αναπηρία (κώφωση) απολύθηκε μετά από 22 έτη αδιάλειπτης εργασίας. Η καταγγελία της υποβλήθηκε στην Επιθεώρηση Εργασίας και ο Συνήγορος έστειλε έγγραφη παρέμβαση, ώστε να ενσωματωθεί στον σχετικό φάκελο και να ληφθεί υπόψη κατά την προγραμματισμένη διενέργεια εργατικής διαφοράς. Στην παρέμβασή του επικαλέστηκε τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, έθεσε το νομοθετικό πλαίσιο τονίζοντας την υποχρέωση λήψης εύλογων προσαρμογών εκ μέρους του εργοδότη για τους εργαζόμενους με αναπηρία και ζήτησε την επανεξέταση του ενδεχομένου επαναπρόσληψης της απολυθείσας. Κατά τη συζήτηση της εργατικής διαφοράς, η εργοδοτική πλευρά αποφάσισε την επαναπρόσληψη της εργαζόμενης (υπόθεση 288348).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Υπάλληλος σε δήμο ζήτησε από τον Συνήγορο να εξεταστεί την καθυστέρηση εξέτασης του αιτήματός της για χορήγηση σε αυτήν μειωμένου ωραρίου, λόγω αναπηρίας μέλους της οικογένειάς της. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε εγγράφως στον δήμο και τελικά εγκρίθηκε στην εργαζόμενη μειωμένο ωράριο μίας ώρας κατά την αποχώρηση από την υπηρεσία (υπόθεση 288008).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Το ΣΕΠΕ διαβίβασε στον Συνήγορο καταγγελία εργαζόμενης με χρόνια πάθηση σε Τράπεζα, για την προσωρινή μετακίνησή της σε άλλο υποκατάστημα με αυξημένο φόρτο εργασίας. Η εργαζόμενη προσκόμισε σχετική ιατρική βεβαίωση και υποστήριξε ότι παθαίνει επιληπτικές κρίσεις, λόγω του άγχους που της προκαλεί η οποιαδήποτε αλλαγή περιβάλλοντος. Από την εξέταση της υπόθεσης προέκυψε ότι το πρόβλημα υγείας της εργαζόμενης δεν ήταν αρχικά γνωστό στην Τράπεζα, ενώ στη συνέχεια η καταγγέλουσα επέστρεψε στο αρχικό υποκατάστημα. Ο Συνήγορος απνύθυνε σύσταση στην Τράπεζα να λαμβάνει υπόψη την κατάσταση υγείας της εργαζόμενης και να μεριμνά για την υπηρεσιακή της μεταχείριση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην κείμενη νομοθεσία για τις εύλογες προσαρμογές (υπόθεση 268409).
	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	Υπάλληλος δήμου ζήτησε την υιοθέτηση μέτρων εύλογων προσαρμογών, ώστε να μην εκτίθεται κατά την εργασία του σε υπέρμετρα στρεσογόνους παράγοντες, λόγω σοβαρού χρόνιου προβλήματος υγείας. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι, ενώ υπήρχε πρόθεση από την υπηρεσία να διευκολυνθεί ο εργαζόμενος, καθυστέρουσε η λήψη απόφασης από φόβο μήπως δημιουργηθούν έριδες μεταξύ των εργαζομένων ή η εντύπωση ότι γίνονται διακρίσεις εις βάρος των υπόλοιπων εργαζομένων. Ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι η λήψη μέτρων

ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΘΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ > ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ	εύλογων προσαρμογών δεν συνιστά διάκριση έναντι άλλων υπαλλήλων που υπηρετούν στο ίδιο τμήμα, εφόσον εκείνοι δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας αντίστοιχης σοβαρότητας, αλλά μέτρο αντιστάθμισης του μειονεκτήματος του υπαλλήλου. Πράγματι, ο δήμος έλαβε μέτρα μετακίνησης του εργαζομένου, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Αρχής (υπόθεση 260356).
	ΕΡΓΑΣΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	Δικαστική συμπαραστάτρια ατόμου με 80% αναπηρία ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου γιατί το Διευρυμένο Κέντρο Κοινότητας του δήμου όπου απευθύνθηκε δεν δεχόταν να παραλάβει αίτημά της, με το οποίο ο συμπαραστατούμενος γνωστοποιούσε την πρόθεσή του να απασχοληθεί σε επιχείρηση πλησίον του τόπου κατοικίας του. Η υπηρεσία φαινόταν να θεωρεί ότι αν παραλάμβανε τέτοια αίτηση, θα διακοπτόταν το επίδομα αναπηρίας που λάμβανε ο συμπαραστατούμενος. Ο Συνήγορος, αφενός ζήτησε να παραληφθεί το αίτημα της αναφερόμενης, αφετέρου επισήμανε ότι, κατά τη διάταξη του άρ. 23 του Ν. 4488/2017, όταν η ανάληψη απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, δεν διακόπτεται η χορήγηση του επιδόματος αναπηρίας στον δικαιούχο. Η υπηρεσία συμφώνησε ότι ο δικαιούχος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης (υπόθεση 282218).
	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	Στον Κανονισμό Λειτουργίας των Σχολών Ξεναγών του Υπουργείου Τουρισμού δεν περιλαμβάνεται μέριμνα για παροχή υπηρεσιών ξενάγησης στη νοηματική γλώσσα. Ωστόσο, η αποφοίτηση από τις Σχολές Ξεναγών είναι βασική προϋπόθεση για την άσκηση της συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας. Την έλλειψη μέριμνας, ώστε άτομα που χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα να μπορούν να απολαμβάνουν υπηρεσιών ξενάγησης σε ίση βάση με τους άλλους, όταν επισκέπτονται μουσεία, μνημεία κ.τλ., επισήμανε ο Συνήγορος στο Υπουργείο Τουρισμού και πρότεινε τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Το Υπουργείο προέβλεπε ότι η ελληνική νοηματική γλώσσα ορθώς δεν μοριοδοτείται για την εισαγωγή των υποψηφίων στις Σχολές Ξεναγών γιατί δεν είναι ξένη γλώσσα. Περαιτέρω, αρνήθηκε ότι υπάρχει έλλειψη μέριμνας για ξενάγηση στη νοηματική γλώσσα, αφενός διότι οποιοσδήποτε που γνωρίζει τη νοηματική γλώσσα μπορεί να εισαχθεί στη σχολή ξεναγών και αφετέρου επειδή προβλέπεται η δυνατότητα ξενάγησης από διπλωματούχο ξεναγό με τη συνδρομή διερμυνέα που να γνωρίζει τη νοηματική γλώσσα (υπόθεση 271047).

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Το όριο ηλικίας των 35 ετών, που τέθηκε ως όρος συμμετοχής υποψηφίων σε διαγωνισμό για κάλυψη θέσεων κλάδου ΔΕ Λογιστικού Ταμιακού στην Τράπεζα της Ελλάδος, αποτέλεσε αντικείμενο εξέτασης από τον Συνήγορο στο πλαίσιο υποβολής αναφοράς. Το όριο ηλικίας προβλεπόταν σε υπουργική απόφαση. Από έγγραφα που τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου από την Τράπεζα, προέκυπτε ότι το ηλικιακό όριο συσχετιζόταν ιδίως με την ευελιξία σε υπηρεσιακές μετακινήσεις και την προσαρμοστικότητα στις μηχανογραφικές εργασίες του φορέα. Ο Συνήγορος εισηγήθηκε στην Τράπεζα την αναθεώρηση του ηλικιακού ορίου, παρατηρώντας ότι η συσχέτιση της ηλικίας με τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν είναι προφανής, ενώ παράλληλα δεν προκύπτει η αναγκαιότητα και αναλογικότητα του μέτρου αυτού (ενδεικτικά, υποθέσεις 257173, 258728).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Τα όρια ηλικίας (40ο και 28ο έτος), που τέθηκαν για την πλήρωση θέσεων προσωπικού ΙΔΑΧ διαφόρων ειδικοτήτων στον ΟΣΕ, αποτέλεσαν αντικείμενο σημαντικού αριθμού αναφορών. Ο Συνήγορος ζήτησε την ειδική αιτιολόγηση θέσπισης ηλικιακών κριτηρίων. Τελικά, ο Συνήγορος με βάση τα λεπτομερή στοιχεία, που προσκομίστηκαν, δέχθηκε ότι ο επιδιωκόμενος στόχος της ισόρροπης ηλικιακής διάρθρωσης εντός του φορέα, με ενίσχυση των προκηρυσσόμενων ειδικοτήτων με προσωπικό νεότερο σε ηλικία, αιτιολογήθηκε με επάρκεια λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων της ηλικιακής κατανομής του υπηρετούντος προσωπικού όλων των ειδικοτήτων της προκήρυξης (ενδεικτικά, υποθέσεις 225783, 226954).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Με αφορμή αναφορά με αντικείμενο το ανώτατο όριο ηλικίας των 45 ετών, που προβλέπεται ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή υποψηφίων στον εισαγωγικό διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, ο Συνήγορος πρότεινε στον Υπουργό Δικαιοσύνης, στη βάση εκτενούς και εμπειριστικής τεκμηρίωσης, την αύξηση του ανωτάτου ορίου ηλικίας ή την πλήρη κατάργησή του (υπόθεση 272201).
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί διαμαρτυρήθηκαν για δυσμενή μεταχείρισή τους σε σχέση με τους μόνιμους εκπαιδευτικούς, ως προς τις ειδικές γονικές άδειες και τις διευκολύνσεις για την παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης τέκνων. Ο Συνήγορος με παρεμβάσεις του στα Υπουργεία Παιδείας και Εργασίας πρότεινε την εξομοίωση των ρυθμίσεων που αφορούν τις ειδικές γονικές άδειες και τη διευκόλυνση παρακολούθησης της σχολικής επίδοσης τέκνων, ανεξαρτήτως αν η υπηρεσιακή σχέση είναι μόνιμη ή ορισμένου χρόνου, εφόσον αποσκοπούν στην κάλυψη συγκεκριμένων ειδικών αναγκών των

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους. Με νόμο του 2020 επήλθε εξομοίωση ως προς τις ανωτέρω διευκολύνσεις των εργαζομένων στο Δημόσιο, ανεξαρτήτως της σχέσης εργασίας τους, που καλύπτει και τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς (υπόθεση 268378).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εκπαιδευτικός, ανάδοχος γονέας τριών ανηλίκων αδελφών, αιτήθηκε εννέαμηνη άδεια ανατροφής για το δεύτερο τέκνο της, αλλά το αίτημα απορρίφθηκε. Η υπηρεσία σύστησε στην εκπαιδευτικό να αιτηθεί την ανωτέρω διευκόλυνση για το τρίτο τέκνο της και στη συνέχεια, το υπόλοιπο των διευκολύνσεων που θα δικαιούται για το δεύτερο τέκνο. Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο Εσωτερικών ότι δεν υπάρχει πρόβλεψη που να υποχρεώνει τον νεοδιοριζόμενο υπάλληλο, που έχει περισσότερα του ενός βιολογικά τέκνα ηλικίας κάτω των τεσσάρων ετών, να εφαρμόσει την ανωτέρω πρακτική. Η εκπαιδευτικός θα έπρεπε να τύχει της ίδιας μεταχείρισης της οποίας θα ετύγχαναν οι φυσικοί γονείς ανηλίκων τέκνων, αντίστοιχης ηλικίας με τα τέκνα της. Ο Συνήγορος ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματος και αναμένεται η ανταπόκριση της υπηρεσίας (υπόθεση 273156).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Η ΕΛΑΣ απέρριψε αίτημα αστυνομικού για χορήγηση τρίμηνης άδειας με αποδοχές, λόγω γέννησης του τέταρτου τέκνου του, με την αιτιολογία ότι, η εν λόγω άδεια – βάσει των διατάξεων για τις άδειες αστυνομικού προσωπικού – χορηγείται άπαξ στη σταδιοδρομία του αστυνομικού, μετά τη γέννηση τρίτου τέκνου και μόνον. Ο Συνήγορος είχε ήδη απευθυνθεί επανειλημμένα στο Υπουργείο Εσωτερικών για απορρίψεις ανάλογων αιτημάτων δημοσίων υπαλλήλων, το οποίο εξέδωσε το 2019 εγκύκλιο, διευκρινίζοντας ότι, σε περίπτωση γέννησης τρίτου τέκνου και άνω, η τρίμηνη άδεια με αποδοχές χορηγείται αυτοτελώς για κάθε τέκνο ξεχωριστά και όχι άπαξ. Σε συνέχεια της εν λόγω εγκυκλίου, τροποποιήθηκε και η σχετική διάταξη για τη χορήγηση της άδειας αυτής στο αστυνομικό προσωπικό. Η τρίμηνη άδεια χορηγήθηκε τελικά στον αστυνομικό (υπόθεση 241653).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Το ΓΕΝ απέρριψε αίτημα στρατιωτικού, που είχε την επιμέλεια ανήλικων τέκνων του από προηγούμενο γάμο, για απαλλαγή από τις εν πλω απασχολήσεις του πλοίου. Επειδή ο στρατιωτικός τελούσε σε νέο γάμο, το ΓΕΝ θεωρούσε ότι δεν είναι διαζευγμένος. Ο Συνήγορος επισήμανε στο ΓΕΝ ότι ο προσφεύγων λογίζεται ως διαζευγμένος σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις του έναντι των τέκνων του από προηγούμενο γάμο και τυχόν υπηρεσιακή του υποχρέωση για διανυκτέρευση εκτός της οικίας του θα εμπόδιζε την άσκηση του καθήκοντος της επιμέλειας των τέκνων. Το ΓΕΝ ενέμεινε στην αρχική του θέση. Τελικά, όμως, το αίτημα του στρατιωτικού

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ικανοποιήθηκε με την τροποποίηση του σχετικού κανονιστικού πλαισίου, όπου προβλέφθηκε ρητώς η απαλλαγή στρατιωτικών από υπηρεσίες που απαιτούν διανυκτέρευση ή συμμετοχή σε ασκήσεις όταν έχουν την κατ' αποκλειστικότητα άσκηση της επιμέλειας ανήλικου/ων τέκνου/ων τους, είτε εν τοις πράγμασι είτε κατόπιν δικαστικής απόφασης (υπόθεση 252515).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Αίτημα αστυνομικού για χορήγηση άδειας ασθένειας ανήλικου τέκνου απορρίφθηκε, με την αιτιολογία ότι η άδεια αυτή προβλέπεται στη νομοθεσία για τους πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους του κράτους και των ΝΠΔΔ, αλλά δεν περιλαμβάνεται στις άδειες που δικαιούνται, βάσει ΠΔ, οι αστυνομικοί. Απευθυνόμενος στο Αρχηγείο ΕΛΑΣ, ο Συνήγορος ζήτησε πληροφόρηση για τυχόν πρόθεση επέκτασης του δικαιώματος χορήγησης άδειας ασθένειας ανήλικου τέκνου στο αστυνομικό προσωπικό. Τελικά, τον Νοέμβριο του 2020 τροποποιήθηκε το σχετικό με τις άδειες των αστυνομικών υπαλλήλων ΠΔ και η εν λόγω άδεια πλέον χορηγείται και στο αστυνομικό προσωπικό (υπόθεση 264187).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Πατέρας εργαζόμενος ως Έκτακτο Εκπαιδευτικό Προσωπικό Ακαδημίας αιτήθηκε τη χορήγηση άδειας παρακολούθησης σχολικής επίδοσης τέκνου και άδειας ειδικού σκοπού δημοσίων υπαλλήλων, κατ' εφαρμογή των παράγρ. 1-4 του άρθρου 5 της από 11.03.2020 ΠΝΠ. Τα εν λόγω αιτήματα απορρίφθηκαν με αιτιολογία τη σχέση εργασίας του εργαζόμενου (ΙΔΟΧ και ωριαία αντιμισθία). Ο Συνήγορος ζήτησε από την εμπλεκόμενη υπηρεσία να γνωστοποιήσει ποιες συγκεκριμένες διατάξεις εφαρμόζονται για τη χορήγηση ή μη κάθε μίας από τις άδειες και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται για τους λοιπούς υπαλλήλους του Δημοσίου με σχέση εργασίας ΙΔΟΧ, αιτιολογώντας επαρκώς την πρακτική που ακολουθεί. Αναμένεται απάντηση (υπόθεση 281345).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Υπάλληλος του Πυροσβεστικού Σώματος ζήτησε εξαίρεση από τη διαδικασία μεταθέσεων – αποσπάσεων, στη βάση σχετικής διάταξης που την προβλέπει, ως διαζευγμένος και έχων την επιμέλεια τέκνου, καταθέτοντας συμβολαιογραφική πράξη που προβλέπει τη λύση του γάμου και την ανάθεση στον ίδιο της επιμέλειας του παιδιού του. Ωστόσο, η αίτησή του απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η διάταξη προβλέπει την ανωτέρω εξαίρεση μόνον για τους διαζευγμένους υπαλλήλους που έχουν με δικαστική απόφαση την επιμέλεια τέκνου. Ο Συνήγορος επισήμανε στο ΠΣ ότι στη σχετική διάταξη υπά-

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	γονται και οι υπάλληλοι που έχουν προβεί στη διαδικασία λύσης του γάμου τους και ρύθμισης της επιμέλειας κατά τρόπο νομοθετικά κατοχυρωμένο, όπως εν προκειμένω μέσω συμβολαιογραφικής πράξης (κατά το άρ. 22 του Ν. 4509/2017, που τροποποίησε σχετικές διατάξεις του ΑΚ). Η Αρχή ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματος (υπόθεση 287485).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Μόνιμος υπάλληλος του δημοσίου υπέβαλε αίτημα για μετακίνησή του σε υπηρεσία πλησίον της κατοικίας του, στο πλαίσιο των διατάξεων περί κινητικότητας υπαλλήλων, ως δικαστικός συμπαραστάτης και έχων την επιμέλεια του αδελφού του που είναι άτομο με αναπηρία. Το αίτημά του απορρίφθηκε από την Κεντρική Επιτροπή Κινητικότητας (ΚΕΚ), με την αιτιολογία ότι δεν αφορά συγγενή α' βαθμού και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σχετικής διάταξης. Ο Συνήγορος εξέφρασε στην ΚΕΚ την άποψη ότι η συγκεκριμένη πρόβλεψη για δυνατότητα απόσπασης ή μετάθεσης υπαλλήλου για λόγους υγείας, είτε του ιδίου είτε προσώπου συνδεόμενου άμεσα με αυτόν, αποτελεί θετικό μέτρο, είτε απευθείας υπέρ υπαλλήλου με αναπηρία ή χρόνια πάθηση είτε υπέρ υπαλλήλου που φροντίζει αποδεδειγμένα άτομο με αναπηρία ή χρόνια πάθηση. Επισημαίνοντας μάλιστα ότι ο ανωτέρω υπάλληλος είναι ο στενότερος συγγενής του συμπαραστατούμενου μετά τον θάνατο των γονιών τους, που παράλληλα συνοικεί μαζί του, ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματος μετακίνησής του σε υπηρεσία πλησίον της κατοικίας του. Αναμένεται ανταπόκριση (υπόθεση 287495).
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενος διαμαρτυρήθηκε για την καθυστέρηση ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετατροπής της σύμβασης εργασίας του σε αορίστου χρόνου και την τοποθέτησή του στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, μετά την αποδοχή γνωμοδότησης του ΝΣΚ για τη μη ύπαρξη κωλύματος λόγω προηγούμενης ποινικής καταδίκης. Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο ότι η προηγούμενη καταδίκη του εργαζόμενου δεν πρέπει να αποτελεί κώλυμα για τον διορισμό του και το Υπουργείο διευκρίνισε ότι ο λόγος καθυστέρησης ήταν η μη ύπαρξη κενής οργανικής θέσης για τη συγκεκριμένη ειδικότητα. Τελικά, ολοκληρώθηκε η διαδικασία μετατροπής της σύμβασής του σε αορίστου χρόνου και τοποθετήθηκε ο εργαζόμενος σε οργανική θέση στην υπηρεσία όπου ήδη απασχολούνταν (υπόθεση 266471).

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Ο Συνήγορος έλαβε αναφορά από ομόφυλο ζευγάρι, παντρεμένο σε χώρα της ΕΕ, με αντικείμενο την άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής να παραλάβει αίτημα του ενός συζύγου, ο οποίος είναι υπήκοος τρίτης χώρας, για χορήγηση σε αυτόν άδειας διαμονής ως μέλος οικογένειας πολίτη ΕΕ. Ο φορέας ισχυρίστηκε ότι στην Ελλάδα δεν ισχύει ο γάμος μεταξύ ομόφυλων ζευγαριών. Ο Συνήγορος με έγγραφό του επισήμανε ότι κατά την ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη χορήγηση άδειας διαμονής σε μέλος οικογένειας πολίτη της ΕΕ, αρκεί η απόδειξη της σχέσης συμβίωσης με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο. Στη συνέχεια, ο Συνήγορος ενημερώθηκε ότι χορηγήθηκε στον σύζυγο η άδεια διαμονής (υπόθεση 285984).
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΦΥΛΟΥ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Μητέρα διεμφυλικού (transgender) μαθητή διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο για την άρνηση των περισσότερων καθηγητών να αποδεχτούν την ταυτότητα φύλου του. Η Αρχή συνεργάστηκε με το διδακτικό προσωπικό του σχολείου, προκειμένου να υπάρξει η κατάλληλη ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών προς το συμφέρον του ανήλικου μαθητή και την προστασία των δικαιωμάτων του (υπόθεση 268928).
ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Στον Συνήγορο διαβιβάστηκε από το ΣΕΠΕ καταγγελία εργαζόμενης ΑμεΑ, για παρενόχλησή της εν ώρα εργασίας σε δημοτική επιχείρηση κοινής ωφέλειας από τον δήμαρχο, τότε μέλος του ΔΣ της επιχείρησης. Με Πόρισμά του ο Συνήγορος διαπίστωσε ευθύνες του δημάρχου, του προέδρου του ΔΣ και του δημοτικού συμβουλίου και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμου στην επιχείρηση για παραβίαση της υποχρέωσης πρόνοιας του εργοδότη και διάκριση εις βάρος της εργαζόμενης. Παράλληλα, εισηγήθηκε την παραπομπή σε πειθαρχικό έλεγχο του προέδρου του ΔΣ και του δημάρχου (τότε μέλους του ΔΣ). Επιβλήθηκε από το ΣΕΠΕ πρόστιμο ύψους 2000 ευρώ και η αρμόδια αποκεντρωμένη διοίκηση εκκίνησε πειθαρχικό έλεγχο καλώντας τους ανωτέρω σε απολογία (υπόθεση 257920). Εργοδότης είχε αναρτήσει σε σελίδα του facebook αγγελία αναζήτησης γυναίκας υπαλλήλου έως 30 ετών για απασχόληση σε χώρο υποδοχής ξενοδοχείου. Η αγγελία τέθηκε υπόψη του Συνηγόρου από υποψήφια για την πρόσληψη, που δεν πληρούσε το κριτήριο της ηλικίας. Ο Συνήγορος ενημέρωσε εγγράφως τον εργοδότη σχετικά με το εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας κατά των διακρίσεων τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ηλικίας, προκειμένου να αποφύγει στο μέλλον τη δημοσίευση παρόμοιων αγγελιών (υπόθεση 275685).

ΠΟΛΥΤΑΠΛΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εκπαιδευτικός, μητέρα δύο ανήλικων τέκνων με βαριά αναπηρία, διαμαρτυρήθηκε για απαξιώτική συμπεριφορά και διακριτική μεταχείριση εις βάρος της από τη διεύθυνση του σχολείου στο οποίο υπηρετούσε, την οποία απέδιδε στην οικογενειακή της κατάσταση και την αίτηση διαζυγίου που υπέβαλε. Ειδικότερα, όταν η αναφερόμενη ζήτησε την τήρηση του ωραρίου για την παροχή διοικητικού έργου, που της είχε χορηγηθεί με απόφαση της αρμόδιας διεύθυνσης εκπαίδευσης, της επιδόθηκε αναφορά για αδικαιολόγητη απείθεια, ενώ προηγούμενο αίτημα της για μετακίνηση σε σχολείο της ειδικής αγωγής, ανακλήθηκε κατόπιν ενστάσεων της διεύθυνσης του σχολείου. Μετά τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου, ο οποίος επισήμανε το νομικό πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων στην εργασία, η δευτεροβάθμια διεύθυνση εκπαίδευσης ζήτησε γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου για το θέμα του ωραρίου και προέβη σε συστάσεις προς τα εμπλεκόμενα μέρη, με θετικό αποτέλεσμα (υπόθεση 273332).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Το Κέντρο Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογένειας, ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου ώστε να εγγραφεί στο δημοτολόγιο ενήλικη ελληνίδα μουσουλμάνα Ρομά, μητέρα τριών ανηλικών τέκνων, τα οποία επίσης δεν είχαν εγγραφεί σε ληξιαρχείο-δημοτολόγιο, λόγω της δημοτολογικής εκκρεμότητας της μητέρας. Το Τμήμα δημοτολογίου του δήμου, όπου βρισκόταν η οικογενειακή μερίδα της μητέρας της, δεν προέβαινε στην εγγραφή παρόλο που υπήρχαν δύο δικαστικές αποφάσεις διόρθωσης/συμπλήρωσης των ατομικών στοιχείων της ληξιαρχικής πράξης γέννησής της και παρά το γεγονός ότι, βάσει των εν λόγω αποφάσεων, είχε συνταχθεί νέα ληξιαρχική πράξη γέννησής της. Παρά τις εξαιρετικές δυσχέρειες, τελικά, πραγματοποιήθηκε η δημοτολογική εγγραφή της μητέρας και η ίδια απέκτησε ταυτότητα και δημοτολογική μερίδα, μετά από σχεδόν 15 έτη προσπάθειας διόρθωσης της ληξιαρχικής πράξης γέννησής της και εγγραφής της στο δημοτολόγιο (υπόθεση 266527).
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	Αίτημα μητέρας, πολίτη τρίτης χώρας, που απέκτησε τέκνο με τον έλληνα σύντροφό της, για χορήγηση επιδόματος γέννησης, απορρίφθηκε από τον ΟΠΕΚΑ με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια μόνιμης διαμονής της. Ο Συνήγορος ζήτησε από τον ΟΠΕΚΑ να επανεξετάσει το αίτημα, επισημαίνοντας ότι η περιοριστική ερμηνεία της σχετικής διάταξης για την απόδειξη της μόνιμης διαμονής, μπορεί να αποκλείσει από το επίδομα γέννησης αλλοδαπές μητέρες που διέμεναν νόμιμα στη χώρα και δεν είχαν υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης. Ο ΟΠΕΚΑ ενημέρωσε τελικά τον Συνήγορο ότι θα καταβάλει το επίδομα. (υπόθεση 280546).

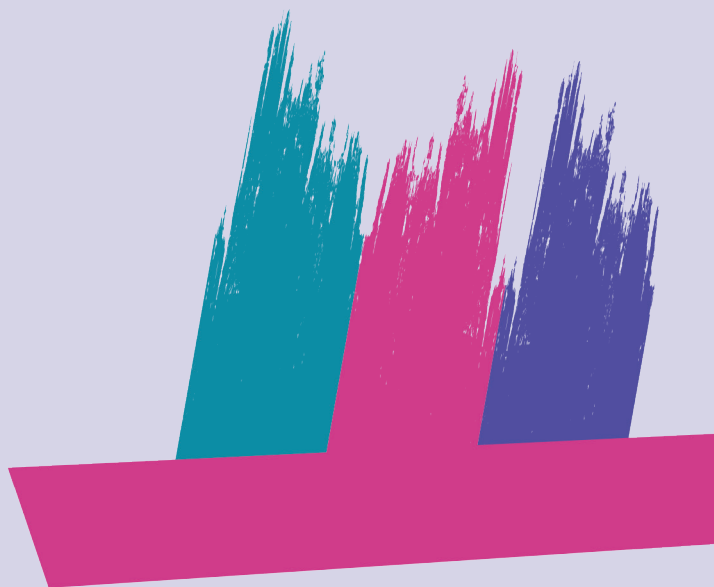

ΠΟΛΥΠΛΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αίτημα για παράλληλη στήριξη που υποβλήθηκε από σαραντατετράχρονο μαθητή Β΄ Λυκείου με αναπηρία δεν ήταν δυνατόν να ικανοποιηθεί, βάσει του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, λόγω υπέρβασης του εκεί προβλεπόμενου ανώτατου ορίου ηλικίας. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο Υπουργείο Παιδείας ζητώντας να εξεταστεί η έγκριση της παράλληλης στήριξης στην προκειμένη περίπτωση, ως μέτρο εύλογης προσαρμογής. Αναμένεται η ανταπόκριση του Υπουργείου (υπόθεση 286066).

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΑΝΑ ΛΟΓΟ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Ζητήματα εφαρμογής και ερμηνείας ανά λόγο διάκρισης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις του 2020, με στόχο να αναδειχθούν γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα ανά λόγο διάκρισης ή συγκεκριμένες ατομικές περιπτώσεις, που αποτέλεσαν αντικείμενο εξέτασης από την Αρχή και εμφανίζουν ειδικό ενδιαφέρον.

Διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών

Η εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής των εργαζομένων, ως ζήτημα ίσης μεταχείρισης και καταπολέμησης των διακρίσεων, παραμένει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και των προτεραιοτήτων.

Αποτελεί πεδίο στο οποίο απαιτείται σημαντική πρόοδος προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης μιας ισόρροπης συμμετοχής ανδρών και γυναικών τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στην φροντίδα της οικογένειας. Άλλωστε, η απουσία ή οι δυσχέρειες στην εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής διαπιστώνονται από τον Συνήγορο, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης (άδειες ανατροφής, επιστροφή σε υποδεέστερες θέσεις μετά από άδειες) αλλά και στη λύση αυτής (άκυρες και καταχρηστικές απολύσεις εγκύων, μητέρων, γυναικών ή και ανδρών εργαζομένων που έχουν ευθύνη φροντίδας ατόμων με ανάγκη υποστήριξης είτε είναι άτομα με αναπηρία είτε ηλικιωμένοι).

Η περίοδος της πανδημίας του κορωνοϊού ανέδειξε σε σημαντικό βαθμό τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στο πεδίο αυτό, στις έκτακτες συνθήκες που δημιουργήθηκαν. Η αξιολόγηση τους είναι προφανώς χρήσιμη στον σχεδιασμό των νέων προβλέψεων, που αποσκοπούν ακριβώς στην επαρκέστερη εναρμόνιση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων των εργαζομένων ανδρών και γυναικών.

Παρακάτω παρουσιάζεται η ανταπόκριση της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων στην κεντρική παρέμβαση του Συνηγόρου το 2019 και ενόψει της υποχρέωσης ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2019/1158 στην εθνική νομοθεσία. Ακολουθεί η ανάδειξη υπόθεσης αθέμιτου περιορισμού στο δικαίωμα λήψης άδειας ανατροφής και ο περιορισμός δικαιώματος σε παροχές μητρότητας παρένθετης μητέρας. Τέλος, ειδική αναφορά γίνεται στη αρμοδιότητα του Συνηγόρου στις περιπτώσεις καταγγελιών για σεξουαλική παρενόχληση, όπου αποτυπώνεται το πεδίο παρέμβασής του στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, η υποχρέωση διαβίβασης στον Συνήγορο συναφών καταγγελιών από δημόσιους φορείς και υπηρεσίες και αναδεικνύεται μια ενδεικτική περίπτωση σεξουαλικής παρενόχλησης που διερευνήθηκε από τον Συνήγορο το έτος αυτό.

Εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Μείζονος σημασίας ζήτημα για την επίτευξη της ισότητας των φύλων στο πεδίο της απασχόλησης και της εργασίας είναι η άρση των ανισοτήτων που προκαλεί η έμφυλη κατανομή ρόλων στην οικογένεια και την επαγγελματική ζωή. Η ως άνω επιδίωξη πάντως θα αποδειχθεί μερική, αν δεν συνδυαστεί με την αναγκαία δημιουργία δομών για την υποστήριξη της φροντίδας του/των τέκνου/ων των εργαζόμενων γονέων, γεγονός που ανέδειξε άλλωστε η πρόσφατη έκτακτη συγκυρία που προκλήθηκε ως συνέπεια των μέτρων για τον περιορισμό της πανδημίας.

Εν όψει της επερχόμενης ενσωμάτωσης στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Ιουνίου 2019, που στοχεύει στην εξισορρόπηση επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής εργαζόμενων γονέων και φροντιστών, **ο Συνήγορος έγκαιρα, και ήδη από το 2019, διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις για θέματα αδειών διατροφής και διευκολύνσεων, τις οποίες έθεσε υπόψη της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων³.**

Η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, απαντώντας στη σχετική παρέμβαση της Αρχής, και αφού επεξεργάστηκε την πρόταση

3. Βλ. Ίση Μεταχείριση, Ειδική Έκθεση 2019, σελ. 93-95.

του Συνηγόρου για την καθιέρωση ενιαίου τύπου άδειας διάρκειας έξι μηνών για τους εργαζόμενους με σχέση ιδιωτικού δικαίου που δεν εμπίπτουν στις προβλέψεις του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα, εισηγήθηκε την τροποποίηση διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας προς την κατεύθυνση εναρμόνισής της με την ανωτέρω οδηγία, απευθυνόμενη στα συναρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Συνοπτικά, σύμφωνα με το ως άνω έγγραφό της, η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων πρότεινε τα εξής:

- Την επέκταση της άδειας πατρότητας τουλάχιστον σε δέκα ημέρες με αποδοχές για τους υπαλλήλους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.
- Τη θέσπιση γονικής άδειας ανατροφής τέκνου, διάρκειας έξι μηνών, για όλους τους απασχολούμενους με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα (εφόσον δεν υπάγονται στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα). Σύμφωνα με την πρόταση, η άδεια θα επιδοτείται τουλάχιστον κατά ένα τμήμα της από τον ΟΑΕΔ και το χρονικό διάστημα των δύο μηνών από την άδεια αυτή θα συνιστά ατομικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα κάθε γονέα.
- Τη θέσπιση ευέλικτων μορφών εργασίας για εργαζόμενους γονείς και φροντιστές, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- Τη θέσπιση αδειών και διευκολύνσεων για εργαζόμενους φροντιστές, που επιβαρύνονται με την ευθύνη φροντίδας ενήλικων, εξαρτώμενων συγγενών τους (π.χ. γονέων, συζύγων).
- Την προστασία εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων, που κάνουν χρήση των αδειών και διευκολύνσεων που προβλέπονται στην Οδηγία, με απαγόρευση απόλυσής τους και δυσμενών διακρίσεων σε βάρος τους και με διασφάλιση της επιστροφής τους στην ίδια ή σε ισοδύναμη θέση εργασίας με όχι δυσμενέστερους όρους.
- Την προστασία του πατέρα από απόλυση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από τη στιγμή που ανακοινώνει στον εργοδότη την επικείμενη γέννηση του τέκνου του, όπως αντίστοιχα προβλέπεται για τη μητέρα.

Επιπρόσθετα, πέρα από τα ζητήματα που ρυθμίζει η Οδηγία, η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων εισηγήθηκε και τη θεσμοθέτηση άδειας μητρότητας λόγω υιοθεσίας παιδιού αλλά και άδειας για υποβολή σε μεθόδους υποβοηθούμενης αναπαραγωγής για τις εργαζόμενες με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Τέλος, πρότεινε να οριστεί ο Συνήγορος ως φορέας διασφάλισης της αποφυγής διακρίσεων εις βάρος εργαζομένων, στα θέματα που ρυθμίζονται με την Οδηγία, με την επιφύλαξη βεβαίως των αρμοδιοτήτων του ΣΕΠΕ.

Η επικείμενη ενσωμάτωση της Οδηγίας και η οικεία νομοθετική πρωτοβουλία αποτελούν σημαντικό βήμα αλλά και ευκαιρία για τον εξορθολογισμό και την άμβλυνση των μεγάλων και συχνά αδικαιολόγητων διαφοροποιήσεων, που υφίστανται οι διάφορες κατηγορίες εργαζομένων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, σε θέματα αδειών ανατροφής και διευκολύνσεων για οικογενειακούς λόγους. Παράλληλα, η ενδυνάμωση και νομική κατοχύρωση δικαιωμάτων που αποσκοπούν στην ουσιαστική και ισότιμη συμβολή και των δύο γονέων στην ανατροφή των παιδιών, αναμένεται να συνεισφέρει καθοριστικά στην καταπολέμηση έμφυλων στερεότυπων, που αντιστρατεύονται την εξισορρόπηση μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής για γυναίκες και άνδρες εργαζομένους. Σε κάθε περίπτωση, έχει σημασία να τονιστεί η αξία διατήρησης του ειδικού καθεστώτος αδειών που σχετίζονται με την προστασία της μητρότητας, όταν αυτή συνδέεται με τη βιολογική κατάσταση της γυναίκας και την ειδική σχέση με το τέκνο της (προστασία εγκύων, τεκουσών και γαλουχουσών).

Αθέμιτος περιορισμός στη λήψη αδειών ανατροφής

Ο Συνήγορος διερεύνησε σημαντικό αριθμό αναφορών νεοδιοριζόμενων εκπαιδευτικών (πρώην αναπληρωτών), που διαμαρτυρήθηκαν για το περιεχόμενο της υπ' αριθμ. 108357/Ε3/21.08.2020 εγκυκλίου του Υπουργείου Παιδείας. Σύμφωνα με την εγκύκλιο αυτή, εκπαιδευτικοί ή μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ), οι οποίοι κατά την ημερομηνία διορισμού τους έχουν τέκνο άνω των δύο ετών, δεν δικαιούνται άδεια ανατροφής. Η εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι «στην περίπτωση των εκπαιδευτικών η διευκόλυνση της μείωσης ωραρίου είναι μείωση του διδακτικού τους ωραρίου κατά δύο ώρες την εβδομάδα μέχρι τη συμπλήρωση των δύο ετών του τέκνου, σύμφωνα με την αριθμ. ΙΒ/12480/30.12.1992 ΚΥΑ (ΦΕΚ 750 Β'/1992)».

Ο Συνήγορος, με έγγραφό του προς το Υπουργείο Παιδείας, επισήμανε ότι με την προαναφερόμενη εγκύκλιο δημιουργείται νέο ρυθμιστικό πεδίο, που καταλήγει να αναιρεί την πρόβλεψη του νόμου. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται αθέμιτη διαφοροποίηση ανάμεσα σε νεοδιοριστούς υπαλλήλους που έχουν τέκνα 0-2 ετών και 2-4 ετών, και περιορίζεται χωρίς νόμιμο έρεισμα το δικαίωμα λήψης της άδειας ανατροφής στη δεύτερη κατηγορία. Επίσης, τόνισε τον

αιφνιδιαστικό χαρακτήρα της ρύθμισης και τις σοβαρές επιπτώσεις της στον οικογενειακό προγραμματισμό των θιγόμενων εκπαιδευτικών, αφού εκδόθηκε λίγο πριν την έναρξη του σχολικού έτους.

Επικουρικά, ο Συνήγορος αναφέρθηκε και στην υπ' αριθμ. 64/2008 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, που έγινε αποδεκτή από τον αρμόδιο Υπουργό και εφαρμόζεται για το σύνολο των νεοδιορίστων υπαλλήλων του Δημοσίου, οι οποίοι υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Υπαλληλικού Κώδικα (ΥΚ) ήδη από το 2008. Με τη γνωμοδότηση αυτή περιοριζόταν το δικαίωμα λήψης άδειας ανατροφής για υπαλλήλους που έχουν τέκνο μέχρι τεσσάρων ετών, καθώς, κατά το σκεπτικό της, δικαιούνται να λάβουν αναλογία της συνεχόμενης άδειας ανατροφής τέκνου διάρκειας ίσης με το άθροισμα των ωρών μειωμένου ωραρίου που δικαιούνται. Για τη γνωμοδότηση αυτή έχει ασκηθεί η κριτική ότι διαπλάθει έναν κανόνα δικαίου, χωρίς να έχει έρεισμα σε νομοθετική διάταξη, αφού δεν έχει ψηφιστεί τυπικός νόμος που να τροποποιεί ρητά το οικείο άρθρο του ΥΚ, με το οποίο ρυθμίζονται τα εν λόγω ζητήματα. Παράλληλα, ούτε από τη νομολογία έχει υιοθετηθεί ή εφαρμοστεί το περιεχόμενο της γνωμοδότησης υπ' αριθμ. 64/2008. Αντιθέτως, η πάγια νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων σε όλες τις σχετικές υποθέσεις, που αναφέρονται σε άδειες ανατροφής τέκνων, εφαρμόζει τη διάταξη του άρθρου 53, παράγρ. 2 του Ν. 3528/2007.

Με βάση τα παραπάνω, ο Συνήγορος ζήτησε να επανεκτιμηθεί και να ανακληθεί η υπ' αριθμ. 108357/Ε3/21.08.2020 εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας, καθώς δεν έχει έρεισμα στη σχετική νομοθεσία και εισάγει ρύθμιση αντίθετη στον νόμο, παραβιάζοντας νόμιμο δικαίωμα των νεοδιορίστων εκπαιδευτικών. Αναγκαία κρίθηκε, επίσης, η λήψη μέτρων, ώστε να διασφαλίζεται η ισότητα στην παροχή διευκολύνσεων για την προστασία της οικογένειας σε όλους τους εκπαιδευτικούς και μέλη ΕΕΠ – ΕΒΠ (ενδεικτικά, υπόθεση 284201).

Δικαιώματα παρένθετης μητέρας σε παροχές μητρότητας

Αίτημα παρένθετης μητέρας για λήψη παροχών μητρότητας από τον ΕΦΚΑ απορρίφθηκε. Ειδικότερα, στην ασφαλισμένη παρένθετη μητέρα χορηγήθηκε μόνον το επίδομα κυοφορίας και όχι το επίδομα λοχείας, με επίκληση των διατάξεων για την ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή του Αστικού Κώδικα και της νομοθεσίας περί ληξιαρχικών πράξεων.

Ο Συνήγορος επισήμανε στον ΕΦΚΑ ότι η χορήγηση της άδειας μητρότητας στις εργαζόμενες προβλέπεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 11, Ν. 2874/2000 με το οποίο κυρώνεται το άρθρο 7 της ΕΣΣΕ της 23.05.2000). Η άδεια αυτή, παράλληλα με την ειδική παροχή μητρότητας για τις ανάγκες φροντίδας του

τέκνου (εξάμνηο του ΟΑΕΔ), χορηγείται πλέον και στην τεκμαιρόμενη μητέρα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας (άρθρο 44, παράγρ. 2 και 3, Ν. 4488/2017). Ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι, από τον συνδυασμό των σχετικών διατάξεων, δεν προκύπτει αμφισβήτηση αναφορικά με το δικαίωμα της κυοφόρου γυναίκας να λάβει το επίδομα λοχείας. Μάλιστα, με τις διατάξεις του Ν. 4488/2017 επεκτάθηκε η παραπάνω προστασία και στην τεκμαιρόμενη μητέρα.

Οι παροχές στην παρένθετη μητέρα εντάσσονται στην αυξημένη προστασία που αναγνωρίζεται στην κατάσταση εγκυμοσύνης και λοχείας, η οποία προστατεύεται από το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο. Είναι σαφές, άλλωστε, ότι η κατάσταση εγκυμοσύνης και λοχείας δημιουργούν συνθήκες ευαλωτότητας των γυναικών, στο διάστημα των οποίων ο οργανισμός υφίσταται σημαντικές μεταβολές, για την επαναφορά του οποίου στην πρότερη βιολογική κατάσταση απαιτείται ικανό χρονικό διάστημα.

Γίνεται δε αποδεκτό ότι το τμήμα της άδειας μητρότητας που αφορά το χρονικό διάστημα μετά τον τοκετό (άδεια τοκετού και λοχείας), αποβλέπει κατά κύριο λόγο στην ανάκαμψη του γυναικείου οργανισμού από την ταλαιπωρία και τον κλονισμό που υφίσταται λόγω της εγκυμοσύνης και του τοκετού και δευτερευόντως στο να εξασφαλίσει στην εργαζόμενη επιπλέον χρόνο για τη φροντίδα του νεογνού (βλ. 194/05 γνωμοδότηση ΝΣΚ). Συνεπώς εφόσον η ασφαλισμένη του ΕΦΚΑ έχει βρεθεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης και λοχείας, έχει βρεθεί δηλαδή στην κατάσταση υγείας που προστατεύεται από την προαναφερόμενη νομοθεσία, δεν πρέπει να ασκεί επιρροή η ιδιότητά της ως παρένθετης μητέρας.

Σύμφωνα, άλλωστε, με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), αντικείμενο της Οδηγίας 92/85/ΕΟΚ είναι ο καθορισμός ορισμένων ελάχιστων απαιτήσεων όσον αφορά την προστασία κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων ή γαλουχουσών εργαζομένων, χωρίς όμως η Οδηγία να αποκλείει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ή να εφαρμόζουν ευνοϊκότερες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των κατά νόμο μητέρων⁴ που έχουν αποκτήσει τέκνο κατόπιν συμφωνίας παρένθετης μητρότητας (σκέψεις 41 και 42 στην υπόθεση C-167/12). Συνεπώς, **η αποστέρηση των παροχών μητρότητας από τις εγκυμονούσες και**

4. Με βάση την εθνική νομοθεσία των τεκμαιρόμενων μητέρων δυνάμει του άρθρου 1464 ΑΚ.

λεχώνες παρένθετες μητέρες παραβιάζει τα ελάχιστα όρια προστασίας που θέτει η Οδηγία 92/85/ΕΟΚ και κατά συνέπεια και το εθνικό πλαίσιο που την ενσωματώνει.

Οι ανωτέρω επισημάνσεις προς τον ΕΦΚΑ κοινοποιήθηκαν και στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και αναμένεται ανταπόκριση (υπόθεση 272819).

Σεξουαλική Παρενόχληση

Η σεξουαλική παρενόχληση στην απασχόληση και την εργασία αποτελεί διάκριση λόγω φύλου και εμπίπτει στην προστασία που παρέχει ο Ν. 3896/2010 και στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με τον νόμο αυτό.

- **Όταν η σχετική καταγγελία αφορά τον δημόσιο τομέα**, ο Συνήγορος μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια πειθαρχικού ελέγχου σε βάρος του καταγγελλόμενου και να παρακολουθήσει την αρτιότητα της πειθαρχικής διερεύνησης και το τελικό πόρισμα αυτής. Διαδικασία ελέγχου μπορεί να κινηθεί και σε περιπτώσεις που διοικητικό όργανο δεν διερεύνησε ή διερεύνησε πλημμελώς καταγγελία ιδιώτη (π.χ. ασθενής καταγγέλλει στον ιατρικό σύλλογο ότι υπέστη σεξουαλική παρενόχληση από ιατρό, μέλος του συλλόγου, και η καταγγελία δεν διερευνάται ή διερευνάται χωρίς ουσιαστικό έλεγχο των καταγγελλομένων)⁵.
- **Όταν η καταγγελία αφορά ιδιώτη εργοδότη**, ο Συνήγορος συνεργάζεται στενά με το αρμόδιο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας. Εκπρόσωπός του παρίσταται στις εργατικές διαφορές και εφόσον, μετά τη διεξαγωγή ενδελεχούς ιδίας έρευνας, διαπιστωθεί σεξουαλική παρενόχληση, εισηγείται την επιβολή διοικητικών κυρώσεων, τις οποίες καλείται να επιβάλλει το αρμόδιο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας.
- Ο Συνήγορος μπορεί, επίσης, να επιληφθεί σχετικής καταγγελίας **μετά από διαβίβαση** από άλλη υπηρεσία ή φορέα, διαβίβαση η οποία, μάλιστα, προβλέπεται ως υποχρέωση στη νομοθεσία. Στον Συνήγορο μπορεί, τέλος, να απευθυνθεί και δημόσια αρχή προκειμένου να ζητήσει γνώμη ή συνδρομή για ζήτημα που αφορά την εφαρμογή του Ν. 3896/2010.

5. Βλ., επίσης, Ίση Μεταχείριση, Ειδική Έκθεση 2019, σ. 25 και σ. 47-48.

Οι συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης, κατά κανόνα, δεν εκδηλώνονται ενώπιον άλλων προσώπων, γι' αυτό σπάνια υπάρχουν μάρτυρες των επίμαχων περιστατικών. Επίσης, στις περιπτώσεις αυτές, οι ισχυρισμοί των δύο πλευρών σχετικά με τα επίμαχα συμβάντα είναι διαμετρικά αντίθετοι. Για τους λόγους αυτούς συχνότατα καθίσταται εξαιρετικά δύσκολο να προσκομιστούν αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να προκύπτει ασφαλής κρίση σχετικά με το αν συνέτρεξε συμπεριφορά σεξουαλικής παρενόχλησης.

Η δυσχέρεια απόδειξης των καταγγελλομένων αποτελούν συχνά λόγο για τον οποίο θύματα παρενοχλητικών συμπεριφορών διστάζουν να γνωστοποιήσουν σχετικές καταγγελίες είτε στον εργοδότη είτε στις αρμόδιες αρχές.

Από την εμπειρία του Συνηγόρου συνάγεται ότι συχνά, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, η καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση γίνεται όταν πλέον έχει επέλθει απόλυση και επομένως ο φόβος απώλειας της θέσης δεν υφίσταται. Συχνά, επίσης, αναδεικνύεται η πλημμελής ανταπόκριση της εργοδοτικής πλευράς στην υποχρέωση πρόνοιας, στην υποχρέωση, δηλαδή, να διασφαλίσει τα δικαιώματα της καταγγέλλουσας και να αποκαταστήσει το εργασιακό κλίμα. Ενδεικτική περίπτωση είναι αυτή που ακολουθεί.

Εργαζόμενη επί τρία έτη ως υπάλληλος γραφείου, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, ενημέρωσε τηλεφωνικώς την εργοδότηριά της ότι συνάδελφός της την παρενόχλησε σεξουαλικά. Την ίδια ημέρα, προσέφυγε σε αστυνομικό τμήμα και υπέβαλε σχετική καταγγελία. Ο αρμόδιος αστυνομικός επικοινωνήσε τηλεφωνικά με την εργοδότηρια και την προέτρεψε να εξετάσει το ζήτημα, ενώ και η μητέρα της εργαζόμενης επικοινωνήσε τηλεφωνικά με την εργοδότηρια για το ίδιο ζήτημα. Η εργοδότηρια συνέστησε στην καταγγέλλουσα να μην πάει στην εργασία της για δύο ημέρες.

Όταν η εργαζόμενη επέστρεψε στην εργασία της, η εργοδότηρια της ζήτησε να περιγράψει εγγράφως την καταγγελλθείσα συμπεριφορά. Σύμφωνα με την περιγραφή, η σεξουαλική παρενόχληση ήταν λεκτική και σωματική. Την επόμενη ημέρα, η εργοδότηρια ενημέρωσε την εργαζόμενη με ηλεκτρονικό μήνυμα ότι καταγγέλλεται η σύμβαση εργασίας της, λόγω οικονομικών δυσχερειών. Στο μήνυμα δεν έγινε καμία μνεία στην καταγγελία περί σεξουαλικής παρενόχλησης.

Η προσφεύγουσα υπέβαλε σχετική καταγγελία στον Συνήγορο και στο ΣΕΠΕ. Στο πλαίσιο διερεύνησης της υπόθεσης, ο Συνήγορος κάλεσε την πλευρά της εργοδότης να τον ενημερώσει σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες προέβη, όταν της

γνωστοποιήθηκε η καταγγελία περί σεξουαλικής παρενόχλησης από την προσφεύγουσα αλλά και από το αστυνομικό τμήμα. Από την απάντηση της εργοδότης προέκυψε ότι εκείνη δεν προέβη σε καμία ενέργεια προκειμένου να εξετάσει τα καταγγελλόμενα.

Ο Συνήγορος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εργοδότης δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση πρόνοιας που υπείχε προς την εργαζόμενη, αφού, παρά το γεγονός ότι τέθηκε υπόψη της περιστατικό προσβολής της προσωπικότητάς της, δεν έλαβε κανένα μέτρο για τη διαφύλαξη των εργασιακών συμφερόντων και της προσωπικότητάς της εργαζόμενης.

Ο ισχυρισμός δε ότι η καταγγέλλουσα απολύθηκε λόγω οικονομικών προβλημάτων της επιχείρησης δεν κρίθηκε επαρκής. Ακόμη κι αν συνέτρεχαν οικονομικοί λόγοι, ο χρόνος κατά τον οποίο η επιχείρηση τους επικαλέστηκε (μία ημέρα αφού η εργαζόμενη εξέθεσε εγγράφως τους ισχυρισμούς της σχετικά με τη συμπεριφορά του συναδέλφου της) σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η επιχείρηση δεν παρείχε καμία εξήγηση ως προς τους λόγους για τους οποίους δεν εξετάστηκε ενδελεχώς η καταγγελία, συνδέουν ευθέως την απόλυσή της με την καταγγελία της για σεξουαλική παρενόχληση. Δεδομένης της χρονικής αυτής ακολουθίας, αλλά και της μη επαρκούς αντίκρουσης των περιστατικών που καταγγέλλθηκαν, ο Συνήγορος εισηγήθηκε στο ΣΕΠΕ να επιβληθούν διοικητικές κυρώσεις στην εταιρεία, εκτιμώντας ότι η σύμβαση εργασίας της προσφεύγουσας καταγγέλλθηκε κατά παράβαση του άρθρου 14γ του Ν. 3896/2010, δηλαδή έγινε ως αντίδραση του εργοδότη μετά από υποβολή καταγγελίας σχετικά με συμπεριφορά σεξουαλικής παρενόχλησης.

Διακρίσεις λόγω φυλετικής καταγωγής

Πέρα από τα ζητήματα δυσανάλογων επιπτώσεων των μέτρων της πανδημίας στον πληθυσμό Ρομά, τα οποία επισημαίνονται εκτενώς στο ειδικό κεφάλαιο που αφορά την πανδημία, στο παρόν κεφάλαιο ο Συνήγορος εστιάζει σε ένα ζήτημα που επανέρχεται συστηματικά στις αναφορές που δέχεται και σχετίζεται με την αμερόληπτη και ισότιμη παροχή δημόσιων υπηρεσιών.

Η άρνηση χορήγησης των απαιτούμενων βεβαιώσεων για τη σύμβαση αγοραπωλησίας ακινήτων, όταν οι συμβαλλόμενοι αγοραστές είναι μέλη της κοινότητας Ρομά, αποτελεί ένα πρόβλημα που επανέρχεται τακτικά.

Ο Συνήγορος κατά το παρελθόν είχε λάβει και διερευνήσει σημαντικό αριθμό αναφορών σχετικά με την άρνηση των Δήμων της νυν Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής (πρώην Δήμοι Άνω Λιοσίων, Ζεφυρίου και Φυλής).

Προσκόμματα στη διαδικασία αγοράς ακινήτου από ιδιώτη καταγωγής Ρομά

Το 2020 εξετάστηκαν αναφορές από πολίτες μη Ρομά, οι οποίοι επιθυμούσαν να προβούν σε πώληση ακινήτων που βρίσκονται στον Δήμο Φυλής. Ενδεικτική είναι η περίπτωση ενδιαφερόμενης η οποία υπέβαλε αίτηση χορήγησης Βεβαιώσεων Εισφορών και ΤΑΠ. Παρά τις αιτήσεις ενημέρωσης και την αποστολή εξωδίκου από την αναφερόμενη, η υπόθεση εξακολουθούσε να εκκρεμεί για διάστημα άνω των 17 μηνών από την υποβολή του αρχικού αιτήματος. Παράλληλα δεν είχε υπάρξει κάποια επίσημη ενημέρωση για τους λόγους της υπέρμετρης αυτής καθυστέρησης.

Ωστόσο, σε όλες τις αναφορές οι πωλητές και οι υποψήφιοι αγοραστές ισχυρίζονται ότι έχουν ενημερωθεί ατύπως από τον δήμο ότι η διαδικασία ελέγχου έχει ολοκληρωθεί, αλλά ότι οι βεβαιώσεις δεν χορηγούνται, διότι ο αγοραστής είναι Ρομά.

Οι ανωτέρω υποθέσεις διερευνήθηκαν δυνάμει των διατάξεων του Ν. 4443/2016, με τις οποίες ο Συνήγορος ορίζεται φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, όσον

αφορά την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό (άρθρα 14 και 3).

Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στον εμπλεκόμενο δήμο, επισήμανε ότι η άρνηση χορήγησης ΤΑΠ και λοιπών βεβαιώσεων για πώληση ακινήτου σε πολίτη, για λόγους που συνδέονται με το γεγονός ότι ο υποψήφιος αγοραστής είναι Ρομά, συνιστά διάκριση λόγω φυλετικής καταγωγής. Υπενθύμισε δε ότι σε περίπτωση παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης προβλέπεται η επιβολή αυστηρών κυρώσεων. Αναφορικά με την υποχρέωση του δήμου να χορηγήσει τις επίμαχες βεβαιώσεις, ο Συνήγορος τόνισε ότι η χορήγησή τους δεν είναι στη διακριτική του ευχέρεια, αλλά αποτελεί υποχρέωσή του, εφόσον βεβαίως πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγρ. 18 του Ν. 2130/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Τέλος, επισημάνθηκε ότι η υπέρμετρη καθυστέρηση διεκπεραίωσης των αιτημάτων αποτελεί παραβίαση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης οφείλουν να διεκπεραιώνουν τα αιτήματα των πολιτών μέσα σε προθεσμία 50 ημερών, άλλως οφείλουν να ενημερώνουν για τους λόγους της καθυστέρησης.

Ο δήμος, σε σχετική απάντησή του για τη συγκεκριμένη περίπτωση, ισχυρίστηκε ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε ζητήματα που δεν σχετίζονται με την φυλετική καταγωγή του υποψήφιου αγοραστή. Ωστόσο, από τις αναφορές προκύπτουν καταγγελίες για περιστατικά τα οποία παρέχουν ισχυρές ενδείξεις παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω φυλετικής καταγωγής κατά την παροχή υπηρεσιών από τον συγκεκριμένο δήμο.

Κατόπιν των ανωτέρω και δυνάμει της διάταξης περί της αντιστροφής του βάρους απόδειξης, ο Συνήγορος κάλεσε τον δήμο να ενημερώσει άμεσα την Αρχή για τα εξής:

- Τον λόγο για τον οποίο σημειώνεται η υπέρμετρη καθυστέρηση χορήγησης των επίμαχων βεβαιώσεων, οι οποίες μάλιστα έχουν διαπιστωτικό χαρακτήρα.
- Τον αριθμό των αιτημάτων χορήγησης ΤΑΠ που υποβλήθηκαν από τον Ιούνιο του 2019 και εξής. Τον αριθμό των αιτημάτων που εκκρεμούν για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών και τους λόγους καθυστέρησης.
- Τον μέσο χρόνο που απαιτείται για την έκδοση ΤΑΠ.

Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του ζητήματος και της συστηματικότητας που εμφανίζει, αλλά και του κινδύνου έκθεσης της χώρας στα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα, στην τελευταία επικοινωνία που είχε με τον δήμο, η Αρχή ζήτησε εγγράφως εμπεριστατωμένη και νομικά πλήρη απάντηση θέτοντας αυστηρή προθεσμία (υποθέσεις 273377, 275381).

Διακρίσεις λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής

Οι διακρίσεις λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής εμφανίζονται ευθέως ή έμμεσα σε πλήθος κανονιστικών ή νομοθετικών προβλέψεων, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνουν την ισότιμη πρόσβαση σε δικαιώματα και αγαθά όχι μόνον πολιτών τρίτων χωρών, αλλά ακόμη και πολιτών της ΕΕ ή ελλήνων πολιτών.

Διάκριση λόγω εθνικής καταγωγής σε προκηρύξεις φορέων του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα

Ο Συνήγορος έχει κατ' επανάληψη κληθεί να παρέμβει στο ζήτημα της διαφορετικής μεταχείρισης που επιφυλάσσεται σε έλληνες πολίτες, οι οποίοι έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση, σε σχέση με όσους απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια από τη γέννησή τους.

Μάλιστα, παρά την κατάργηση της διάταξης του υπαλληλικού κώδικα που έθετε ως προϋπόθεση για τον διορισμό αλλογενών πολιτών, που πολιτογραφήθηκαν Έλληνες, την παρέλευση ελάχιστου χρονικού διαστήματος ενός έτους από την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας (με το άρθρο 47 παράγρ. 1 Ν. 4604/2019), προκηρύξεις φορέων του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, στους οποίους δεν έχουν ευθεία εφαρμογή οι διατάξεις του υπαλληλικού κώδικα, εξακολουθούν να περιέχουν όρους που επιβάλλουν αθέμιτους χρονικούς περιορισμούς στους πολιτογραφημένους έλληνες υποψηφίους.

Ο Συνήγορος, παγίως, τονίζει ότι έλληνες πολίτες δεν μπορεί να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης ως προς το δικαίωμα ή την απόλαυση ενός αγαθού, με βάση τον χρόνο κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας. Πέραν από το γεγονός ότι μια τέτοια πρακτική είναι αντίθετη προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης κατά τον Ν. 4443/2016, έρχεται και σε ευθεία σύγκρουση με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των ελλήνων πολιτών κατά το άρθρο 4 παράγρ. 1 του Συντάγματος, διάταξη η οποία δεν επιφυλάσσει στον νομοθέτη πεδίο διαφοροποιήσεων κατά την μεταχείριση των ελλήνων πολιτών με βάση τον τρόπο ή τον χρόνο κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας. Πρόκειται, άλλωστε, για ένα ζήτημα το οποίο ο Συνήγορος του Πολίτη

έχει αναδείξει στις Ειδικές του Εκθέσεις για την Ίση Μεταχείριση ήδη από το έτος 2017⁶.

Αξίζει, μάλιστα, να σημειωθεί ότι διατάξεις των Οργανισμών Στρατιωτικών Σχολών που θέτουν κριτήριο εθνικής καταγωγής ως προϋπόθεση για την εισαγωγή σπουδαστών σε αυτές έχουν ήδη κριθεί αντισυνταγματικές, με βάση το άρθρο 4 του Συντάγματος. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την υπ' αριθμ. 3317/2014 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με βάση την οποία, «...με την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας δημιουργείται μια νέα νομική διεθνής κατάσταση για τον πολιτογραφηθέντα, ο οποίος εξομοιώνεται πλήρως με τον έχοντα την ελληνική ιθαγένεια από καταγωγή και, επομένως, απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και βαρύνεται με όλες τις υποχρεώσεις που καθορίζει το νομικό καθεστώς του έλληνα πολίτη. ... Στο πλαίσιο αυτό, ... δεν είναι συνταγματικώς επιτρεπτή διάκριση των ελλήνων πολιτών ανάλογα με την εθνική τους καταγωγή».

Για τους παραπάνω λόγους και επειδή εξακολουθεί να παρατηρείται η διατήρηση του ανωτέρω όρου σε διάφορες προκηρύξεις του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ο Συνήγορος κάλεσε το Υπουργείο Εσωτερικών να εξετάσει το ενδεχόμενο έκδοσης διευκρινιστικής εγκυκλίου προς όλους τους φορείς, στην οποία να επισημαίνεται ότι δεν είναι επιτρεπτή η διάκριση μεταξύ ελλήνων πολιτών ανάλογα με το εάν έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια από τη γέννησή τους ή μέσω πολιτογράφησης ούτε είναι επιτρεπτή η εισαγωγή χρονικών περιορισμών, ώστε να αποφευχθούν, κατά το δυνατόν, ανάλογα φαινόμενα στο μέλλον (ενδεικτικά, υπόθεση 277103).

Επίδομα γέννησης σε αλλοδαπή μητέρα

Με τις διατάξεις του Ν. 4659/2020 έχει θεσπιστεί επίδομα γέννησης ύψους 2000 ευρώ για κάθε παιδί που γεννιέται στην Ελλάδα, εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Δικαιούχος του επιδόματος είναι η μητέρα ή ο πατέρας του παιδιού ή έτερο πρόσωπο που ασκεί την επιμέλεια του παιδιού, που διαμένει νόμιμα και μόνιμα στη χώρα και έχει μία από τις εξής ιδιότητες: α) του έλληνα πολίτη, β) του ομογενούς αλλοδαπού, που διαθέτει Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς, γ) του πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ, δ) του πολίτη κράτους που ανήκει στον

6. Βλ. Ειδική Έκθεση 2017 για την Ίση Μεταχείριση, σελ. 51, <https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee-isi-metaxeirisi-2017-gr.pdf>, Ειδική Έκθεση 2018 για την Ίση Μεταχείριση, σελ. 72-73, https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee_im_2018_el.pdf και Ειδική Έκθεση 2019 για την Ίση Μεταχείριση, σελ. 55-57, https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee_im_2019_el.pdf.

Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή πολίτη της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και ε) του πολίτη τρίτης χώρας, που διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα τα τελευταία δώδεκα έτη πριν από το έτος γέννησης του παιδιού. Παράλληλα, οι σχετικές διατάξεις προβλέπουν ότι κατ' εξαίρεση για τα παιδιά που γεννιούνται στη χώρα τα έτη 2020 έως και 2023 το επίδομα χορηγείται, εφόσον η μητέρα τους, ως πολίτης τρίτης χώρας, διαμένει μόνιμα στην ελληνική επικράτεια από το έτος 2012 και εντεύθεν. Η δωδεκαετής μόνιμη διαμονή στη χώρα πολιτών τρίτων χωρών αποδεικνύεται δε από την υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος των ιδίων ή των συζύγων τους για κάθε φορολογικό έτος από τα προβλεπόμενα ή, εφόσον οι ίδιοι δεν είναι υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης, από την φορολογική δήλωση στην οποία εμφανίζονται ως εξαρτώμενα μέλη. Τέλος, με βάση τη διάταξη του άρθρου 8 του Ν. 4659/2020, προβλέπεται ότι δικαιούχος του επιδόματος είναι και η μητέρα που, αν και δεν ανήκει σε μία από τις προαναφερόμενες κατηγορίες, διαμένει νόμιμα και μόνιμα στη χώρα, επειδή εμπίπτει ο πατέρας του παιδιού σε μία από τις κατηγορίες αυτές⁷.

Ωστόσο, αίτημα μητέρας, πολίτη τρίτης χώρας, που απέκτησε τέκνο με τον έλληνα σύντροφό της, για χορήγηση επιδόματος γέννησης από τον ΟΠΕΚΑ, απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια της νόμιμης και μόνιμης διαμονής της στη χώρα.

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της απορριπτικής απόφασης του ΟΠΕΚΑ, ο Συνήγορος επισήμανε στον φορέα ότι η αιτούσα μητέρα διέμενε στην Ελλάδα από το 2008 με νόμιμο τίτλο διαμονής. Ωστόσο, για τα έτη 2012-2014 δεν είχε υποβάλει φορολογική δήλωση, καθώς δεν είχε σχετική φορολογική υποχρέωση, εφόσον φοιτούσε σε ελληνικό ΑΕΙ, ενώ εκ παραδρομής, δεν είχε δηλωθεί ως συντηρούμενο μέλος στην φορολογική δήλωση του πατέρα της.

 Ο Συνήγορος κάλεσε τον ΟΠΕΚΑ να αποφύγει την περιοριστική ερμηνεία της σχετικής διάταξης για την απόδειξη της μόνιμης διαμονής μόνον με φορολογική δήλωση, καθώς κινδυνεύουν να αποκλειστούν από το δικαίωμα λήψης του επιδόματος γέννησης αλλοδαπές μητέρες που διέμεναν νόμιμα στη χώρα αλλά δεν είχαν υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης (λόγω σπουδών, ηλικίας ή έλλειψης εισοδημάτων).

7. Ειδικότερα ζητήματα για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων και τον έλεγχο της νομιμότητας και της μονιμότητας της διαμονής του αιτούντος στη χώρα, ρυθμίζονται με την υπ' αριθμ. Δ11οικ.8523/236 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 490/18.02.2020).

Τέλος, ζητώντας την επανεξέταση του αιτήματος της μητέρας του παιδιού από τον ΟΠΕΚΑ, ο Συνήγορος τόνισε ότι ακόμη και εάν δεν γίνει δεκτή η συνδρομή των προϋποθέσεων στο πρόσωπο της μητέρας από τον ΟΠΕΚΑ, τότε πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον αυτές συντρέχουν στο πρόσωπο του πατέρα, ο οποίος είχε ήδη αναγνωρίσει το παιδί με συμβολαιογραφική πράξη και το είχε εγγράψει στην οικογενειακή μερίδα του δημοτολογίου του.

Το αίτημα της μητέρας, τελικώς, εγκρίθηκε (υπόθεση 280546).

Αξίζει να σημειωθεί ότι, μετά την επιτυχή του παρέμβαση στο ανωτέρω ζήτημα, ο Συνήγορος έλαβε και άλλες αναφορές ανάλογου περιεχομένου, για απόρριψη αιτημάτων χορήγησης επιδόματος γέννησης σε μητέρες πολίτες ΕΕ ή τρίτης χώρας, με σύντροφο και πατέρα τέκνου Έλληνα. Οι περιπτώσεις αυτές αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα περιοριστικής ερμηνείας ευεργετικής διάταξης νόμου, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε έμμεσο αποκλεισμό δικαιούχων, οι οποίοι, λόγω της εθνικής τους καταγωγής, δεν καθίσταται δυνατό για τυπικούς λόγους να αποδείξουν ότι πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις. Και οι υποθέσεις αυτές διευθετήθηκαν με επιτυχία, μετά από συστάσεις του Συνηγόρου προς τον ΟΠΕΚΑ για επανεξέταση των απορριφθέντων αιτημάτων.

Διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων

Μικρός αριθμός αναφορών κατατίθεται ετησίως για ζητήματα διακρίσεων λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων στην απασχόληση και την εργασία. Αντιστοίχως μικρός αριθμός αναφορών κατατίθεται ετησίως και σχετίζεται με τις διακρίσεις αυτές σε πεδία πέραν της απασχόλησης και της εργασίας. Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικές υποθέσεις τόσο στο πεδίο της απασχόλησης όσο και στο πεδίο της παροχής υπηρεσιών.

Αναγραφή θρησκέυματος σε ηλεκτρονικές αιτήσεις υποψηφίων για θέσεις εργασίας

Ο Συνήγορος δέχθηκε αναφορά με αντικείμενο την πρόβλεψη αναγραφής θρησκέυματος σε πεδίο ηλεκτρονικών αιτήσεων υποψηφίων για θέσεις εργασίας σε επιχείρηση εμπορίας τροφίμων με πολλά καταστήματα. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως, μεταξύ άλλων, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, στο πεδίο της εργασίας και απασχόλησης, **ο Συνήγορος απευθύνθηκε στη διοίκηση της επιχείρησης και ζήτησε ειδική αιτιολόγηση για την πρακτική της να ζητά, κατά την υποβολή των αιτήσεων των υποψηφίων για εργασία, να δηλώνουν το θρήσκευμά τους. Ειδάλλως, η Αρχή κάλεσε την επιχείρηση να μεριμνήσει, εντός προθεσμίας, για τη διαγραφή του σχετικού πεδίου από την φόρμα ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης.**

Ανταποκρινόμενη η επιχείρηση απάντησε στον Συνήγορο ότι το πεδίο του θρησκέυματος είχε παραμείνει εκ παραδρομής στην φόρμα των ηλεκτρονικών αιτήσεων υποψηφίων, από παλαιότερη εκδοχή της, η οποία δεν είχε επικαιροποιηθεί. Επίσης, ενημέρωσε ότι το εν λόγω πεδίο αφαιρέθηκε και στη νέα φόρμα της επιχείρησης δεν περιλαμβάνεται αναγραφή θρησκέυματος (υπόθεση 272923).

Δυσχέρειες στη χορήγηση άδειας για χρήση φορητού εξοπλισμού και διάθεση εντύπων θρησκευτικού περιεχομένου

Αίτημα της τοπικής εκκλησίας των Μαρτύρων του Ιεχωβά, που είχε αρχικά υποβληθεί το έτος 2016, για χορήγηση άδειας για χρήση φορητού εξοπλισμού (stand)

σε κοινόχρηστους χώρους, με σκοπό την έκθεση και δωρεάν διάθεση εντύπων θρησκευτικού περιεχομένου, απορρίφθηκε από δήμο της χώρας με την αιτιολογία ότι η διανομή τέτοιων εντύπων αποτελεί πράξη θρησκευτικού προσηλυτισμού. Το ίδιο αίτημα επαναλήφθηκε το 2017, αλλά απορρίφθηκε, εκ νέου, με την αιτιολογία ότι δεν είχε επέλθει κάποια ουσιαστικής μεταβολή των λόγων για τους οποίους είχε αρχικά απορριφθεί.

Από το έτος 2018, που έλαβε τη σχετική αναφορά, έως το 2020, ο Συνήγορος απευθύνθηκε επανειλημμένως στον οικείο δήμο, επικαλούμενος νομοθεσία και νομολογία, ιδίως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), από την οποία προκύπτει ότι η απλή διανομή έντυπου υλικού θρησκευτικού περιεχομένου δεν αποτελεί πράξη προσηλυτισμού και συνεπώς δεν είναι νόμιμη η απόρριψη των αιτήσεων των ενδιαφερόμενων στη βάση αυτή. Επίσης, ο Συνήγορος είχε επισημάνει ότι εναπόκειται στην κρίση του δήμου το κατά πόσον είναι απαραίτητη η χορήγηση άδειας για τη χρήση κοινόχρηστου χώρου, όπως αυτή ζητήθηκε με τα σχετικά αιτήματα, κατόπιν στάθμισης παραγόντων που σχετίζονται με τον χώρο που ζητείται, τον χρόνο παραμονής σε αυτόν και το είδος του εξοπλισμού (φορητός ή ακίνητος).

Ωστόσο, ο δήμος ανέβαλε τη λήψη απόφασης επί του ανωτέρω ζητήματος και μάλιστα, σε πρακτικό της αρμόδιας Επιτροπής Ποιότητας Ζωής του έτους 2019, ανέφερε ότι έχει ως πολιτική του για την εύρυθμη λειτουργία στην περιοχή να μην χορηγεί τέτοιες άδειες, διότι δεν προβλέπονται στον Κανονισμό Αστικής Λειτουργίας του δήμου.

Ο Συνήγορος επανήλθε στο ζήτημα, επισημαίνοντας ότι στον Κανονισμό δεν υφίσταται ρητή απαγόρευση για τη χορήγηση άδειας προσωρινής κατάληψης κοινόχρηστων χώρων για έκθεση και δωρεάν διάθεση εντύπων, χωρίς βεβαίως να υποτιμά τη σοβαρότητα των λόγων που είχε ήδη επικαλεστεί ο δήμος σε προηγούμενο έγγραφό του και σχετίζονταν με τη δημόσια ασφάλεια, εξαιτίας των ζημιών που είχε προκαλέσει η σεισμική δραστηριότητα στην περιοχή το 2017.

Εντωμεταξύ, τέθηκε υπόψη του Συνηγόρου η υπ' αριθμ. Α4654/2019 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς, κατά το περιεχόμενο της οποίας, η δραστηριότητα της διανομής εντύπων θρησκευτικού περιεχομένου με χρήση τροχήλατου πλαισίου, όταν τελείται υπό συνθήκες περιστασιακές και προσωρινές (π.χ. σε όχι συγκεκριμένη και εκ των προτέρων γνωστή θέση) δεν απαιτεί τη λήψη άδειας από τον οικείο δήμο για χρήση κοινόχρηστου χώρου και η τυχόν επιβολή προστίμου για τέτοιας φύσεως αυθαίρετη χρήση δεν είναι νόμιμη.

Παρόλα αυτά, ο Συνήγορος εκτίμησε ότι ο τρόπος χειρισμού των προαναφερόμενων αιτημάτων από τον δήμο παραβιάζει την αρχή της χρηστής διοίκησης, διότι, εφόσον ο διοικούμενος (είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο) καλόπιστα και επιμελώς επιδιώκει να προβεί σε όλες τις δέουσες ενέργειες ώστε η αιτούμενη δραστηριότητά του να συνάδει με τις σχετικές νομοθετικές επιταγές, η Διοίκηση οφείλει να εξαντλήσει την ευχέρεια που διαθέτει για τη διευκόλυνση ικανοποίησης του αιτήματός του, με γνώμονα την αρχή της χρηστής και αμερόληπτης διοίκησης και την αρχή της αναλογικότητας.

Οφείλει, λοιπόν, να διευκολύνει την άσκηση νομίμων δικαιωμάτων και να επιλέγει τη νόμιμη εκείνη λύση που θα είναι λιγότερο επαχθής για τον διοικούμενο.

Συνοψίζοντας τις παρατηρήσεις του, ο Συνήγορος ολοκλήρωσε την παρέμβασή του και ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών να μεριμνήσει για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας από τους ΟΤΑ όσον αφορά το ζήτημα χορήγησης των ανωτέρω αδειών (υπόθεση 247838).

Διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης

Η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης αφορά, βάσει του Ν. 4443/2016, το πεδίο της απασχόλησης και της εργασίας και, παρά τη σχετική δυνατότητα που παρέχεται στις διατάξεις του νόμου, δεν έχει ακόμη επεκταθεί νομοθετικά σε άλλα πεδία. Παρόλα αυτά, ο Συνήγορος παρεμβαίνει σε όλα τα πεδία στα οποία διαπιστώνει κάποια μορφή δυσμενούς μεταχείρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, επιστρατεύοντας ως βασικό εργαλείο προσέγγισης των σχετικών αναφορών τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΔΣΑμεΑ) και τον Ν. 4488/2017⁸, που έχουν σαφώς ευρύ ρυθμιστικό πεδίο και ειδικές προβλέψεις για την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής της χώρας.

Άσκηση εκλογικού δικαιώματος από πολίτες με αναπηρία

Ενόψει των εκλογών του Μαΐου και Ιουνίου 2019, το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε τη με αριθμό 27782/12.05.2019 εγκύκλιο, με θέμα «Διευκολύνσεις για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από πολίτες με αναπηρία». Η εν λόγω εγκύκλιος αποτέλεσε ένα χρήσιμο εργαλείο για τους δικαστικούς αντιπροσώπους, που καλούνται να εφαρμόσουν τη γενικού χαρακτήρα ρύθμιση του άρθρου 83, παράγρ. 3 της εκλογικής νομοθεσίας (ΠΔ 26/2012), με την οποία ορίζεται ότι παρέχεται το δικαίωμα σε κάθε εκλογέα με σωματική αδυναμία να απευθύνεται για βοήθεια κατά την ψηφοφορία στον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής ή στα μέλη της εφορευτικής επιτροπής.

Όμως, η ανάγκη προστασίας και εξασφάλισης του δικαιώματος της ψήφου των ατόμων με αναπηρία κατά τα πρότυπα της Διεθνούς Σύμβασης

8. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΔΣΑμεΑ) έχει κυρωθεί με τον Ν. 4074/2012. Παράλληλα, με τον Ν. 4488/2017 (άρθρα 59 επ. Μέρος Δ') θεσπίστηκε ένα γενικό πλαίσιο ρυθμίσεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων της ΔΣΑμεΑ, με κύριο στόχο την άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των Ατόμων με Αναπηρία στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Με το άρθρο 72 του νόμου αυτού, ο Συνήγορος ορίστηκε ως η συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή που αποτελεί το Πλαίσιο για την προαγωγή της εφαρμογής της ΔΣΑμεΑ.

για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρία (ιδίως, άρθρο 29 «Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή») δεν είναι δυνατό και πρόσφορο να καλυφθεί με την έκδοση διευκρινιστικών εγκυκλίων.

Με αφορμή τη διερεύνηση σχετικών αναφορών (υποθέσεις 259522 και 260094), ο Συνήγορος επισήμανε, τον Δεκέμβριο του 2019, προς το Υπουργείο Εσωτερικών ότι ανάλογες προσπάθειες υπό το πρίσμα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία πραγματοποιούν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, από τις οποίες μπορούν να αντληθούν χρήσιμα παραδείγματα⁹. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε ότι στις Κάτω Χώρες κάθε ψηφοφόρος μπορεί να επιλέξει το προσαρμοσμένο στις ανάγκες του εκλογικό κέντρο για να ασκήσει το δικαίωμά του να ψηφίσει και στο Βέλγιο ο ψηφοφόρος μπορεί να χρησιμοποιήσει ειδικά διαμορφωμένο χώρο για εκλογείς με αναπηρία, τοποθετημένο ακόμα και έξω από το εκλογικό κέντρο για να είναι προσιτό. Επίσης, στη Σουηδία και την Ισπανία διατίθενται ψηφοδέλτια σε γραφή Braille και στην Πολωνία οι εκλογείς με αναπηρία μπορούν να ψηφίζουν δια αντιπροσώπου. Στη Λιθουανία πολίτες που είναι κληνίχες ή τρόφιμοι νοσοκομείων και ιδρυμάτων ψηφίζουν σε φορητές κάλπες και στο Λουξεμβούργο προβλέπεται η επιστολική ψήφος. Τέλος, η Εσθονία έχει εφαρμόσει ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας, το οποίο αποτελεί και την ευχερέστερη λύση, καθώς δύναται να εξυπηρετεί άτομα με διαφορετικά είδη αναπηρίας.

Αν και στην απάντησή του το Υπουργείο Εσωτερικών ισχυρίστηκε ότι οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία κατά την εκλογική διαδικασία καλύπτονταν ήδη μέσω των εγκυκλίων, που το ίδιο εξέδιδε, **στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία (στόχος 26) περιλήφθηκαν δράσεις όπως οι παραπάνω**, γεγονός που αποτιμάται θετικά και σε εναρμόνιση με τη σχετική παρότρυνση της Αρχής.

Συμβατότητα του προγράμματος οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Γ4α/Φ.225/161/89 ΚΥΑ (ΦΕΚ 108 Β' /1989), τίθεται ως προϋπόθεση για τη λήψη του επιδόματος βαριάς αναπηρίας από τα δικαιούχα πρόσωπα να είναι ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα.

9. Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, 2019, Τα πραγματικά δικαιώματα ψήφου στις ευρωεκλογές των ατόμων με αναπηρίες, στο <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-02-19-153-el-n.pdf>

Με αφορμή ατομική αναφορά που δέχθηκε, ο Συνήγορος επισήμανε προς το Υπουργείο Εργασίας ότι τούτο αντίκειται σε σύσταση της Επιτροπής ΔΣΑμεΑ που περιλαμβάνεται στο Γενικό Σχόλιο 6 (<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crpd/pages/gc.aspx>) για την Ισότητα και τη Μν-Διάκριση. Σύμφωνα με τη σχετική σύσταση και το σχόλιο της Επιτροπής, προκειμένου να επιτευχθεί ή να επιταχυνθεί η ισότητα εν τοις πράγμασι στο περιβάλλον εργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 5 § 4 της Σύμβασης, τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν θα χάνουν το δικαίωμά τους για αναπηρικά επιδόματα όταν ξεκινούν να εργάζονται¹⁰. Σχετική είναι, επίσης, και η αναφορά στο ίδιο Γενικό Σχόλιο, όπου, ως προς το άρθρο 28 της Σύμβασης για το ανεκτό βιοτικό επίπεδο, η Επιτροπή αναγνωρίζει και ότι τα άτομα με αναπηρία επιβαρύνονται με πρόσθετα έξοδα προκειμένου να έχουν ένα βιοτικό επίπεδο συγκρίσιμο με αυτό των υπολοίπων¹¹ (υπόθεση 278998).

Πέραν αυτού, ο Συνήγορος υπενθύμισε ότι η Επιτροπή ΔΣΑμεΑ, στις τελικές παρατηρήσεις της για την Έκθεση που είχε υποβάλει η Ελλάδα, διατύπωσε ανησυχία για την άνιση κατανομή των επιδομάτων αναπηρίας μεταξύ διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων¹² και προέβη σε συστάσεις για εκτενείς μεταρρυθμίσεις συνολικά στην ακολουθούμενη πολιτική οικονομικής ενίσχυσης των ατόμων με αναπηρία¹³.

10. Βλ. CRPD Committee General Comment on Equality and Non-Discrimination: 67. [...]In order to ensure reasonable accommodation as laid out in article 5 (3) and to achieve or accelerate de facto equality in the work environment as laid out in article 5 (4), States parties should: [...] c) Ensure that persons with disabilities are paid no less than the relevant minimum wage and do not lose the benefit of disability allowances when they start work.

11. 68. [...] To reach an adequate standard of living comparable to others, persons with disabilities typically have additional expenses. This represents a particular disadvantage for children or older women with disabilities who live in extreme poverty and destitution. States parties should take effective measures to enable persons with disabilities to cover the additional expenses linked to disability.

12. 40. The Committee is concerned that the rights of persons with disabilities under Article 28 of the Convention have been negatively affected by, inter alia:[...] (c) Reported instances of unequal treatment in the distribution of welfare allowances to persons with disabilities.

13. 41. The Committee recommends that the State party revise the relevant legal provisions and practices on welfare allowances, benefits, pensions and tax exemptions for persons with disabilities, thereby harmonising the existing rules and repealing discriminatory rules and practices, including in the disability certification system. The Committee also recommends that the State party ensure effective implementation of the existing social protection framework, as well as progressively develop further measures to ensure an adequate standard of living for persons with disabilities.

Ο Συνήγορος δεν έχει λάβει απάντηση επί του εγγράφου του, ωστόσο καταγράφει ως συμβατούς με τις παρατηρήσεις του στόχους που εξαγγέθηκαν στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία (στόχος 11 για την πρώτη επισημάνση και στόχοι 8 και 15 για τη δεύτερη).

Έναρξη μαθημάτων σπουδαστών με αναπηρία εισαχθέντων στα ΑΕΙ χωρίς εξετάσεις ταυτόχρονα με τους λοιπούς φοιτητές

Στο πλαίσιο λήψης θετικών μέτρων για την ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη δημόσια, δωρεάν παιδεία, προβλέπεται η εισαγωγή χωρίς εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σπουδαστών που πάσχουν από συγκεκριμένες σοβαρές παθήσεις, καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων, σε ποσοστό 5% (άρθρο 35 Ν. 3794/2009, όπως ισχύει). Ωστόσο, διαπιστώθηκε σημαντική καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της ως άνω διαδικασίας, σε τέτοιο βαθμό, ώστε η εγγραφή των επιτυχόντων στα τμήματα να πραγματοποιείται σε χρόνο μεταγενέστερο σε σχέση με την εγγραφή των λοιπών φοιτητών και πάντως, μετά την έναρξη του εξαμήνου. Η καθυστέρηση αυτή δημιουργεί προβλήματα τόσο στην έγκαιρη προετοιμασία και οργάνωση των φοιτητών, όσο και στην παρακολούθηση των μαθημάτων.

Το ζήτημα φαίνεται πως επανέρχεται κάθε έτος και εγείρει ζητήματα ίσης μεταχείρισης των φοιτητών που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες, σε σχέση με τους υπόλοιπους νεοεισαχθέντες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς ο χρόνος έναρξης των σπουδών τους συστηματικά δεν παρακολουθεί τον χρόνο έναρξης του ακαδημαϊκού έτους. Η διαχρονική αυτή δυσλειτουργία φαίνεται να αλλοιώνει τα χαρακτηριστικά και τον επιδιωκόμενο σκοπό του συγκεκριμένου θετικού μέτρου, δηλαδή τη διευκόλυνση πρόσβασης των ατόμων αυτών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ο Συνήγορος, με πρόταση του προς το Υπουργείο Παιδείας, ζήτησε την έκδοση απόφασης για τη συμπλήρωση των μηχανογραφικών δελτίων κατά τον ίδιο χρόνο που συμπληρώνονται για τους υποψηφίους των πανελλαδικών εξετάσεων. Με την έγκαιρη υποβολή του μηχανογραφικού εκτιμάται ότι θα υπάρχει ικανός χρόνος για την εκτέλεση όλων των απαιτούμενων ενεργειών για την έγκαιρη ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων, ώστε να αντιμετωπισθεί η

συστηματική καθυστέρηση της έναρξης φοίτησης των νεοεισαχθέντων που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες και η οποία έχει ως αποτέλεσμα να αναιρείται ο επιδιωκόμενος σκοπός του συγκεκριμένου θετικού μέτρου, δηλαδή η ισότιμη πρόσβαση των ατόμων αυτών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εξάλλου αυτό είναι και προς την κατεύθυνση υλοποίησης των δεσμεύσεων που επιτάσσει το άρθρο 24 της Σύμβασης του ΟΗΕ για την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση, χωρίς διακρίσεις και βάσει ίσων ευκαιριών.

Διακρίσεις λόγω ηλικίας

Η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας έχει νομοθετικά αναγνωριστεί ως ουσιώδες στοιχείο για τη διασφάλιση των ίσων ευκαιριών στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί, επομένως, γενική αρχή που μόνον κατ' εξαίρεση μπορεί να παρακαμφθεί, εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις που τη δικαιολογούν, αφενός με βάση τις ιδιαιτερότητες των καθηκόντων μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, αφετέρου με επίκληση θεμιτών στόχων των πολιτικών απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης και σε εναρμόνιση με την αρχή της αναλογικότητας. Έτσι, οι διατάξεις της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ και οι διατάξεις του Ν. 4443/2016 προβλέπουν ένα καθεστώς επιτρεπόμενης «παρέκκλισης» από τη γενική αρχή απαγόρευσης των ηλικιακών διακρίσεων, μόνον υπό συγκεκριμένες, αυστηρές προϋποθέσεις που δεν αναιρούν και δεν υπονομεύουν τη γενική απαγόρευση.

Το πλαίσιο αυτό αποτελεί την οπτική υπό την οποία ο Συνήγορος, ως φορέας εποπτείας της εφαρμογής της ίσης μεταχείρισης λόγω ηλικίας, εξετάζει τις συναφείς αναφορές. Δεδομένης δε της απαίτησης ειδικής αιτιολόγησης τυχόν παρέκκλισης από την απαγόρευση ηλικιακών διακρίσεων, ο Συνήγορος εμμένει στον έλεγχο νομιμότητας της αιτιολόγησης αυτής, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτει η οικεία νομοθεσία.

Στην πράξη παρατηρείται δυσχέρεια των φορέων και των υπηρεσιών να αιτιολογήσουν με πλήρη επάρκεια τα τιθέμενα ηλικιακά όρια. Αν και σταδιακά διαφαίνονται αποτελέσματα είτε στην απαλοιφή αδικαιολόγητων διακρίσεων είτε στην παροχή επαρκέστερης αιτιολόγησης, εξακολουθούν πάντως να παρατηρούνται σθεναρές αντιστάσεις σχετικά με τη συνδρομή ή μη πραγματικής και ανυπέρβλητης με άλλο μέσο ανάγκης για τη θέσπιση ηλικιακών ορίων στην απασχόληση ή την εργασία.

Ανώτατο όριο ηλικίας για άσκηση επαγγέλματος ναυαγοσώστη

Εργαζόμενοι ως ναυαγοσώστες προσέφυγαν στον Συνήγορο ήδη το έτος 2016,

ζητώντας την κατάργηση του ανώτατου ορίου ηλικίας των 45 ετών, επικαλούμενοι ότι σε αρκετές χώρες δεν προβλέπεται ανώτατο ηλικιακό όριο άσκησης του εν λόγω επαγγέλματος.

Με βάση το ΠΔ 23/2000, δικαίωμα απασχόλησης ως ναυαγοσώστες έχουν όσοι είναι ηλικίας από 18 μέχρι και 45 ετών, διαθέτουν σχετική άδεια σε ισχύ και έχουν πιστοποιητικό υγείας σε ισχύ. Επίσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΠΔ η επιτυχία των υποψηφίων σε αθλητικές επιδόσεις αποτελεί προαπαιτούμενο για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος ναυαγοσώστη. Δεδομένης της προϋπόθεσης αυτής, ο Συνήγορος επισήμανε στη Διεύθυνση Λιμενικής Αστυνομίας (ΔΛΑ) του Υπουργείου Ναυτιλίας ότι, καταρχήν, η θέσπιση του ανώτατου ορίου ηλικίας για το συγκεκριμένο επάγγελμα αποκλείει αυτοδικαίως υποψήφιους, που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες από τις προβλεπόμενες, από δοκιμασίες ελέγχου της ικανότητας και φυσικής καταλληλότητάς τους¹⁴, γεγονός που χρήζει ειδικής αιτιολόγησης.

Η ΔΛΑ υποστήριξε ότι η αποτελεσματική και ασφαλής άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος προϋποθέτει υψηλά επίπεδα φυσικής και υγειονομικής κατάστασης, οι δε πρακτικές εξετάσεις, μέρος των οποίων αποτελούν οι αθλητικές δοκιμασίες, πραγματοποιούνται άπαξ, κατά τη διαδικασία έκδοσης της άδειας του ναυαγοσώστη, ενώ οι ανανεώσεις της άδειας γίνονται βάσει δικαιολογητικών υγειονομικής κατάστασης του ενδιαφερόμενου. Δέχθηκε, όμως, να επανεξετάσει το ανώτατο όριο ηλικίας και ζήτησε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας (ΚΕΣΥ), το οποίο συμφώνησε με τα προβλεπόμενα στις ισχύουσες διατάξεις ηλικιακά όρια.

Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στην Εκτελεστική Επιτροπή (ΕΕ) του ΚΕΣΥ, ζητώντας τη σχετική γνωμοδότηση και την ειδική αιτιολόγηση του αρμόδιου οργάνου. Το θέμα ανατέθηκε από την ΕΕ του ΚΕΣΥ σε πανεπιστημιακό καθηγητή Ιατρικής Σχολής για διατύπωση απόψεων.

Με το ΠΔ 31/2018 ρυθμίστηκαν εκ νέου θέματα εργασίας των ναυαγοσωστών, όμως παρέμεινε αμετάβλητο το ανώτατο όριο των 45 ετών για την απασχόλησή τους. Επίσης, με την υπ' αριθμ. Α626/2018 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά δεν δικαιώθηκε πολίτης που προσέφυγε κατά της απόρριψης του αιτήμα-

14. Στην υπόθεση *Vital Pérez C-416/13* το ΔΕΕ έκρινε ότι, εφόσον υποψήφιοι καλούνται να ολοκληρώσουν επιτυχώς, στο πλαίσιο διαγωνισμού πρόσληψης, δοκιμασίες ειδικής φυσικής κατάστασης, η προϋπόθεση του ανώτατου ηλικιακού ορίου είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό και συνεπώς αντίθετη προς τις διατάξεις της σχετικής Οδηγίας.

τος ανανέωσης της άδειας ναυαγοσώστη λόγω υπέρβασης του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας¹⁵.

Το ίδιο έτος, η Ολομέλεια του ΚΕΣΥ εξέδωσε απόφαση, βάσει της οποίας δύναται να ανανεώνεται ετησίως η άδεια ναυαγοσώστη μετά το 45ο έτος ηλικίας, εφόσον προσκομίζεται ιατρικό πιστοποιητικό υγείας και ικανότητας άσκησης του επαγγέλματος. Η απόφαση έγινε δεκτή από τον αναπληρωτή Υπουργό Υγείας και διαβιβάστηκε στη ΔΛΑ, τον Μάιο του 2019, για τις ενέργειές της.

Υπό το πρίσμα της ανωτέρω εξέλιξης, ο Συνήγορος ζήτησε το 2020 από τη ΔΛΑ να προβεί σε ενέργειες, στην κατεύθυνση εφαρμογής της νομοθεσίας περί απαγόρευσης μη ειδικά αιτιολογημένων διακρίσεων στην εργασία και απασχόληση για λόγους ηλικίας (ενδεικτικά, υποθέσεις 221992 και 235958).

Τελικά, με το ΠΔ 71/2020 ορίστηκε ότι, πλέον, δικαίωμα απασχόλησης ως ναυαγοσώστες έχουν όσοι διαθέτουν σχετική άδεια σε ισχύ και είναι ηλικίας από 18 έως και 60 ετών. Η ανανέωση της άδειας προϋποθέτει την προσκόμιση ιατρικών πιστοποιητικών και επιτυχία σε αθλητικές δοκιμασίες.

Ανώτατο ηλικιακό όριο για εισαγωγή στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών

Με την υπ' αριθμ. 3762/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), είχε εξετασθεί το ζήτημα θέσπισης του ανώτατου ορίου ηλικίας των 40 ετών, που καθοριζόταν στην τότε ισχύουσα νομοθεσία (άρ. 10 παράγρ. 1 εδ. α' Ν. 3689/2008), ως όρος εισαγωγής στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔΙ). Με την

15. Κατά το σκεπτικό της απόφασης, «[...] ο κοινός νομοθέτης μπορεί να ρυθμίζει με ενιαίο ή διαφορετικό τρόπο τις ποικίλες πραγματικές ή προσωπικές καταστάσεις και σχέσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες κοινωνικές, οικονομικές, επαγγελματικές ή άλλες συνθήκες, που συνδέονται με κάθε μία από τις καταστάσεις ή σχέσεις αυτές, στηριζόμενος σε γενικά ή αντικειμενικά κριτήρια, που βρίσκονται σε συνάφεια με το αντικείμενο της ρυθμίσεως, για την οποία εκάστοτε πρόκειται. Στην προκείμενη δε περίπτωση, ο νομοθέτης, με τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρ. 12 παρ. 5 του π.δ/τος 23/2000, όρισε ως κριτήριο για την άσκηση του επαγγέλματος του ναυαγοσώστη ηλικία κατώτερη των 45 ετών, κριτήριο που είναι γενικό και αντικειμενικό και, κατά συνέπεια, η σχετική ρύθμιση δεν αποτελεί εισαγωγή χαρακτηριστικού μέτρου ή προνομίου μη συνδεόμενου με αξιολογικά κριτήρια και οι παραπάνω διατάξεις δεν αντίκεινται στη συνταγματική αρχή της ισότητας. [...]».

απόφαση αυτή, είχε κριθεί ότι η καθιέρωση του συγκεκριμένου ανώτατου ορίου ηλικίας ήταν αιτιολογημένη, καθώς εξυπηρετούσε θεμιτό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, ενώ παράλληλα το θεσπιζόμενο όριο ηλικίας ήταν πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Παρά την απόφαση του ΣτΕ, το 2011 επήλθε τροποποίηση της επίμαχης διάταξης και αυξήθηκε το ανώτατο ηλικιακό όριο από το 40ο στο 45ο έτος¹⁶. Πλέον, με τον Ν. 4689/2020 ιδρύθηκε κατεύθυνση Ειρηνοδικών στην ΕΣΔΙ και ορίστηκε, επίσης, γι' αυτή την κατηγορία υποψηφίων το 45ο έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή στον εισαγωγικό διαγωνισμό¹⁷.

 Ωστόσο, η εν γένει θέσπιση ανώτατου ηλικιακού ορίου για την εισαγωγή στην ΕΣΔΙ παραμένει ένα ζήτημα που προκαλεί προβληματισμό, καθώς στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες η έναρξη της επαγγελματικής καριέρας του δικαστικού λειτουργού δεν τελεί υπό όρο πλήρωσης ηλικιακού κριτηρίου.

Με αφορμή αναφορά που δέχθηκε για το ανωτέρω ζήτημα εντός του 2020, ο Συνήγορος έθεσε τον προβληματισμό του υπόψη του Υπουργού Δικαιοσύνης. Ιδίως, αξιοποίησε την άποψη που είχε εκφραστεί από τη μειοψηφία της σύνθεσης του ΣτΕ, όταν κλήθηκε να κρίνει, στο πλαίσιο της υπ' αριθμ. 851/2011 απόφασής του, το ζήτημα καθορισμού του ανώτατου ηλικιακού ορίου των 35 ετών, που προβλεπόταν με βάση το προϊσχύον νομοθετικό πλαίσιο, για τη συμμετοχή υποψηφίων σε διαγωνισμούς πλήρωσης κενών θέσεων δόκιμων ειρηνοδικών Δ' τάξης. Κατά την άποψη της μειοψηφίας, το μέτρο της θέσπισης του συγκεκριμένου ηλικιακού ορίου βρίσκεται σε πρόδηλη δυσαναλογία με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, για συγκεκριμένους λόγους, που αναφέρονται διεξοδικά στην απόφαση, και η θέσπιση ορίου ηλικίας ανώτερου του 35ου έτους δεν θα μπορούσε, κατά τη συνθήκη πορείας των πραγμάτων, να υπονομεύσει το σύστημα σταδιοδρομίας των ειρηνοδικών ούτε να μειώσει τη θωράκιση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών.

16. Η τροποποίηση έγινε με τη διάταξη του άρ. 8 παράγρ. 3 του Ν. 3910/11, στην αιτιολογική έκθεση του οποίου αναγνωρίστηκε η ανάγκη αύξησης του ηλικιακού ορίου στα 45 έτη «... ώστε να μην αποκλείονται από το διαγωνισμό άτομα που διαθέτουν αυξημένη εμπειρία, πολύ χρήσιμη για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων τους...».

17. Μέχρι την ψήφιση του νόμου αυτού, ως ανώτατο όριο για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς για την πλήρωση κενών θέσεων δόκιμων ειρηνοδικών Δ' τάξης, καθοριζόταν το 35ο έτος της ηλικίας (άρ. 77Α παράγρ. 2 Ν. 1756/1988).

Ο Συνήγορος επισήμανε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ότι οι λόγοι που επικαλέστηκε η μειοψηφία της σύνθεσης του ΣτΕ στην προαναφερόμενη απόφαση σε συνδυασμό με σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), παρέχουν το έναυσμα αλλά και κατευθύνσεις για την επαναξιολόγηση θέσπισης του ανώτατου ηλικιακού ορίου των 45 ετών, που προβλέπεται για τη συμμετοχή υποψηφίων στους εισαγωγικούς διαγωνισμούς της ΕΣΔΙ, με δεδομένο μάλιστα ότι έχει παρέλθει ήδη σχεδόν μια δεκαετία από την έκδοση και τα δεδομένα της οικείας απόφασης του ΣτΕ. Πέραν από το γεγονός ότι είναι απίθανο η αύξηση του ανώτατου ορίου ηλικίας να επηρεάσει ουσιαστικά τον μέσο όρο ηλικίας των εισαγόμενων υποψηφίων, ο Συνήγορος ενημέρωσε το υπουργείο ότι το 2014 είχε απευθύνει ερώτημα σε ομόλογους θεσμούς χωρών της ΕΕ, σχετικά με το εάν υφίσταται ανώτατο όριο ηλικίας για την πρόσβαση στο δικαστικό σώμα. **Αν και το σύστημα εισόδου στο δικαστικό σώμα δεν είναι κοινό στην ελληνική έννομη τάξη και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις, ο Συνήγορος είχε πληροφορηθεί ότι δεν υφίσταται ανώτατο ηλικιακό όριο στις περισσότερες ερωτηθείσες ευρωπαϊκές χώρες.** Σε αρκετές χώρες, πάντως, προβλεπόταν κατώτατο ηλικιακό όριο για την ένταξη στο επάγγελμα του δικαστικού λειτουργού, συνήθως, μάλιστα, σχετιζόμενο με τη χρονική απαίτηση προηγούμενης επαγγελματικής εμπειρίας και κοινωνικής ωριμότητας.

Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και από προσφάτως διενεργηθείσα μελέτη από το Ενιαίο Δικαστήριο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας της ΕΕ, σχετικά με τα απαιτούμενα προσόντα άσκησης του επαγγέλματος των δικαστικών λειτουργών, μεταξύ των οποίων έγινε ειδικό ερώτημα για την ύπαρξη ανώτατου ορίου ηλικίας¹⁸. Από το σύνολο των 25 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα, μόνον η Ελλάδα έθετε ανώτατο όριο ηλικίας τα 45 έτη για την εισαγωγή στη Σχολή Δικαστών, ενώ παράλληλα όρια ηλικίας για την πρόσβαση σε διάφορους βαθμούς της βαθμολογικής ιεραρχίας των δικαστών θέτει και η Γαλλία (υπόθεση 272201).

Στην βάση όλων των προαναφερόμενων, ο Συνήγορος ζήτησε από το υπουργείο να εξεταστεί το ενδεχόμενο είτε περαιτέρω αύξησης του ανώτατου ορίου ηλικίας των 45 ετών για την εισαγωγή στην ΕΣΔΙ είτε πλήρους κατάργησής του.

18. https://www.unified-patent-court.org/sites/default/files/upc-national-eligibility-criteria_final.pdf

Διακρίσεις λόγω οικογενειακής και κοινωνικής κατάστασης

Στο πεδίο των διακρίσεων λόγω οικογενειακής κατάστασης, ο Συνήγορος δέχτηκε αναφορές με αντικείμενο:

- τη μη ισότιμη διοικητική αναγνώριση του νομικού δεσμού που δημιουργεί η επιλογή σύναψης συμφώνου συμβίωσης έναντι της επιλογής τέλεσης γάμου.
- διαφοροποιήσεις στη διοικητική μεταχείριση εργαζομένων που δεν έχουν επιλέξει τη μέχρι πριν από μερικά έτη μοναδική επιλογή λύσης της έγγαμης συμβίωσης με δικαστική απόφαση, αλλά τη λύση του γάμου με συμβολαιογραφική πράξη.
- Προβλήματα που αντιμετωπίζουν εργαζόμενοι, οι οποίοι, με δικαστική απόφαση, έχουν οριστεί δικαστικοί συμπαραστάτες και έχουν αναλάβει την επιμέλεια ατόμων με αναπηρία. Στις περιπτώσεις αυτές διαπιστώνεται ότι μολονότι τα πρόσωπα αυτά έχουν αυξημένες υποχρεώσεις, που προσιδιάζουν στις υποχρεώσεις γονιών ή συζύγων ατόμων με αναπηρία, συχνά δεν τυγχάνουν ανάλογων εργασιακών διευκολύνσεων ή θετικών μέτρων.

Άδεια διαμονής σε σύντροφο αναγνωρισμένου πρόσφυγα

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4443/2016 «[...] με τον παρόντα νόμο η προσθήκη του όρου «οικογενειακή κατάσταση» έχει ως στόχο την απόλυτη προστασία στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας των ισχυρών βιοτικών δεσμών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής ανεξαρτήτως του τύπου της ένωσης ενός ζεύγους. Κατά αυτόν τον τρόπο η εξίσωση μεταξύ των προβλεπόμενων στον ΑΚ τύπων γάμου και του συμφώνου συμβίωσης του Ν. 4356/2015 είναι καθολική.». Ωστόσο, και μολονότι έχουν ήδη παρέλθει πέντε έτη από τη θεσμοθέτηση του συμφώνου συμβίωσης, φαίνεται πως **εξακολουθούν να υπάρχουν διοικητικές δυσχέρειες στην πλήρη εξίσωση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το σύμφωνο συμβίωσης έναντι εκείνων που απορρέουν από τον γάμο.**

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση άρνησης χορήγησης άδειας διαμονής σε σύντροφο αναγνωρισμένου πρόσφυγα, που εξετάστηκε ως διάκριση λόγω οικογενειακής κατάστασης. Ειδικότερα, το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου απέρριψε τη σχετική αίτηση, με την αιτιολογία ότι δεν προσκομίστηκε ληξιαρχική πράξη γάμου αλλά σύμφωνο συμβίωσης.

Απευθυνόμενος στην αρμόδια υπηρεσία, ο Συνήγορος επισήμανε ότι η απόρριψη του αιτήματος δεν είναι νόμιμη σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο, που ίσχυε κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος της συντρόφου του πρόσφυγα για χορήγηση σε αυτή άδειας διαμονής ενιαίου τύπου ως μέλος της οικογένειάς του (ΠΔ 141/2013), αλλά και σύμφωνα με τις νέες διατάξεις (Ν. 4636/2019), καθώς ως μέλη της οικογένειας του δικαιούχου διεθνούς προστασίας θεωρούνται ο/η σύζυγος ή ο/η εκτός γάμου σύντροφός του, με τον/την οποίο/α «**διατηρεί σταθερή σχέση δεόντως αποδεδειγμένη**».

Ωστόσο, τόσο στο προϊσχύον ΠΔ όσο και στον Ν. 4636/2019 στα προβλεπόμενα δικαιολογητικά γίνεται ρητή αναφορά μόνο για «*την προσκόμιση, για τους συζύγους, της σχετικής ληξιαρχικής πράξης γάμου*». Η αδόκιμη αυτή διατύπωση φαίνεται πως προκάλεσε την άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας να ικανοποιήσει το αίτημα. Εντούτοις, το σύνολο των σχετικών διατάξεων δεν αφήνει περιθώριο για παρερμηνεία, καθώς ως μέλη οικογένειας νοούνται όχι μόνο οι σύζυγοι, αλλά και οι σύντροφοι τόσο στο πλαίσιο της καταχωρισμένης συμβίωσης όσο και σε ελεύθερη ένωση.

Ο Συνήγορος ζήτησε την άρση της διαπιστωθείσας διάκρισης σε βάρος των συντρόφων στο πλαίσιο καταχωρισμένης συμβίωσης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Εκκρεμεί ιεραρχική προσφυγή κατά της απορριπτικής απόφασης (υπόθεση 267897).

Μη εξαίρεση υπαλλήλου του Πυροσβεστικού Σώματος από μετάθεση ή απόσπαση

Η απαγόρευση των διακρίσεων εις βάρος προσώπων για λόγους οικογενειακής κατάστασης στοχεύει καταρχήν στην προστασία των εργαζομένων μελών οικογενειών από δυσμενή μεταχείρισή τους, στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, ανεξάρτητα από τον τύπο της ένωσης ενός ζευγους (σύμφωνο συμβίωσης ή γάμος).

Όμως, ακόμη και ο τρόπος της λύσης του γάμου ή της συμβίωσης ενός ζευγαριού ή ακόμη και ο τρόπος ρύθμισης θεμάτων επιμέλειας του/των τέκνων μπορεί να αποτελέσει λόγο λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης προσώπου λόγω της οικογενειακής του κατάστασης.

Υπάλληλος του Πυροσβεστικού Σώματος (ΠΣ) ζήτησε εξαίρεση από τη διαδικασία μεταθέσεων – αποσπάσεων, στη βάση σχετικής διάταξης που την προβλέπει, ως διαζευγμένος και έχων την επιμέλεια τέκνου, καταθέτοντας συμβολαιογραφική πράξη που προβλέπει τη λύση του γάμου και την ανάθεση στον ίδιο της επιμέλειας του παιδιού του. Η αίτησή του απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η διάταξη προβλέπει την ανωτέρω εξαίρεση μόνο για τους διαζευγμένους υπαλλήλους που έχουν την επιμέλεια τέκνου με δικαστική απόφαση.

Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο ΠΣ, επισημαίνοντας ότι στην περίπτωση των διαζευγμένων υπαλλήλων που εξαιρούνται των μεταθέσεων και αποσπάσεων κύρια επιδίωξη του νομοθέτη είναι η διατήρηση της οικογενειακής συνοχής και η διασφάλιση της φροντίδας των παιδιών με τον γονέα που έχει την επιμέλειά τους. Κρίσιμο στοιχείο, εν προκειμένω, είναι η νόμιμη λύση του γάμου και η ανάθεση της επιμέλειας στον γονέα, ώστε να εξαιρεθεί από τη διαδικασία της υπηρεσιακής μετακίνησης, και όχι ο τρόπος με τον οποίο λύθηκε ο γάμος και ανατέθηκε η επιμέλεια.

Η Αρχή τόνισε ότι με τις διατάξεις του άρθρου 22 Ν. 4509/2017 (με τις οποίες αντικαταστάθηκαν διατάξεις του Αστικού Κώδικα) ρυθμίζονται ζητήματα λύσης γάμου και επιμέλειας των παιδιών. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι ο γάμος μπορεί να λυθεί εναλλακτικά με συμφωνία μεταξύ των συζύγων, μέσω κατάρτισης συμβολαιογραφικής πράξης στην οποία μπορούν να ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια, επικοινωνία και διατροφή των ανήλικων τέκνων. Έτσι, η συμβολαιογραφική πράξη λύσης του γάμου και ρύθμισης ζητημάτων επιμέλειας ανήλικων τέκνων εξομοιώνεται πλήρως με τις αντίστοιχες διαδικασίες μέσω έκδοσης αμετάκλητης δικαστικής απόφασης και παράγει έννομες συνέπειες, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι έχουν τηρηθεί συγκεκριμένες διατυπώσεις και διαδικασίες, που αναφέρονται αναλυτικά στις σχετικές διατάξεις.

 Ο Συνήγορος κατέληξε ότι η επίμαχη διάταξη περί εξαίρεσης των υπαλλήλων ΠΣ από υπηρεσιακές μετακινήσεις δεν πρέπει να ερμηνευτεί στενά – δηλαδή, να έχει εφαρμογή μόνο σε όσους έχουν προβεί σε λύση γάμου και ανάθεση επιμέλειας με δικαστική απόφαση – αλλά πρέπει να συμπεριλάβει τους νομίμως διαζευγμένους και έχοντες την επιμέλεια παιδιού/ιών, εφόσον έχουν προβεί στη διαδικασία λύσης του γάμου και ρύθμισης της επιμέλειας κατά τρόπο νομοθετικά κατοχυρωμένο, όπως, εν προκειμένω, μέσω συμβολαιογραφικής πράξης.

Παρόλα αυτά, το ΠΣ δεν δέχτηκε την πρόταση του Συνηγόρου, υποστηρίζοντας ότι τυχόν ερμηνευτική διεύρυνση της σαφούς γραμματικής διατύπωσης της ανωτέρω διάταξης, μέσω συμπερίληψης και άλλων κατηγοριών υπαλλήλων στο πεδίο εφαρμογής της, θα συνιστούσε απόκλιση από τη βούληση του νομοθέτη (υπόθεση 287485).

Η υπηρεσιακή μετακίνηση δικαστικών συμπαραστών

Σε διάταξη του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας στο δημόσιο (άρθρο 7 παράγρ. Ν. 4440/2016, όπως ισχύει) έχει προβλεφθεί η δυνατότητα απόσπασης ή μετάταξης υπαλλήλου, για αποδεδειγμένα σοβαρούς λόγους υγείας είτε του ιδίου, είτε συζύγου, είτε συμβιούντος, είτε προσώπου με α' βαθμό συγγένειας προς αυτόν, μετά από γνωμοδότηση της Κεντρικής Επιτροπής Κινητικότητας (ΚΕΚ).

Υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης διάταξης υποβλήθηκε αίτημα μόνιμου υπαλλήλου του Δημοσίου για μετακίνησή του σε υπηρεσία πλησίον της κατοικίας του, ο οποίος, βάσει δικαστικής απόφασης, είναι δικαστικός συμπαρστάτης και έχει την επιμέλεια του αδελφού του με αναπηρία. Ωστόσο, απορρίφθηκε από την ΚΕΚ με την αιτιολογία ότι δεν αφορά συγγενή α' βαθμού και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής.

Ο Συνήγορος εξέφρασε στην ΚΕΚ την άποψη ότι η συγκεκριμένη πρόβλεψη για δυνατότητα απόσπασης ή μετάθεσης υπαλλήλου για λόγους υγείας είτε του ιδίου είτε προσώπου συνδεόμενου άμεσα με αυτόν αποτελεί θετικό μέτρο είτε απευθείας υπέρ εργαζόμενου με αναπηρία ή χρόνια πάθηση είτε υπέρ ατόμου που φροντίζει αποδεδειγμένα πρόσωπο με αναπηρία ή χρόνια πάθηση. **Η Αρχή επικαλέστηκε το σκεπτικό της δικαστικής απόφασης που είχε προσκομίσει ο υπάλληλος περί θέσης του αδελφού σε καθεστώς πλήρους στερητικής συμπαράστασης, από το οποίο προέκυπτε και η ανάθεση σε αυτόν της επιμέλειας του προσώπου του συμπαρστατούμενου. Επίσης, λαμβανομένης υπόψη της πρόσφατης τροποποίησης διατάξεων του υπαλληλικού κώδικα (Ν. 3528/2007 που τροποποιήθηκε από διατάξεις του Ν. 4674/2020) ιδίως όσον αφορά τις ειδικές άδειες και διευκολύνσεις υπαλλήλων του δημοσίου, μονίμων ΙΔΑΧ και ΙΔΟΧ, η Αρχή επισήμανε ότι οι δικαστικοί συμπαρστάτες ατόμων με αναπηρία εξομοιώνονται με πρόσωπα που αναλαμβάνουν υποχρεώσεις γονιών ή συζύγων ατόμων με αναπηρία, όσον αφορά τις ανωτέρω διευκολύνσεις (π.χ. άδειες, μειωμένο ωράριο κ.τ.λ.).**

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην προκειμένη περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος συνοικεί με τον συμπαρστατούμενο, έχει αναλάβει πλήρως την καθημερινή φροντίδα και περιποίησή του και την κάλυψη των βασικών του αναγκών, καθώς

ο ίδιος δεν εργάζεται και δεν δύναται να τις καλύψει, ενώ, παράλληλα, χρήζει διαρκούς επίβλεψης, περιποίησης και συμπαράστασης, όπως προκύπτει από τη δικαστική απόφαση που προσκομίστηκε, ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι το αίτημα του υπαλλήλου για μετακίνηση πλησίον της κατοικίας του συνδέεται αιτιωδώς με την ευθύνη φροντίδας που έχει αναλάβει έναντι του αδελφού του και ζήτησε την επανεξέτασή του. Η υπόθεση εκκρεμεί (υπόθεση 287495).

Διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

Διάκριση εις βάρος προσώπων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού στον χώρο της εργασίας εκδηλώνεται συνήθως ως παρενοχλητική συμπεριφορά από προϊσταμένους ή συναδέλφους. Πρόκειται για ανεπιθύμητη συμπεριφορά που στοχεύει ή έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία εχθρικού, εκφοβιστικού, εξευτελιστικού ή ταπεινωτικού περιβάλλοντος και καταλήγει στην προσβολή της αξιοπρέπειας του ατόμου.

Ο Συνήγορος δέχτηκε αναφορές το 2020 με τις οποίες καταγγέθηκαν φαινόμενα παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού προσώπων, τα οποία εκδηλώνονται ιδίως ως συμπεριφορές στο πλαίσιο άσκησης του διευθυντικού δικαιώματος ή από ιεραρχικά προϊστάμενο. Οι καταγγελίες αφορούν την επαναλαμβανόμενη προσβολή της αξιοπρέπειας του θύματος και την ταπεινωτική του μεταχείριση, μέσω ειρωνικών ή συκοφαντικών σχολίων ή μέσω εκφοβισμού και πειθαρχικών απειλών ή την αντεκδίκηση σε περιπτώσεις μη ανταπόκρισης σε σεξουαλική παρενόχληση.

Στο πεδίο των σχέσεων των ομόφυλων ζευγαριών, μετά την αναγνώριση της δυνατότητας σύναψης συμφώνου συμβίωσης, παραμένουν διοικητικά προσκόμματα και καθυστερήσεις που αντιμετωπίζουν όταν προσπαθούν να αποδείξουν τη μεταξύ τους ύπαρξη επίσημης συμβίωσης και οικογενειακής σχέσης.

Σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία στον ιδιωτικό τομέα

Εργαζόμενη ως ιδιωτική υπάλληλος σε κατάστημα υπέβαλε καταγγελία στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας για σεξουαλική παρενόχληση, η οποία διαβιβάστηκε στον Συνήγορο, όπως προβλέπεται κατά τον Ν. 4443/2016. Κατά τη διενέργεια της εργατικής διαφοράς και τη συζήτηση της υπόθεσης, με παρόντες την εργαζόμενη, τον εργοδότη και τον Συνήγορο, **η εργαζόμενη δήλωσε ότι είναι ομοφυλόφιλη γυναίκα και ισχυρίστηκε ότι ο λόγος απόλυσής της ήταν ο σεξουαλικός της προσανατολισμός και η μη ανταπόκρισή της σε σεξουαλική παρενόχληση της προϊσταμένης της.**

Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι τους τελευταίους μήνες δεχόταν σεξουαλική παρενόχληση από την υπεύθυνη του καταστήματος και προϊσταμένη της και εξαιτίας της μη ανταπόκρισής της η προϊσταμένη εισηγήθηκε την απόλυση της.

Ο εργοδότης δήλωσε ότι δεν τελούσε σε γνώση της συμπεριφοράς της προϊσταμένης και ότι δεν τον είχε ενημερώσει η εργαζόμενη για σεξουαλική παρενόχληση σε βάρος της. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι η απόλυση της εργαζόμενης έγινε κατόπιν εισήγησης της προϊσταμένης, αλλά για οικονομικούς λόγους. **Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του ο Συνήγορος ζήτησε από τον εργοδότη να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να εξετασθεί η καταγγελία της εργαζόμενης καθώς και να εξετασθεί το ενδεχόμενο επαναπρόσληψης της εργαζόμενης.** Η συζήτηση της υπόθεσης αναβλήθηκε και ορίστηκε νέα ημερομηνία για τη συζήτηση.

Λόγω των έκτακτων μέτρων για την πανδημία, η Επιθεώρηση Εργασίας ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι τα μέρη δήλωσαν αδυναμία να παρασταθούν αυτοπροσώπως κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και ότι θα αποστείλουν υπομνήματα. Ο Συνήγορος αναμένει την αποστολή του φακέλου της υπόθεσης, προκειμένου να διερευνήσει περαιτέρω το ζήτημα και να καταγράψει τις διαπιστώσεις του (υπόθεση 273367).

Παρενόχληση στην εργασία στον δημόσιο τομέα λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

Δημόσιος υπάλληλος σε κεντρική υπηρεσία υπουργείου απευθύνθηκε στον Συνήγορο, επειδή υφίστατο παρενοχλητική συμπεριφορά εκ μέρους συναδέλφων του λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού (ομοφυλόφιλος άνδρας). Ήδη, μάλιστα, κατά τη χρονική στιγμή υποβολής της καταγγελίας του στον Συνήγορο ο υπάλληλος τελούσε σε άδεια άνευ αποδοχών, εξαιτίας του ιδιαίτερος εχθρικού κλίματος που επικρατούσε στον εργασιακό του χώρο. Ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου προκειμένου μετακινηθεί σε άλλη υπηρεσία του υπουργείου μετά την επιστροφή του από την άδεια, για να μην υφίσταται την παρενοχλητική συμπεριφορά των συναδέλφων του (υπόθεση 259190).

 Ο Συνήγορος επικοινωνήσε με την αρμόδια υπηρεσία του υπουργείου, την οποία ενημέρωσε για την παρενοχλητική συμπεριφορά που υφίστατο ο υπάλληλος εκ μέρους συναδέλφων του και κατά το παρελθόν, και ζήτησε να εξεταστεί το ενδεχόμενο μετακίνησής του σε άλλη υπηρεσία. Από την προϊσταμένη, προτάθηκε η υποβολή αιτήματος μετακίνησης από τον υπάλληλο πριν από τη λήξη της άδειάς του, ώστε να υπάρξει επαρκής χρόνος εξέτασης του αιτήματος και τοποθέτησής του σε άλλη υπηρεσία κατά την επιστροφή του.

Δικαίωμα διαμονής αλλοδαπού τρίτης χώρας, συζύγου πολίτη της ΕΕ

Ο Συνήγορος έλαβε αναφορά από ομόφυλο ζευγάρι, παντρεμένο σε χώρα της ΕΕ, επειδή η αρμόδια υπηρεσία της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αρνήθηκε να παραλάβει αίτημα του ενός συζύγου, ο οποίος ήταν υπήκοος τρίτης χώρας, για χορήγηση σε αυτόν άδειας διαμονής ως μέλος οικογένειας πολίτη ΕΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την προηγούμενη επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου το ζευγάρι είχε ενημερωθεί ότι ο σύζυγος, που ήταν πολίτης τρίτης χώρας, είχε το δικαίωμα να υποβάλει αίτημα ως μέλος οικογένειας πολίτη της ΕΕ. **Όταν, όμως, εκείνος προσήλθε στην αρμόδια Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για να καταθέσει αίτηση για τη χορήγηση σε αυτόν άδειας διαμονής μέλους οικογένειας πολίτη της ΕΕ, η υπηρεσία τον ενημέρωσε ότι δεν είναι δυνατόν να του χορηγηθεί η άδεια διαμονής, αν δεν συνάψει με τον ήδη σύζυγό του, πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ, σύμφωνο συμβίωσης στην Ελλάδα, ισχυριζόμενη ότι στην Ελλάδα δεν ισχύει ο γάμος μεταξύ ομόφυλων ζευγαριών.**

Ο Συνήγορος απευθύνθηκε εγγράφως στην υπηρεσία και στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, επικαλούμενος τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ και του ΠΔ 106/2007, από τις οποίες προκύπτει ότι δικαίωμα εισόδου και διαμονής σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ αναγνωρίζεται καταρχήν τόσο στους συζύγους όσο και στους συντρόφους πολιτών της ΕΕ.

Επισήμανε, μάλιστα, ότι ως μέλος οικογένειας νοείται και ο σύντροφος, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, με τον οποίον ο πολίτης της ΕΕ έχει σταθερή σχέση, εφόσον μπορεί να αποδειχθεί η σχέση συμβίωσης με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο. Η Αρχή υπογράμμισε ότι οι ανωτέρω διατάξεις είχαν εφαρμογή και πριν την αναγνώριση του συμφώνου συμβίωσης στην Ελλάδα για τους ομόφυλους συζύγους ή συντρόφους πολιτών ΕΕ.

Εφόσον έχει επέλθει εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου με την αναγνώριση του συμφώνου συμβίωσης μεταξύ ομόφυλων συντρόφων, ο Συνήγορος εξέφρασε την απορία του για το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα στον ομόφυλο σύζυγο πολίτη ΕΕ να αποκτήσει τίτλο διαμονής στην Ελλάδα, αλλά αντιθέτως για να του αναγνωρισθεί δικαίωμα διαμονής του προτείνεται από την αρμό-

δια υπηρεσία να συνάψει με τον σύζυγό του – με τον οποίο έχει ήδη τελέσει γάμο σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ – σύμφωνα συμβίωσης στην Ελλάδα.

Ο Συνήγορος ενημερώθηκε ότι χορηγήθηκε τελικά στον σύζυγο η άδεια διαμονής (υπόθεση 285894).

Διακρίσεις λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου

Η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου αποτέλεσε βήμα για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των διεμφυλικών ατόμων. Ακόμη όμως και μετά τη νομοθετική κατοχύρωση παρατηρούνται ελλείμματα στην απόλαυση δικαιωμάτων. Το 2020 ο Συνήγορος εξέτασε υπόθεση που αφορούσε την ισότιμη πρόσβαση διεμφυλικής γυναίκας με αναπηρία στην ιατρική περίθαλψη.

Δυσχέρειες στην ικανοποίηση αιτήματος νοσηλείας στο εξωτερικό

Διεμφυλική γυναίκα κατέθεσε αναφορά στον Συνήγορο διαμαρτυρόμενη για την καθυστέρηση εξέτασης του αιτήματος νοσηλείας της στο εξωτερικό, με σκοπό την επεμβατική αποκατάσταση των γεννητικών της οργάνων. Η αναφορά εξετάστηκε υπό το πρίσμα των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου, βάσει του άρθρου 103 παράγρ. 5 του Συντάγματος, των Ν. 3094/2003 και 4443/2016, καθώς και του Ν. 4488/2017 (άρθρο 72), με τον οποίο ανατέθηκε στην Αρχή η προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Σύμφωνα με την αναφορά, η ενδιαφερόμενη είναι άτομο με πιστοποιημένο συνολικό ποσοστό αναπηρίας 68%, οφειλόμενο σε διάφορες παθήσεις. Κατόπιν παρακολούθησής της σε δημόσιο νοσοκομείο κρίθηκε ότι χρήζει επέμβασης αποκατάστασης γεννητικών οργάνων, λόγω συγγενούς πάθησης. Σύμφωνα με τους ιατροδικαστές της, η αναφερόμενη μετέβη στο Βελιγράδι για τον προγραμματισμό της επέμβασης, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη γνωμάτευση που έλαβε από το νοσοκομείο, αυτή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα. Ακολούθως, υπέβαλε αίτηση στον ΕΟΠΥΥ για την έγκριση της νοσηλείας της στο εξωτερικό. Ωστόσο, ενώ είχαν παρέλθει δέκα μήνες από την υποβολή του αιτήματος, δεν υπήρξε καμία εξέλιξη, με αποτέλεσμα να παρέλθει δύο φορές η προγραμματισμένη ημερομηνία επέμβασης, που είχε οριστεί στο νοσοκομείο του εξωτερικού.

Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο Ανώτατο Υγειονομικό Συμβούλιο και στη Διεύθυνση Διεθνών Ασφαλιστικών Σχέσεων του ΕΟΠΥΥ επισημαίνοντας τα εξής:

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία κυρώθηκε με τον Ν. 4074/2012, προσδιορίζει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία αλλά και τις υποχρεώσεις των κρατών να προστατεύουν και να προωθούν τα δι-

καιώματα αυτά. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης, στα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνονται: «...εκείνα που έχουν μακροχρόνια σωματικά, διανοητικά, πνευματικά ή αισθητήρια εμπόδια, που, σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, μπορούν να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους».

Στο άρθρο 25 της Σύμβασης ορίζεται ότι «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα απόλαυσης του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας των ατόμων με αναπηρίες, χωρίς διακρίσεις βάσει αναπηρίας. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, για να διασφαλίζουν την πρόσβαση, για τα άτομα με αναπηρίες, σε υπηρεσίες υγείας που να είναι προσαρμοσμένες στο φύλο, συμπεριλαμβανομένης και της σχετιζόμενης με την υγεία αποκατάστασης. Συγκεκριμένα, τα Συμβαλλόμενα Κράτη: α. παρέχουν στα άτομα με αναπηρίες το ίδιο εύρος, ποιότητα και επίπεδο ελεύθερης ή προσιτής υγειονομικής περίθαλψης και προγραμμάτων, όπως αυτό προβλέπεται για τα υπόλοιπα άτομα, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των, βασισμένων στον πληθυσμό, προγραμμάτων δημόσιας υγείας, [...]».

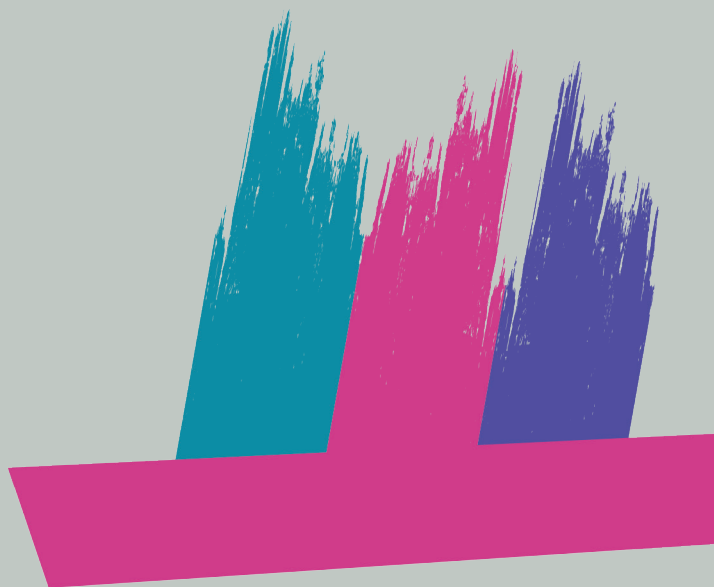
Οι ανωτέρω διατάξεις σε συνδυασμό με τη συνταγματική υποχρέωση του κράτους να μεριμνά για την υγεία όλων ανεξαιρέτως των πολιτών και να παρέχει ειδική προστασία στα άτομα με αναπηρία (άρθρο 21, παράγρ. 2 και 3) συνθέτουν ένα πλέγμα αυξημένης προστασίας για τη συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα πληθυσμού στην οποία ανήκει η αναφερόμενη. Περαιτέρω, τονίστηκε ότι για το σχετικό αίτημα ισχύουν οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σύμφωνα με τις οποίες τα αιτήματα των πολιτών πρέπει να διεκπεραιώνονται εντός 50 ημερών, ενώ σε περίπτωση καθυστέρησης, αυτή θα πρέπει να γνωστοποιείται και να αιτιολογείται.

Τέλος, ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι, ακριβώς λόγω της ιδιαιτερότητας του συγκεκριμένου ζητήματος καθώς και λόγω των χρόνιων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η αναφερόμενη, θα πρέπει να υπάρχει τακτική ενημέρωσή της σχετικά με την εξέλιξη του αιτήματός της, η επισήμανση τυχόν δυσχερειών κατά τη διεκπεραίωσή του, καθώς και η επίδειξη της απαιτούμενης επιμέλειας και επιμονής σε περιπτώσεις που παρουσιάζεται κάποια εμπλοκή. Αντίθετα, η αναιτιολόγητη και υπέρμετρη καθυστέρηση είχε ήδη δημιουργήσει στην ενδιαφερόμενη την πεποίθηση ότι υφίσταται διακριτική μεταχείριση λόγω ταυτότητας φύλου.

Ενόψει των προαναφερομένων και δεδομένου ότι για τη διεκπεραίωση του αιτήματος απαιτείται η σύμπραξη φορέα του εξωτερικού, ζητήθηκαν οι άμεσες ενέργειες για την όσο το δυνατόν συντομότερη ολοκλήρωση των προβλεπόμενων διαδικασιών.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία προέβη στην απόρριψη του αιτήματος νοσηλείας στο εξωτερικό, με την αιτιολογία ότι η σχετική επέμβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα. Η ενδιαφερόμενη, με την καθοδήγηση του Συνηγόρου, βρίσκεται σε αναζήτηση νοσοκομείου που θα μπορούσε να την αναλάβει (υπόθεση 279212).

Η ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Η ίση μεταχείριση κατά την περίοδο της πανδημίας

Ο Συνήγορος, στο πλαίσιο της ειδικής του αρμοδιότητας ως φορέας προώθησης και εποπτείας της αρχής της ίσης μεταχείρισης, εξέτασε σημαντικό αριθμό υποθέσεων σχετικά με ζητήματα που προέκυψαν από τα έκτακτα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19).

Ιδίως κατά την αρχή του πρώτου κύματος της πανδημίας, ο Συνήγορος υπήρξε αποδέκτης σημαντικού αριθμού μηνυμάτων, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, από πολίτες που επιθυμούσαν ενημέρωση και υποδείξεις για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Τα ερωτήματα αφορούσαν ιδίως τη χορήγηση ειδικών αδειών, τα μέτρα προστασίας των εργαζομένων, καθώς και ζητήματα μετακινήσεων. Λόγω της έκτακτης συγκυρίας και του επείγοντος χαρακτήρα των θεμάτων, έγινε προσπάθεια τα μηνύματα αυτά να απαντώνται άμεσα ηλεκτρονικά, χωρίς την τυπική διαδικασία που ακολουθείται για την υποβολή και εξέταση των αναφορών. Εξαιρετικά θετικά αποτιμώνται τα ευχαριστήρια μηνύματα των πολιτών σε συνέχεια των άμεσων αυτών ενεργειών της Αρχής.

Πέρα όμως από τη διαμεσολάβηση για την επίλυση ατομικών και μεμονωμένων υποθέσεων, η Αρχή αναλύοντας και συνθέτοντας τα προβλήματα που αναδείκνυαν οι ατομικές αναφορές προέβη και σε σειρά γενικών παρεμβάσεων για τη στήριξη ομάδων πληθυσμού που επλήγησαν δυσανάλογα από τη λήψη των έκτακτων μέτρων.

Στο πρώτο μέρος του παρόντος κεφαλαίου παρουσιάζονται οι κεντρικές αυτές παρεμβάσεις υπό την οπτική της ίσης μεταχείρισης και ακολουθούν, με παράθεση σε πίνακα, ενδεικτικά παραδείγματα παρεμβάσεων σε ατομικές περιπτώσεις, στο πλαίσιο των μέτρων διευκόλυνσης εργαζομένων για την πρόληψη και τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, καθώς και άλλων περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν.

Κεντρική παρέμβαση με την έναρξη του πρώτου κύματος

Στις 27 Μαρτίου 2020 ο Συνήγορος απέστειλε στους αρμόδιους υπουργούς έγγραφο με θέμα «Μέτρα πρόληψης της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 και ευάλωτες

ομάδες πληθυσμού». Σε αυτό επισήμανε την επιτακτική ανάγκη μέριμνας για την υγεία και ασφάλεια των εργαζόμενων που τυγχάνουν ειδικής προστασίας έναντι των διακρίσεων, των ηλικιωμένων και χρονίως πασχόντων, καθώς και εκείνων που τελούν υπό καθεστώς στέρξης ή περιορισμού της ελευθερίας τους, υπό συνθήκες διαβίωσης κατά τις οποίες δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις υγιεινής και ασφάλειας (διαβίωση σε καταυλισμούς προσφύγων και Ρομά) και υπό απειλή άσκησης ενδοοικογενειακής βίας¹⁹. Συγκεκριμένα:

- **Για όλους τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα** τονίστηκε η υποχρέωση διασφάλισης των προϋποθέσεων εκείνων που δεν θα επιτρέψουν καταχρηστικές απολύσεις ή καταχρηστικές μειώσεις μισθών, ιδίως για εκείνους που τυγχάνουν ειδικής προστασίας (έγκυες εργαζόμενες ή εργαζόμενες που τελούν σε καθεστώς προστασίας λόγω μητρότητας, άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένους). Για τον λόγο αυτό ζητήθηκε η πρόβλεψη αυστηρών κυρώσεων και η ενίσχυση των υφιστάμενων μηχανισμών ελέγχου και επιβολής τους.
- **Για τους εργαζόμενους του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες και τους φροντιστές αυτών** και δεν είναι δικαιούχοι της άδειας ειδικού σκοπού, καθώς δεν πληρούν τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις, ζητήθηκαν συγκεκριμένες προβλέψεις διευκόλυνσης, κατόπιν συνεκτίμησης της δυνατότητας παροχής εξ αποστάσεως εργασίας.
- **Για τις έγκυες εργαζόμενες και τις εργαζόμενες υπό καθεστώς προστασίας μητρότητας** τονίστηκε η ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων για την πρόληψη και προστασία τους στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.
- **Για τους ηλικιωμένους, τους χρονίως πάσχοντες, τα άτομα με αναπηρία και τους άστεγους**, ειδικά κατά τις περιόδους περιορισμού των μετακινήσεων και ιδίως για όσους δεν διαθέτουν υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον, υποδείχτηκε η άμεση ενεργοποίηση μηχανισμών υποστήριξης (εφοδιασμός τροφίμων, ιατροφαρμακευτική υποστήριξη, έγκαιρη μετακίνηση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης κ.λπ.), ιδίως σε επίπεδο δήμων.
- **Για τους Ρομά που διαβιούν σε καταυλισμούς** τονίστηκε η ανάγκη άμεσης ανάληψης πρωτοβουλιών από τους οικείους δήμους με τη συνδρομή της κεντρικής διοίκησης προκειμένου: α) να διασφαλιστούν οι αναγκαίες συνθήκες υγιεινής β) να ενημερωθούν οι διαβιούντες σε καταυλισμούς για τα μέτρα πρόληψης γ) να καταγραφούν όσοι δεν έχουν πρόσβαση σε επιδόματα ή άλλες παροχές, ώστε να διατεθούν τα απαραίτητα για τη διαβίωσή τους, καθώς

19. <https://www.synigoros.gr/resources/20200320-epistoli-stp.pdf>

και δ) να καταγραφούν τα ευπαθή άτομα εντός της κοινότητας (ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση). Παράλληλα, ο Συνήγορος απευθύνθηκε στοχευμένα στις δημοτικές αρχές όπου υπάρχουν καταυλισμοί, ζητώντας ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία του πληθυσμού από τον κίνδυνο διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

- **Για όλες τις υφιστάμενες δομές αιτούντων άσυλο/μεταναστών** προτάθηκε να υπάρξει τακτική απολύμανση, επάρκεια ειδών (νερού και σαπουνιού, ατομικών απολυμαντικών), κατάλληλη ενημέρωση για τα μέτρα ατομικής προφύλαξης σε όλες τις σχετικές γλώσσες, αλλά και πραγματική δυνατότητα τήρησης αποστάσεων τόσο μεταξύ των καταλυμάτων, όσο και μεταξύ των διαβιούντων σε αυτές, με κατάλληλη απομόνωση σε περίπτωση συμπτωμάτων του ιού. Τονίστηκε, επίσης, η ανάγκη ενίσχυσης των υγειονομικών περιφερειών -στις οποίες βρίσκονται αντίστοιχες δομές στα νησιά και στην ενδοχώρα- τόσο σε ιατρικό/νοσηλευτικό προσωπικό όσο και σε κλίνες ΜΕΘ. Τέλος, ζητήθηκε να λαμβάνονται μέτρα για την τήρηση των αναγκαίων αποστάσεων και των μέσων ατομικής προφύλαξης τόσο για τους μεταγόμενους όσο και για τους συνοδούς αστυνομικούς, κατά τις μεταφορές από τα νησιά με πλοία.
- **Για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας** υποδείχθηκε η ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης με τη δυνατότητα κωδικοποιημένης επικοινωνίας με αυτές, η διάχυση της ενημέρωσης και η υπενθύμιση των δυνατοτήτων που παρέχονται στα θύματα, με την αξιοποίηση και τακτική προβολή σχετικών κοινωνικών μηνυμάτων (βλ. παρακάτω).
- **Για τα άτομα σε καθεστώς στέρξης ή περιορισμού της ελευθερίας τους** προτάθηκε η αποσυμφόρηση όλων των χώρων στέρξης ή περιορισμού της ελευθερίας στο μέγιστο δυνατό, με την εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων κράτησης.

Παρεμβάσεις για διευκολύνσεις εργαζόμενων ευπαθών ομάδων και φροντιστών στο πλαίσιο ειδικών αδειών

Ο Συνήγορος εξέτασε σημαντικό αριθμό αναφορών σχετιζόμενων με τη χορήγηση ειδικών αδειών για την κάλυψη των έκτακτων αναγκών που προκλήθηκαν ήδη με την έναρξη του πρώτου κύματος της πανδημίας. Ενδεικτικά:

Εργαζόμενοι γονείς

Ο Συνήγορος διαμεσολάβησε για τη χορήγηση άδειας ειδικού σκοπού σε εργαζόμενους γονείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, σε περιπτώσεις που υπήρχε εσφαλμένη ερμηνεία ή νομοθετικά κενά.

Ενδεικτική τέτοια παρέμβαση είναι η διαμεσολάβηση, στην πρώτη φάση της πανδημίας, για τη χορήγηση άδειας ειδικού σκοπού σε εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα που είναι γονείς παιδιών ηλικίας μέχρι τεσσάρων ετών, που δεν ήταν εγγεγραμμένα σε βρεφονηπιακό σταθμό και δεν υπήρχε πρόβλεψη για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων φροντίδας τους από τους εργαζόμενους γονείς τους.

Προσωπικό μονάδων υγείας

Αντικείμενο παρέμβασης σε αρκετές περιπτώσεις αποτέλεσε, επίσης, η απόρριψη του αιτήματος χορήγησης άδειας σε προσωπικό μονάδων υγείας του δημόσιου τομέα που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου. **Ο Συνήγορος ζήτησε από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες την εξέταση όλων των αιτημάτων και την εξατομικευμένη κρίση με ειδική αιτιολόγηση** της τυχόν απόρριψης, προκειμένου παράλληλα με το κοινωνικό αγαθό της δημόσιας υγείας να προστατεύεται, με διαφανή και ελέγχσιμο από άποψη νομιμότητας τρόπο, και το ατομικό δικαίωμα της υγείας του προσωπικού. Σχετική πρόβλεψη υπήρξε τελικά στη συνέχεια με την έκδοση κανονιστικής πράξης.

Εκπαιδευτικοί

Εν όψει της σχεδιαζόμενης επαναλειτουργίας των σχολείων τον Μάιο του 2020, ο Συνήγορος δέχθηκε αναφορές από εκπαιδευτικούς με αντικείμενο το αίτημά τους να λάβουν ειδική άδεια ή να τους δοθεί η δυνατότητα να εργαστούν εξ αποστάσεως για τον λόγο ότι συνοικούν και φροντίζουν άτομα (τέκνα ή γονείς) που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. **Ο Συνήγορος πρότεινε στο Υπουργείο Παιδείας την αναλογική εφαρμογή ρύθμισης που προέβλεπε εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών για τέτοιου είδους περιπτώσεις.** Κατά τη ρύθμιση αυτή, παρέχόταν η ευχέρεια στο αρμόδιο όργανο διοίκησης να αξιολογεί εάν καθίσταται αντικειμενικά δυνατή η ένταξη τέτοιων περιπτώσεων εργαζομένων στην εξ αποστάσεως παροχή εργασίας, χωρίς υπέρμετρη επιβάρυνση των συναδέλφων τους που θα

κληθούν να παρίστανται στην υπηρεσία.

Με νέα εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, διευκρινίστηκε ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για περιπτώσεις υπαλλήλων στους οποίους δεν χορηγείται ειδική άδεια απουσίας, αλλά είτε οι ίδιοι είτε άτομα που συνοικούν μαζί τους θεωρούνται ευπαθείς ομάδες, ώστε να απασχολούνται σε υπηρεσίες υποστήριξης (back office) ή σε σταθμούς εργασίας που θα καθιστούν κατά το δυνατόν ασφαλή την αυτοπρόσωπη παρουσία τους στην υπηρεσία. Κατόπιν αυτού, ο Συνήγορος ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας να ληφθούν μέτρα για τους εκπαιδευτικούς που εμπίπτουν στην παραπάνω κατηγορία, τα οποία: α) να προσιδιάζουν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παροχής διδακτικού έργου στις σχολικές μονάδες β) να επηρεάζουν το έργο στον ελάχιστο δυνατό βαθμό και γ) να παρέχουν αντίστοιχη προστασία με αυτή που αναγνωρίζει το Υπουργείο Εσωτερικών στους λοιπούς εργαζομένους στον δημόσιο τομέα (υπόθεση 277125).

Εργαζόμενοι που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες

Κατόπιν αναφορών από υπαλλήλους υπηρεσιών του Δημοσίου στην πρώτη φάση της πανδημίας, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι, ενώ στις ομάδες υψηλού κινδύνου περιλαμβάνονται πρόσωπα ηλικίας άνω των 70 ετών ή οποιασδήποτε ηλικίας με υποκείμενα σοβαρά χρόνια νοσήματα (καρδιαγγειακά νοσήματα, σακχαρώδη διαβήτη, αναπνευστικά νοσήματα), καθώς και άτομα με ανοσοκαταστολή, αρχικά ως δικαιούχοι ειδικής άδειας ορίζονταν μόνο οι ασθενείς με καρκίνο, στο πλαίσιο των μέτρων διευκόλυνσης ευπαθών ομάδων και σύμφωνα με σχετική ερμηνευτική εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών. **Το κενό αυτό στην προστασία των ευπαθών ομάδων επισημάνθηκε έγκαιρα σε σχετική παρέμβαση της Αρχής.** Στη συνέχεια, με κοινή υπουργική απόφαση (ΚΥΑ), επεκτάθηκε η ανωτέρω διευκόλυνση και στις προαναφερθείσες ομάδες υψηλού κινδύνου (καρδιοπαθείς, πνευμονοπαθείς, άτομα με αρρυθμιστο σακχαρώδη διαβήτη, καρκινοπαθείς κ.ά.).

Διευκολύνσεις σε εργαζόμενους φροντιστές ατόμων με αναπηρία ή σοβαρές παθήσεις

Παρά, όμως, τις ανωτέρω εξελίξεις και την επέκταση της δυνατότητας χορήγησης της ειδικής άδειας και σε υπαλλήλους που πάσχουν από τα παραπάνω σοβαρά χρόνια νοσήματα, ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι δεν έχουν θεσπιστεί μέτρα υπηρεσιακής διευκόλυνσης για κατηγορίες υπαλλήλων, που λόγω του ιατρικού τους ιστορικού ανήκουν σε άλλες ευπαθείς ομάδες και πάσχουν από πάθηση μη ρητά ή με ασάφεια προβλεπόμενη στην παραπάνω ΚΥΑ.

Επισήμανε, επίσης, την επιτακτική ανάγκη μέριμνας για την υγεία και ασφάλεια εργαζομένων, που χρειάζεται να φροντίσουν κατ' οίκον άτομα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος, που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν ή ανήκουν σε ομάδες αυξημένου κινδύνου.

Ειδικά για την τελευταία κατηγορία, δηλαδή των φροντιστών ατόμων ευπαθών ομάδων, ο Συνήγορος εκτίμησε ότι μέτρα και διευκολύνσεις θα πρέπει να προβλέπονται και για τους εργαζόμενους: α) που συνοικούν με πάσχοντες από ασθένειες που συνιστούν αυξημένο κίνδυνο και β) που είναι γονείς ή έχουν την αποκλειστική φροντίδα μη αυτοεξυπηρετούμενων ατόμων με αναπηρία. Την ως άνω παρέμβασή του ο Συνήγορος την κοινοποίησε και στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας, προκειμένου να ληφθεί μέριμνα για ανάλογη ρύθμιση στον ιδιωτικό τομέα.

Άδεια ειδικού σκοπού λόγω αναπηρίας του μη εργαζόμενου γονέα

Η άδεια ειδικού σκοπού αποτελεί μέτρο για τη διευκόλυνση των οικογενειών των εργαζομένων υπαλλήλων, ώστε να παραμείνει ο ένας τουλάχιστον γονέας στο σπίτι και να αναλάβει την αναγκαία φροντίδα των τέκνων. **Στις περιπτώσεις που ο/η σύζυγος που δεν εργάζεται έχει αναπηρία, η άδεια ειδικού σκοπού για γονείς ανήλικων τέκνων που φοιτούν μέχρι και τη Γ΄ Γυμνασίου χορηγείται στον/στην εργαζόμενο/η, εφόσον ο/η σύζυγος με αναπηρία λαμβάνει το επίδομα του ΟΠΕΚΑ.** Η προϋπόθεση επιδότησης από τον ΟΠΕΚΑ του γονέα με αναπηρία, που δεν εργάζεται, αποστερούσε τη δυνατότητα σε γονείς υπαλλήλους, που ο/η σύζυγός τους είναι άτομο με αναπηρία, να κάνουν χρήση του μέτρου για τον σκοπό για τον οποίο προβλέφθηκε.

Ο Συνήγορος στην παρέμβασή του προς τις αρμόδιες Διευθύνσεις των Υπουργείων Εσωτερικών και Εργασίας, επισήμανε ότι μολονότι, πράγματι, η πιστοποίηση της αναπηρίας αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος του ΟΠΕΚΑ, η μη συνδρομή της ιδιότητας του δικαιούχου του επιδόματος δεν σημαίνει αυτοδικαίως ότι αποκλείεται η συνδρομή αναπηρίας στον γονέα που δεν εργάζεται.

Υπογράμμισε, επίσης, ότι αντίστοιχος περιορισμός είχε τεθεί και για τη χορήγηση της άδειας ειδικού σκοπού στους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα και για τον λόγο αυτό παρενέβη εγγράφως στις αρμόδιες Διευθύνσεις τόσο του Υπουργείου Εσωτερικών, όσο και του Υπουργείου Εργασίας. Με επόμενη ΠΝΠ η προϋπόθεση της επιδότησης από τον ΟΠΕΚΑ απαλείφθηκε για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα. Στη συνέχεια, με εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών ρυθμίστηκε το ζήτημα και για τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες εξυπηρέτησης παροχών μητρότητας

 Η δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες, όπως ο ΕΦΚΑ και ο ΟΓΑ, για υποβολή αιτημάτων, όπως η χορήγηση επιδόματος κύησης και λοχείας, και η καθυστέρηση διεκπεραίωσής τους, λόγω της περιορισμένης λειτουργίας των υπηρεσιών κατά την περίοδο της πανδημίας, αποτέλεσαν, επίσης, αντικείμενο σημαντικού αριθμού αναφορών.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, δεν υπήρχε καν δυνατότητα υποβολής αιτήματος ηλεκτρονικά, με αποτέλεσμα την υπερβολική καθυστέρηση στην υποβολή του αιτήματος και συνακόλουθα στη διεκπεραίωσή του, ιδίως όταν η παροχή (π.χ. χορήγηση επιδομάτων μητρότητας από τον ΕΦΚΑ) συνδεόταν και με άλλες συναφείς παροχές, όπως συμπληρωματικές παροχές μητρότητας από τον ΟΑΕΔ.

Σύμφωνα με τις υποβληθείσες αναφορές, ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετώπισαν:

1. Οι ασφαλισμένες στο ταμείο ξενοδοχοϋπαλλήλων για υποβολή αιτήματος παροχής επιδομάτων μητρότητας, καθώς δεν υπήρχε ηλεκτρονικό σύστημα καταχώρησης και τα αιτήματά τους έπρεπε να υποβληθούν αυτοπροσώπως.
2. Οι ασφαλισμένες στον ΟΓΑ πριν την 01.01.2017, καθώς δεν φαίνονται καταχωρισμένες στο σύστημα του ΕΦΚΑ, που δημιουργήθηκε μετά τη συγχώνευση των φορέων.

Πρόσθετο πρόβλημα αυτής της δυσλειτουργίας ήταν η μη δυνατότητα πρόσβασης σε πρόσθετες παροχές που είχαν ως προϋπόθεση την προηγούμενη παροχή μητρότητας (π.χ. η ειδική παροχή μητρότητας από τον ΟΑΕΔ χορηγείται όταν υπάρχει η βεβαίωση ότι έχει χορηγηθεί το επίδομα κύησης-λοχείας από τον ΕΦΚΑ). Σε αυτές τις περιπτώσεις υπήρξε άτυπη παράκαμψη των προθεσμιών λόγω της αναγνώρισης του προβλήματος.

Συναφές με τα παραπάνω είναι και το ζήτημα της αδυναμίας πρόσβασης -ή υπέμετρης καθυστέρησης εξέτασης αιτημάτων- από τις υγειονομικές επιτροπές (ΑΥΕ) για τη χορήγηση αναρρωτικών αδειών λόγω προβλημάτων κατά την κύηση.

Γενικά, η παθολογία του συστήματος εξέτασης-διεκπεραίωσης τέτοιου είδους υποθέσεων επιδεινώθηκε σοβαρά με την αιφνίδια απαίτηση υποβολής αιτημάτων ηλεκτρονικά ή μόνο κατόπιν ραντεβού σε υπηρεσίες που δεν είχαν ηλεκτρονική καταχώριση ή το απαιτούμενο προσωπικό να διεκπεραιώσει τον όγκο των αιτημάτων.

Μετακίνηση ατόμων με αναπηρία

Οι συνθήκες πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στα μέσα μαζικής μεταφοράς αποτέλεσαν, επίσης, αντικείμενο αρκετών αναφορών. Πολίτες με κινητική αναπηρία ή κινητική δυσχέρεια απευθύνθηκαν στον Συνήγορο, ζητώντας τη διαμεσολάβησή του για να τους επιτραπεί η είσοδος από την μπροστινή θύρα των λεωφορείων και τρόλεϊ. Λόγω των έκτακτων συνθηκών της πανδημίας του COVID-19, ο ΟΑΣΑ/ΟΣΥ είχε ανακοινώσει ότι η επιβίβαση του κοινού στις αστικές συγκοινωνίες θα γίνεται μόνο από τις πίσω θύρες των οχημάτων, για λόγους προστασίας του κοινού και των οδηγών. Ο Συνήγορος εξήγησε τους λόγους για τους οποίους δεν είναι πάντα εφικτή (ιδίως στις περιπτώσεις που δεν είναι ορατή η αναπηρία) η πρόσβαση των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα από τις ειδικές θύρες πρόσβασης ατόμων με αναπηρία και αντιπρότεινε την κατ' εξαίρεση επιτρεπόμενη επιβίβαση των επιβατών με δυσχέρεια κίνησης από την μπροστινή είσοδο και την τοποθέτηση προστατευτικών πινάκων (πλέξιγκλας) για την προστασία των οδηγών, χωρίς ωστόσο να έχει επέλθει θετική ανταπόκριση μέχρι στιγμής (υποθέσεις 279636, 282933).

COVID-19 και ενδοοικογενειακή βία

Μεταξύ των συνεπειών της πανδημίας του COVID-19, την Αρχή απασχόλησε ιδιαίτερα η διαφαινόμενη όξυνση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας ή/και έμφυλης βίας κατά το διάστημα εφαρμογής των μέτρων περιορισμού και ο αυξημένος κίνδυνος στον οποίο βρίσκονται εκτεθειμένα τα θύματα, λόγω της απαγόρευσης κυκλοφορίας και του χρόνου παραμονής τους σε κατ' οίκον περιορισμό.

Αναφορικά με την ενδοοικογενειακή βία φαίνεται ότι εκτός από τις συζύγους ή συντρόφους πλήττονται, επίσης, και άτομα τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία και άλλες ομάδες, που χρήζουν προστασίας (π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, ΛΟΑΤΚΙ+).

Ο Συνήγορος, με την από 27.03.2020 γενική παρέμβασή του προς τους αρμόδιους υπουργούς, αναφέρθηκε και στην ανάγκη λήψης μέτρων κατά της ενδοοικογενειακής βίας. Συγκεκριμένα, επισήμανε ότι:

 «Οι συνθήκες κρίσης σε συνδυασμό με το μέτρο της συνιστώμενης απομόνωσης στο σπίτι έχει διαπιστωθεί ότι αυξάνει σημαντικά τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, καθώς καλούνται να συνυπάρξουν στο σπίτι για μεγάλο χρονικό διάστημα μέλη της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένου και του μέλους που ασκεί βίαιη συμπεριφορά ή την κακοποίηση. Η Γενική Γραμματεία Οικογενειακών Υποθέσεων και Ισότητας των Φύλων λειτουργεί 7 ημέρες την εβδομάδα για όλο το 24ωρο την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900. Θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο, προσθέτως, να παρασχεθεί η δυνατότητα κωδικοποιημένης επικοινωνίας με τις υπηρεσίες υποστήριξης, καθώς είναι αμφίβολο αν το κακοποιημένο θύμα θα μπορέσει, ιδίως υπό τις παρούσες συνθήκες, να κάνει χρήση της τηλεφωνικής υπηρεσίας υποστήριξης».

Σε συνέχεια και της αρχικής του παρέμβασης, ο Συνήγορος απέστειλε και νεώτερο έγγραφο προς τη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και το Τμήμα Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας του Αρχηγείου της ΕΛΑΣ, επισημαίνοντας τα παραπάνω και ζητώντας ενημέρωση για τα καταγεγραμμένα περιστατικά, τον τρόπο διαχείρισης καταγγελιών και τυχόν ειδικά μέτρα και προβλέψεις για την προστασία και υποστήριξη των θυμάτων. **Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας κατά την περίοδο της πανδημίας, η Αρχή έθεσε ερωτήματα σχετικά με τον αριθμό, το ακριβές περιεχόμενο και την προέλευση των σχετικών καταγγελιών, τις διαδικασίες διερεύνησής τους, τις περαιτέρω ενέργειες των αρμοδίων φορέων και την τυχόν θέσπιση πρόσθετων ειδικών μέτρων προστασίας και υποστήριξης (νομική συνδρομή, προσωρινή φιλοξενία, ψυχολογική στήριξη) των θυμάτων αυτών.**

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΛΑΣ και η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΟΠΙΦ) ανέπτυξαν δράσεις για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας (βλ. καμπάνια «Μένουμε Σπίτι, Δεν Μένουμε Σιωπηλοί», καθώς και ενημερωτικές δράσεις της ΓΓΟΠΙΦ και πληροφορίες

για τα συμβουλευτικά κέντρα και την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 στην ιστοσελίδα <https://www.isotita.gr/emfyli-via/>). Τόσο η ΕΛΑΣ όσο και η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων ανταποκρίθηκαν στη χορήγηση των στοιχείων που ζητήθηκαν, από τα οποία προκύπτει η αύξηση των καταγγελλόμενων περιστατικών και τα μέτρα που αναλήφθηκαν.

COVID-19 και επιπτώσεις στον πληθυσμό Ρομά

Ειδικό αντικείμενο έρευνας αποτέλεσε για τον Συνήγορο η λήψη μέτρων για την προστασία του πληθυσμού Ρομά που διαβιεί σε καταυλισμούς. Ως συνέχεια στην κεντρική παρέμβαση της 27ης Μαρτίου, που προαναφέρθηκε, και στην οποία υπήρχε ειδική εστίαση και προτάσεις για την προστασία του πληθυσμού λόγω των ειδικών συνθηκών διαβίωσης, **ο Συνήγορος απευθύνθηκε στοχευμένα σε δημοτικές αρχές όπου υπάρχουν καταυλισμοί Ρομά, ζητώντας ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία του πληθυσμού από τον κίνδυνο διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, σύμφωνα με τις ειδικές προβλέψεις της νομοθεσίας.** Τα αποτελέσματα των στοιχείων που συλλέχθηκαν θα αποτελέσουν αντικείμενο νέας παρέμβασης της Αρχής, στην οποία θα περιλαμβάνεται και η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του μέτρου της τηλεκπαίδευσης σε μαθητές Ρομά που διαβιούν σε καταυλισμούς.

Περιορισμός κυκλοφορίας και μετακίνηση για σοβαρούς λόγους

Σημαντικός αριθμός αναφορών υποβλήθηκε για προβλήματα που αντιμετώπισαν πολίτες εξαιτίας των περιορισμών κυκλοφορίας, καθώς και για την έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης (π.χ. για τα απαραίτητα έγγραφα που έπρεπε να έχουν στη διάθεσή τους) για την κατ' εξαίρεση μετακίνηση εκτός του τόπου κατοικίας τους, σε περίπτωση συνδρομής ειδικών λόγων (π.χ. παροχή φροντίδας σε ηλικιωμένα άτομα, άτομα με αναπηρία ή χρόνια νοσήματα, μετακίνηση για ιατρικούς λόγους, μετακίνηση στον τόπο διαμονής της οικογένειας, αγρότες ειδικού σκοπού).

Ο Συνήγορος επισήμανε στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ότι είναι αναγκαίο να υπάρχει σαφήνεια αναφορικά με την επιβολή

των περιοριστικών μέτρων αλλά και όσον αφορά την επιβολή κυρώσεων, καθώς και επαρκής ενημέρωση των άμεσα ενδιαφερόμενων. Παράλληλα, κάθε ειδική περίπτωση για την οποία απαιτείται κατ' εξαίρεση μετακίνηση θα πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα τήρησης της αρχής της αναλογικότητας.

Ενδεικτικές παρεμβάσεις του Συνηγόρου σε ατομικές υποθέσεις, στο πλαίσιο μέτρων που σχετίζονται με τον COVID-19		
COVID-19	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη μητέρα ΙΔΟΧ έλαβε άδεια ειδικού σκοπού, λόγω COVID-19. Παρέλαβε, όμως, εξώδικο από την εργοδοτική πλευρά, με το οποίο καταγγέλλθηκε η σύμβαση εργασίας της, με την αιτιολογία ότι η εργαζόμενη υπερέβη τη χρήση των ημερών κανονικής άδειας που δικαιούταν. Κατόπιν συντονισμένης παρέμβασης του ΣΕΠΕ και του Συνηγόρου, η εργοδοτική πλευρά ανακάλεσε την καταγγελία της σύμβασης και η αναφερόμενη ξεκίνησε να εργάζεται από το σπίτι (υπόθεση 277482).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Υπάλληλος του ΕΛΓΑ, μητέρα τέκνου που δεν ήταν εγγεγραμμένο σε βρεφονηπιακό σταθμό και αποκλειστική φροντίστρια της μητέρας της που είχε αναπηρία 80%, προσέφυγε στον Συνήγορο γιατί απορρίφθηκε προφορικά το αίτημά της για χορήγηση άδειας ειδικού σκοπού. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα πληρούσε τις προϋποθέσεις λήψης της άδειας και της υπέδειξε να υποβάλει έγγραφη αίτηση. Σύντομα η υπάλληλος ενημέρωσε ότι το αίτημά της έγινε δεκτό (υπόθεση 276007).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Υπάλληλος καταστήματος κράτησης, πατέρας ανήλικου τέκνου με σύζυγο εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα, αιτήθηκε άδεια ειδικού σκοπού, αλλά το αίτημα απορρίφθηκε με αιτιολογία τις αυξημένες υπηρεσιακές ανάγκες. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στον Διευθυντή του καταστήματος κράτησης, επισήμανε την αναγκαία στάθμιση των υπηρεσιακών αναγκών, υποστήριξε, όμως, ότι πρέπει να εξαντλείται κάθε περιθώριο για την παροχή διευκολύνσεων στους εργαζόμενους, υπό το πρίσμα εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των αυξημένων οικογενειακών υποχρεώσεων των εργαζομένων στην παρούσα έκτακτη συγκυρία. Το αίτημα του υπαλλήλου επανεξετάστηκε και τελικά ικανοποιήθηκε (υπόθεση 276648).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Δημοτική υπάλληλος, πάσχουσα από σακχαρώδη διαβήτη τύπου II, πληροφορήθηκε ότι η υποβληθείσα αίτησή της για ειδική άδεια κατά το χρονικό διάστημα ισχύος έκτακτων μέτρων αποφυγής διασποράς του COVID-19 επρόκειτο να απορριφθεί, επειδή στις γνωματεύσεις που είχε καταθέσει δεν αναφερόταν ότι έπασχε από αρρύθμιστο διαβήτη, όπως απαιτούσε η σχετική υπουργική απόφαση. Κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου, τον Μάιο 2020 δημοσιεύτηκε νέα ΚΥΑ, με την οποία καθορίστηκαν εκ νέου οι ομάδες αυξημένου κινδύνου για σοβαρή λοίμωξη COVID-19 και αποσφηνίστηκε και η έννοια του αρρύθμιστου διαβήτη (υπόθεση 276626).

COVID-19	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη σε ΑΕ του Δημοσίου υπέβαλε αίτημα, τον Μάρτιο του 2020, για να λάβει ειδική άδεια βάσει ιατρικής βεβαίωσης ότι έπασχε από αρρύθμιστο σακχαρώδη διαβήτη. Η αίτησή της εξετάστηκε τον Ιούνιο και απορρίφθηκε, γιατί κρίθηκε ότι δεν πληρούσε τα κριτήρια που είχαν τεθεί εντωμεταξύ με τη δεύτερη ΚΥΑ του Μαΐου. Ακολούθησαν αποφάσεις της επιχείρησης για συμψηφισμό του διαστήματος απουσίας της με κανονική άδεια και περικοπή μισθού για το υπόλοιπο διάστημα. Ο Συνήγορος πρότεινε να εξεταστεί το κατά πόσον, με βάση τα στοιχεία που καλόπιστα υπέβαλε η υπάλληλος όταν ξεκίνησε να απουσιάζει με άδεια ειδικού σκοπού, δικαιολογούταν η υπαγωγή της στα άτομα με αρρύθμιστο σακχαρώδη διαβήτη της πρώτης ΚΥΑ, χωρίς να ληφθούν υπόψη όσα καθορίστηκαν στην επόμενη ΚΥΑ (υπόθεση 283555).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Υπάλληλος υπηρεσίας ΟΤΑ που τελούσε υπό ανοσοκαταστολή λόγω αυτοάνοσου νοσήματος υπέβαλε αίτημα χορήγησης ειδικής άδειας, το οποίο απορρίφθηκε. Με παρέμβασή του προς το Υπουργείο Εσωτερικών, ο Συνήγορος, μεταξύ άλλων, επισήμανε ότι τα άτομα με ανοσοκαταστολή διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο για σοβαρή λοίμωξη COVID-19 και πρότεινε την εξέταση της δυνατότητας ειδικής πρόβλεψης (π.χ. εξ αποστάσεως εργασίας ή επέκτασης της άδειας σε αυτή την κατηγορία κ.ά.). Τελικά, με ΚΥΑ τον Μάιο 2020 προβλέφθηκε η δυνατότητα απουσίας με ειδική άδεια των υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών με σοβαρή ανοσοκαταστολή (υπόθεση 276015).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη μητέρα τριών ανήλικων παιδιών, της οποίας ο σύζυγος έχει πιστοποιημένη αναπηρία 80% και δεν εργάζεται, ζήτησε άδεια ειδικού σκοπού που χορηγείται σε γονείς ανήλικων που φοιτούν μέχρι και τη Γ΄ Γυμνασίου. Το αίτημα απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι ο σύζυγός της δεν ήταν δικαιούχος του επιδόματος ΟΠΕΚΑ. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η μη συνδρομή της ιδιότητας του δικαιούχου του συγκεκριμένου επιδόματος δεν αποκλείει τη συνδρομή αναπηρίας στο πρόσωπο του γονέα που δεν εργάζεται. Τελικά, η προϋπόθεση της επιδότησης από τον ΟΠΕΚΑ απαλείφθηκε για τους εργαζόμενους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα (υπόθεση 276368).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενη επί έξι έτη σε επιχείρηση ως υπάλληλος γραφείου με πλήρη απασχόληση απολύθηκε, μόλις επέστρεψε στην εργασία της, έχοντας κάνει χρήση άδειας ειδικού σκοπού για το ανάπηρο τέκνο της. Κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στα γραφεία του ΣΕΠΕ, η πλευρά της εργοδότης επιχείρησης δήλωσε ότι αιτία της απόλυσης ήταν η κατάργηση της θέσης εργασίας. Ο Συνήγορος έθεσε στην επιχείρηση

COVID-19	ΕΡΓΑΣΙΑ	ερωτήματα σχετικά με τη λήψη της απόφασης για την καταγγελία της σύμβασης εργασίας και την τυχόν εξέταση από μέρους της εταιρείας εναλλακτικών λύσεων, λαμβανομένης υπόψη της οικογενειακής κατάστασης της εργαζόμενης, αλλά και του θεσμικού πλαισίου για την απαγόρευση διακρίσεων λόγω της σχέσης της με άτομο με αναπηρία. Αναμένεται η ανταπόκριση της εταιρείας (υπόθεση 283626).
	ΕΡΓΑΣΙΑ	Εργαζόμενοι σε υπηρεσίες υγείας ως ιατρικό, νοσηλευτικό ή διοικητικό προσωπικό διαμαρτυρήθηκαν για το γεγονός ότι, αν και ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, αιτήματά τους για χορήγηση ειδικής άδειας είτε δεν είχαν εξεταστεί είτε είχαν απορριφθεί. Ο Συνήγορος υπέδειξε στους ενδιαφερόμενους την υποβολή έγγραφου αιτήματος στην εκάστοτε υπηρεσία ή νοσηλευτικό ίδρυμα και την απαίτηση ειδικής αιτιολόγησης σε περίπτωση απόρριψης. Παράλληλα, με παρέμβασή του στο Υπουργείο Υγείας ζήτησε να διατυπώνεται εξατομικευμένη κρίση με ειδική αιτιολογία για κάθε αίτημα και να συνεκτιμάται κατά την εξέταση των αιτημάτων τόσο ο κίνδυνος για το προσωπικό, όσο και η εύρυθμη λειτουργία των νοσηλευτικών ιδρυμάτων και η διασφάλιση της δημόσιας υγείας (υπόθεση 276562).
	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	Τον Σεπτέμβριο 2020 αθλούμενη διαμαρτυρήθηκε για την απαγόρευση χρήσης εγκαταστάσεων δημοτικού γυμναστηρίου σε άτομα άνω των 65 ετών. Ο Συνήγορος, διαπίστωσε ότι δεν υφίσταται περιορισμός για την άθληση ατόμων που υπερβαίνουν την ηλικία των 65 ετών, παρά μόνον συστάσεις προς αποφυγή άθλησης σε κλειστούς χώρους εάν το άτομο ανήκει σε ομάδα υψηλού κινδύνου. Εξέφρασε την άποψη ότι, εφόσον τηρούνται οι όροι και οι περιορισμοί που τίθενται για τη λειτουργία κλειστών γυμναστηρίων, άτομα άνω των 65 ετών θα μπορούσαν να αθλούνται σε κλειστές εγκαταστάσεις, ιδίως μάλιστα αν δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους και κάποια άλλη συνθήκη που τους εντάσσει στις ομάδες αυξημένου κινδύνου. Η χρήση του κλειστού γυμναστηρίου επιτράπηκε τελικά στην αναφερόμενη, αλλά στη συνέχεια όλα τα γυμναστήρια τέθηκαν και πάλι σε υποχρεωτική αναστολή λειτουργίας (υπόθεση 285420).
	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	Άτομα με κινητική αναπηρία, διαμαρτυρήθηκαν για τη σαφή επιδείνωση της δυνατότητας μετακίνησής τους, λόγω της απαγόρευσης που επιβλήθηκε για την επιβίβαση σε λεωφορεία και τρόλεϊ από την μπροστινή είσοδο. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στον ΟΑΣΑ ζητώντας την κατ' εξαίρεση επιτρεπόμενη επιβίβαση για τις περιπτώσεις επιβατών με κινητική δυσκολία (υπόθεση 229726).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι προτάσεις νομοθετικής ή οργανωτικής φύσης που υποβλήθηκαν από τον Συνήγορο στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης το έτος 2020, αλλά και παλαιότερες προτάσεις του που έγιναν αποδεκτές εντός του 2020²⁰.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	
Για τους εκπαιδευτικούς που έχουν τέκνο άνω των 2 ετών κατά τον διορισμό τους	Ο Συνήγορος πρότείνει την ανάκληση εγκυκλίου του υπουργείου, σύμφωνα με την οποία δεν δικαιούνται άδεια ανατροφής οι εκπαιδευτικοί που, κατά την ημερομηνία του διορισμού τους, έχουν τέκνο άνω των 2 ετών (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σελ. 48-49).
Για τις επισκέψεις σχολείων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	Ο Συνήγορος πρότείνει ρύθμιση ως προς τις επισκέψεις των ελληνικών σχολείων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, που θα ορίζει απλή διαδικασία καταγραφής των συμμετεχόντων και απαλλαγή (συνολικά) από το αντίτιμο εισόδου, ώστε να αποτρέπεται η διακριτική μεταχείριση μελών της μαθητικής κοινότητας. Παράλληλα, πρότείνει να εξεταστεί η δυνατότητα διεύρυνσης του δικαιώματος δωρεάν εισόδου και στα αλλοδαπά παιδιά που επισκέπτονται τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία ιδιωτικά, εφόσον προκύπτει η νόμιμη διαμονή τους στη χώρα.
Για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις	Ο Συνήγορος πρότείνει η διαδικασία συμπλήρωσης του μηχανογραφικού δελτίου για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις χωρίς εξετάσεις, σε ποσοστό 5% επιπλέον των θέσεων εισακτέων, να ξεκινά ταυτόχρονα με τη διαδικασία των υποψηφίων που εισάγονται με εξετάσεις. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα υπάρχει ικανός χρόνος για την εκτέλεση όλων των απαιτούμενων ενεργειών, ώστε να αντιμετωπισθεί η συστηματική καθυστέρηση της έναρξης φοίτησης των νεοεισαχθέντων σπουδαστών της κατηγορίας αυτής (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σελ. 66-67).

20. Οι προτάσεις παρουσιάζονται ανά υπουργείο, κατά την ισχύουσα σειρά τάξης των υπουργείων.

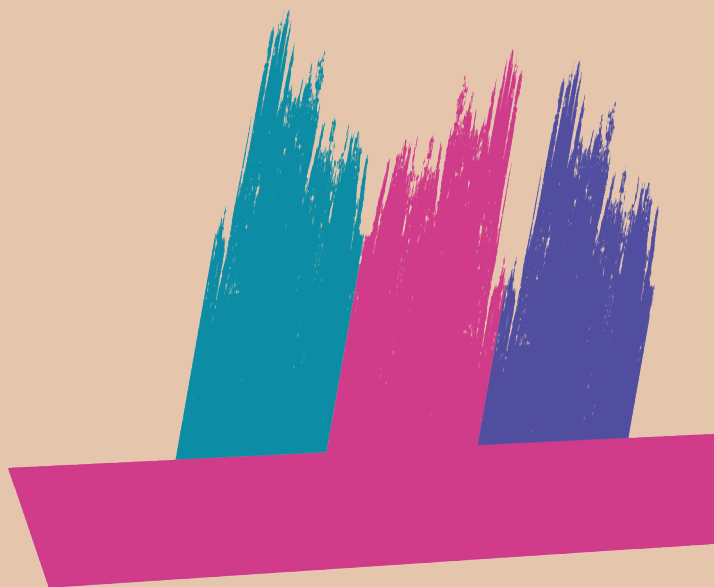
Για την τοποθέτηση των μονογονέων εκπαιδευτικών	Ο Συνήγορος πρότεινε την εξέταση του ενδεχομένου ειδικής μοριοδότησης και της κατηγορίας των μονογονέων, κατά την τοποθέτηση αναπληρωτών εκπαιδευτικών στη Γενική Εκπαίδευση ή στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν προβλέπεται ειδική μοριοδότηση για τους μονογονείς κατά τη διαδικασία κατάταξής τους στους πίνακες. Για το θέμα αυτό ο Συνήγορος είχε υποβάλει σχετική πρόταση το 2019, αλλά δεν έλαβε ανταπόκριση (βλ. 1^η Μεταχείριση, Ειδική Έκθεση 2019, σελ. 113-114).
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	
Για την εξισορρόπηση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων	Ο Συνήγορος πρότεινε: α) τη θεσμοθέτηση 6μηνης γονικής άδειας ανατροφής τέκνου για τους απασχολούμενους με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου που δεν δικαιούνται την 9μηνη γονική άδεια ανατροφής τέκνου, σύμφωνα με τον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα και β) την επέκταση της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας σε ειδικές κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι απασχολούμενες στον ευρύτερο δημόσιο τομέα με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ώστε να δικαιούνται σωρευτικής άδειας μητρότητας (6μηνη ειδική παροχή προστασίας μητρότητας επιδοτούμενη από τον ΟΑΕΔ) μετά από την άδεια λοχείας.
Για τις εργαζόμενες που υποβάλλονται σε μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής	Ο Συνήγορος πρότεινε: α) την επέκταση της επτάμερης άδειας που προβλέπεται στον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα (άρθρο 50 Ν. 3528/2007, όπως ισχύει) και στις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα, στις οποίες εφαρμόζονται μέθοδοι υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και β) τη χορήγηση διευκολύνσεων (π.χ. ολιγώρες άδειες) στις εργαζόμενες αυτές, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ιδιαιτέρως αυξημένες ανάγκες ενός προγράμματος εξωσωματικής γονιμοποίησης (συχνές αιματολογικές εξετάσεις και ιατρικοί έλεγχοι).
Για τη μη χορήγηση, από τον ΟΑΕΔ, ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας σε θετές μητέρες	Ο Συνήγορος επισήμανε ότι είναι αναγκαία η τροποποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου προκειμένου να υπάρξει ρητή πρόβλεψη για τη χορήγηση της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας και στις θετές μητέρες, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες και των παιδιών από υιοθεσία κατά την πρώτη βρεφική ηλικία.
Για τον αριθμό ενσήμων που απαιτείται για τη χορήγηση επιδόματος μητρότητας (κυοφορίας-λοχείας)	Ο Συνήγορος πρότεινε να εξεταστεί το ενδεχόμενο μείωσης του απαιτούμενου αριθμού ενσήμων (200) για τη χορήγηση επιδόματος μητρότητας (κυοφορίας-λοχείας) σε εγκυμονούσες εργαζόμενες σε κλάδους εποχικής δραστηριότητας, λόγω των έκτακτων και ιδιαίτερων συνθηκών που δημιουργήθηκαν εντός του 2020 στην αγορά εργασίας εξαιτίας της πανδημίας.

Για την μη απόδοση, από τον ΕΦΚΑ, ΑΜΚΑ σε ενήλικες πολίτες τρίτης χώρας, που διαμένουν στην Ελλάδα με νόμιμο τίτλο διαμονής, επειδή δεν αποδεικνύουν εργασία	Ο Συνήγορος έθεσε ζήτημα ορθής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας στην χορήγηση ΑΜΚΑ σε πολίτες τρίτης χώρας, οι οποίοι διαθέτουν νόμιμο τίτλο διαμονής, και ζήτησε από το υπουργείο ενημέρωση, αναφορικά με τις ενέργειές του για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
Υπουργείο Υγείας	
Για την υποβολή καταγγελίας για σεξουαλική παρενόχληση σε ιατρικό σύλλογο	Ο Συνήγορος εισηγήθηκε στον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών την κατάργηση του προβλεπόμενου παραβόλου των 50 ευρώ, κατά τη διερεύνηση πειθαρχικών παραπτωμάτων μελών του, όταν υποβάλλονται καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση εις βάρος ασθενών. Ο ιατρικός σύλλογος συμφώνησε και διαβίβασε θετική εισήγηση στον Υπουργό Υγείας, προτείνοντας την κατάργηση του παραβόλου. Αναμένεται η ανταπόκριση του υπουργείου.
Υπουργείο Δικαιοσύνης	
Για το όριο ηλικίας υποψηφίων για εισαγωγή στην Εθνική Σχολή Δικαστών	Ο Συνήγορος πρότεινε είτε την περαιτέρω αύξηση του ανώτατου ορίου ηλικίας των 45 ετών, που προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία για τη συμμετοχή υποψηφίων στους εισαγωγικούς διαγωνισμούς της ΕΣΔΙ, είτε την πλήρη κατάργησή του (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σελ. 70-72).
Υπουργείο Εσωτερικών	
Για το ανώτατο όριο ηλικίας των 65 ετών, που τίθεται για τη συμμετοχή υποψηφίων σε θέσεις που καλύπτουν εποχιακές, περιοδικές ή κατεπείγουσες ανάγκες	Ο Συνήγορος πρότεινε την επανεξέταση και αναθεώρηση του ανώτατου ορίου ηλικίας των 65 ετών, που τίθεται ως όρος συμμετοχής υποψηφίων σε διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού για την κάλυψη εποχιακών, περιοδικών ή κατεπείγουσων αναγκών (άρ. 21 του Ν. 2190/1994), ιδίως για τους υποψηφίους που τους απομένουν ελάχιστα έτη για τη θεμελίωση δικαιώματος συνταξιοδότησης.
Για τη συμμετοχή σε προκηρύξεις υποψηφίων που έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση	Ο Συνήγορος πρότεινε την αποστολή διευκρινιστικής εγκυκλίου προς όλους τους φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ώστε να μην εισάγεται σε προκηρύξεις ως όρος συμμετοχής των υποψηφίων, που έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση, η προϋπόθεση παρέλευσης τουλάχιστον ενός έτους από την ημερομηνία απόκτησής της.
Για τις γυναίκες που υποβάλλονται σε μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής	Ο Συνήγορος πρότεινε τη χορήγηση διευκολύνσεων (π.χ. ολιγώρες άδειες) στις εργαζόμενες του δημόσιου τομέα, που υποβάλλονται σε μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, προκειμένου να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ιδιαίτερες αυξημένες ανάγκες ενός προγράμματος εξωσωματικής γονιμοποίησης (συνχές αιματολογικές εξετάσεις και ιατρικοί έλεγχοι).

Αποδοχή προτάσεων προηγούμενων ετών

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	
Για την απουσία πρόβλεψης άδειας ασθένειας ανήλικου τέκνου σε αστυνομικούς υπαλλήλους	Ο Συνήγορος είχε ζητήσει τον Οκτώβριο του 2019 πληροφόρηση για τις ενέργειες ή την πρόθεση του υπουργείου για επέκταση του δικαιώματος χορήγησης άδειας ασθένειας ανήλικου τέκνου στο αστυνομικό προσωπικό. Τον Νοέμβριο του 2020 το άρθρο 10Α («Διευκολύνσεις γονέων αστυνομικών») του ΠΔ 27/1986 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παράγρ. 2 του ΠΔ 93/2020, και η άδεια ασθένειας ανήλικου τέκνου με αποδοχές χορηγείται πλέον και στο αστυνομικό προσωπικό.
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	
Για τη θεσμοθέτηση Κάρτας Αναπηρίας	Το 2019 ο Συνήγορος πρότεινε τη θεσμοθέτηση Κάρτας Αναπηρίας, με στόχο την ευχερή εξυπηρέτηση των κατόχων της στις συναλλαγές τους με υπηρεσίες του δημόσιου, ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (βλ. 1ση Μεταχείριση, Ειδική Έκθεση 2019, σελ. 116). Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρία, συμπεριλήφθηκε η πρόβλεψη Ηλεκτρονικής Κάρτας Αναπηρίας, η οποία θα συνδέεται με πάσης φύσεως παροχές που δικαιούνται άτομα με αναπηρία (στόχος 5). Προβλέπεται, επίσης, ειδική Κάρτα Πολιτισμού για τα άτομα με αναπηρία (στόχοι 10 και 25).
Υπουργείο Εσωτερικών	
Για τις άδειες ανατροφής και τις διευκολύνσεις ανάδοχων θετών γονέων	Ο Συνήγορος πρότεινε τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου αδειών ανατροφής/διευκολύνσεων που δικαιούνται ανάδοχοι θετοί γονείς, καθώς προβλέπονταν ειδικοί περιορισμοί για την κατηγορία αυτή. Ο Συνήγορος υπογράμμισε ότι με τους περιορισμούς αυτούς υποτιμάται η σημασία δημιουργίας του αναγκαίου συνδέσμου μεταξύ των μελών μίας μη βιολογικής οικογένειας, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα για τις διευκολύνσεις των βιολογικών γονέων. Επήλθε τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 53, παράγρ. 2 του δημοσιονομικού κώδικα, σύμφωνα με τις προτάσεις του Συνηγόρου.
Για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος ατόμων με αναπηρία	Ο Συνήγορος πρότεινε τον εκσυγχρονισμό της εκλογικής διαδικασίας με μέριμνα για τη διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρία στην άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος. Για τον σκοπό αυτό, ζητήθηκε η εξέταση κάθε πρόσφορου μέσου και η αξιοποίηση καλών συναφών πρακτικών από χώρες της ΕΕ. Η πρόταση κοινοποιήθηκε στον Συντονιστικό Μηχανισμό.

	Τον Φεβρουάριο του 2020 το υπουργείο απάντησε ότι οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία κατά την εκλογική διαδικασία καλύπτονταν ήδη μέσω των εγκυκλίων, που το ίδιο εξέδιδε πριν από κάθε εκλογική διαδικασία. Ωστόσο, οι προτάσεις του Συνηγόρου περιλήφθηκαν στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, στον στόχο 26 (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σελ. 63-64).
Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	
Για την άσκηση του επαγγέλματος του ναυαγοσώστη	Με βάση το ΠΔ 23/2000, δικαίωμα απασχόλησης ως ναυαγοσώστες είχαν όσοι ήταν ηλικίας μεταξύ 18-45 ετών. Από το έτος 2017 ο Συνήγορος είχε επισημάνει ότι ο καθορισμός ανώτατου ορίου ηλικίας για την άσκηση αυτού του επαγγέλματος δεν ήταν ειδικά αιτιολογημένος και έπρεπε να αναθεωρηθεί. Με το ΠΔ 31/2018, ρυθμίστηκαν εκ νέου θέματα εργασίας των ναυαγοσωστών, όμως παρέμεινε αμετάβλητο το ανώτατο όριο των 45 ετών για την απασχόλησή τους. Τελικά, με το ΠΔ 71/2020 ορίστηκε ότι, πλέον, δικαίωμα απασχόλησης ως ναυαγοσώστες έχουν όσοι διαθέτουν σχετική άδεια σε ισχύ και είναι ηλικίας από 18 έως και 60 ετών. Η ανανέωση της άδειας προϋποθέτει την προσκόμιση ιατρικών πιστοποιητικών και επιτυχία σε αθλητικές δοκιμασίες (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σελ. 68-70).

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Βραχυγραφίες

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑμεΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑΜΚΑ	Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
άρ.	άρθρο
ΑΥΕ	Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή
ΓΕΝ	Γενικό Επιτελείου Ναυτικού
ΓΣΕΕ	Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
ΔΕ	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΛΑ	Διεύθυνση Λιμενικής Αστυνομίας
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΔΣΑμεΑ	Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
ΕΒΠ	Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό
εδ.	εδάφιο
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕ	Εκτελεστική Επιτροπή
ΕΕΠ	Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό
ΕΛΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
ΕΛΓΑ	Ελληνικές Γεωργικές Ασφαλίσεις
ΕΟΠΥΥ	Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας
ΕΠΟΠ	Επαγγελματίας Οπλίτης
ΕΠΥ	Εθελοντής Πενταετούς Υποχρέωσης
ΕΣΔΙ	Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών
ΕΣΣΕ	Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας
ΕΦΚΑ	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

ΙΔΑΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
ΙΔΟΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου
ΚΕΚ	Κεντρική Επιτροπή Κινητικότητας
ΚΕΣΥ	Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΛΟΑΤΚΙ+	Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφισεξουαλικοί, Τρανσέξουαλ, Κουίρ, Ίντερσεξ κ.ά.
ΜΕΘ	Μονάδα Εντατικής Θεραπείας
Ν.	Νόμος
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΑΣΑ	Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών
ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΠΕΚ	Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
ΟΣΥ	Οδικές Συγκοινωνίες
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
παράγρ.	παράγραφος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕ	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση
ΠΝΠ	Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου
ΠΣ	Πυροσβεστικό Σώμα
ΣΕΠΕ	Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΑΠ	Τέλος Ακίνητης Περιουσίας
ΥΚ	Υπαλληλικός Κώδικας
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ISSN: 2623-4319

Χαλκοκονδύλη 17, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα, Τηλ.: 213 1306 600
e-mail: press@synigoros.gr • www.synigoros.gr